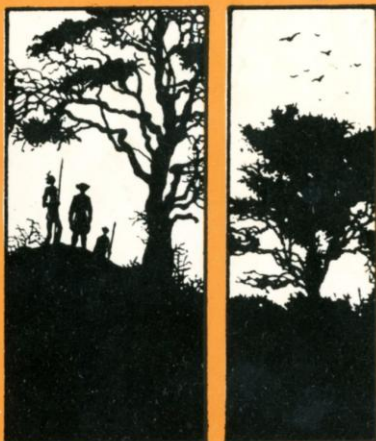

EDICE 13

Arkady Fiedler BÍLÝ JAGUÁR

MF

1. Proč Akawoiové prohráli bitvu?
2. Rozhodl se Bílý jaguár správně?
3. Žaútočili rejnoci električtí snad náhodou?
4. Budou mít poslední slovo Kolibřící?

ARKADY FIEDLER

BÍLÝ JAGUÁR

ÚVODEM

V Britské Guayaně jsem byl dvakrát, poprvé za druhé světové války v roce 1942, kdy mě válečné události zavedly nejen do Georgetownu, ale i na Trinidad a do venezuelského města Cumaná. Tam jsem v jednom klášteře našel zažloutlé kroniky z osmnáctého století a v nich zprávu o jakémsi Polákovi Johnu Boberovi, jenž podle záznamů starých dvě stě let vyryl roku 1726 své jméno do dřevěného člunu na ostrově Cocha, ležícím severně od Cumaná. Když jsem dospěl po křivolaké nitce k mlhavému klubku, získal jsem o tomto zpola legendárním Janu Boberovi skrovné zprávy. Na základě toho vznikly o pár let později dvě moje knihy, a to ROBINSONŮV OSTROV (1954) a ORINOKO (1957). Bohatá historie Guayany i tohoto záhadného Jana Bobera mně však stále ležela v hlavě, a tak jsem se v letech 1963 až 1964 opět vydal do Britské Guayany a navštívil ve vnitrozemí několik indiánských kmenů. Zvláště jsem se spřátelil se sympatickými Aravaky (z těchto zážitků vznikla moje kniha SETKAL JSEM SE SE ŠŤASTNÝMI INDIÁNY), a když jsem nějaký čas žil mezi nimi na řece Pomerunu, přihodilo se cosi zvláštního a významného. Rozhlas v Georgetownu totiž vysílal rozhovor se mnou, natočený na pásek před několika dny. V tomto pořadu jsem se zmínil i o svém rozhodnutí napsat historický román o životě Aravaků a jejich statečném boji za nezávislost v první polovině osmnáctého století. Když se tento pořad vysílal, byl jsem zrovna v Cabacaburi, lidnaté aravacké vesnici na řece Pomerunu. Její aravacký pohlavár „kapitán“ William slyšel v tomto vysílání o mých záměrech (měl možnost poslouchat rozhlas u místního pastora) a o celou věc projevil nadšený zájem. Jeho nadšení se zmocnilo také několika nejstarších obyvatel Cabacaburi, kteří si – takřka o závod – začali v paměti vybavovat leccos, co kdysi slyšeli od svých dědů a pradědů.

Aravakové samozřejmě nikdy neměli psané kroniky, zachovali si však živou tradici ústním podáním, a různé zkazky a staré lidové pověsti, putující od úst k ústům, ne vždy smyšlené, často hodně blízké pravdě nebo aspoň poloviční pravdě, pocházely od pradávných pokolení.

„A o hrdinném Bílém jaguárovi jste už slyšeli?“ zeptal jsem se jich s úsměvem.

Moje otázka je překvapila. Chvíli si cosi nesrozumitelně pobrukovali, ale pak začali vzpomínat a uvažovat a už po dvou nebo třech dnech mi mohli leccos povědět. Kouzelné Cabacaburi! Co jen mi tam toho navyprávěli. A tak příběh o Bílém jaguárovi – podobně jako Robinsonův ostrov a Orinoko – jsem podal tak, jako by nám své podivuhodné osudy vyprávěl sám Bílý jaguár.

Arkady Fiedler

PORAZILI JSME NEPŘÍTELE

Guayanském pralese se psal rok 1782. I když naše vítězství na ostrově Kaiiwě bylo naprosté a porážka útočných Akawoiů drtivá, způsobil nám strašlivý nepřítel rovněž ztráty. Na naší straně padlo asi deset Aravaků a více než dvacet našich spojenců Warrauů, kterým jsme připluli na pomoc. Co je Guayana Guayanou, už po mnoho pokolení si nikdo nepamatoval tak sverepý boj a takovou porážku. Kromě osmi zajatců jsme do jednoho pobili téměř sto akawoiských bojovníků, to znamená celou výpravu loupeživého nepřitele. A tito Akawoiové patřili přece dosud k nepřemožitelným bojovníkům a byli postrachem všech ostatních guayanských indiánských kmenů. Pohlavár zachráněných Warrauů Oronapi nevěděl, jak by se nám odměnil. Mermomocí nám chtěl dát zdravá děvčata za ženy i jako služebnice, ale já jsem tento jeho dar zdvořile odmítl. Velmi rádi jsme však vzali všechnu kořist dobytou na nepříteli. Bylo toho dost: sedm velkých člunů zvaných itauby a čtyři menší loďky jaboty, dále spousta zbraní, jako kopí, oštěpů, luků, šípů i palic, a také holandské sekery a dvanáct pušek, z kterých jsem měl největší radost. Ale hned jsem ve svém nadšení ochladl, protože pušky byly v hanebném stavu a celé zrezavělé; Akawoiové je dostali od Holanďanů usazených na řece Essequibu. Do naší vesnice Kumaky jsme měli tři dny plavby po řece Orinoku, když jsme nijak nespěchali a využívali mořského přílivu. Bylo nás teď méně, asi sto dvacet Aravaků a několik žen, zato jsme měli víc člunů, takže na jeden člun připadalo méně veslařů. Přátelé mě chtěli jako svého pohlavára ušetřit námahy s veslováním, ale já jsem je žertem vyhuboval a jako oni jsem zůstal u vesla.

Přátelské škorpení s úsměvem poslouchala Lasana, moje indiánská žena, která veslovala vedle mě. „Bílý jaguáre, snad nechceš být až moc statečný?“ řekla mi vesele.

„Kdepak, Kouzelná palmo,“ zasmál jsem se. „Jen se vám všem chci vyrovnat I tobě!“ „Ale ty se nám nemůžeš vyrovnat.“ „Carramba, jak říkají Španělé! To je mi překvapení!“

„Jsi větší...“

„Hlouposti!“

„Jsi skoro o hlavu větší než my...“

Všichni se v naší itaubě dali do smíchu, a já také. Lasana měla pravdu, byl jsem skutečně větší než ostatní. Radost z dosaženého vítězství vládla v našich srdcích i mezi námi ve člunech. Už jsem dost dobře poznal své přátele Aravaky a věděl jsem, že na Indiány skoro na každém kroku číhá smrt a že ji tedy považují za něco zcela všedního. Ztrátu téměř dvaceti mužů považovali za něco nevyhnutelného, tedy všedního, a proto nyní naši radost z vítězství už nic nekalilo. Přitom jsem s překvapením zjistil, že ani já nejsem o nic lepší a že jsem povahou už asi zpola Indián. Ztratil jsem ze svého oddílu dva přátele, udatné bojovníky, a byl jsem z toho opravdu zarmoucený. Ale když jsme teď pluli v itaubě po mohutné řece podél neproniknutelného pralesa, sdílel jsem i já veselou náladu svých druhů.

Každý z nich byl blízký mému srdci: hned vedle mě se zdatně oháněla veslem půvabná Lasana; před námi veslovali ve stejném rytmu věrný a ušlechtilý Arnak, můj rozšafný dvacetiletý rádce, kterého jsem si snad nejvíc zamiloval, a o něco mladší větroplach a rozumbrada Wagura, neohrožený a zkušený válečník; dále Pedro Martinez, Španěl, kterého jsme zajali na venezuelských llanos a který se později stal naším nerozlučným přítelem. Rád mě učil španělštině, tak jako mě Arnak a Wagura – třebaš mimoděk – učili aravackému jazyku.

V člunu rovněž vesloval kulhavý Arasybo, všemi mastmi mazaný čaroděj kmene Aravaků, šilhavý a ošklivý jako noc, ale největší znalec indiánské duše a rozmanitých záhad pralesa. Byl to můj horlivý stoupenec a spojenec, protože jsem ho kdysi na venezuelských llanos nenechal na holičkách a nedovolil, aby ho ostatní opustili. Dále byl v naší itaubě ještě černoch Miguel, obr a silák, který znamenitě dovedl házet oštěpem, člověk veskrze dobrodružný, oddaný mi tělem i duší ze stejného důvodu jako Arasybo.

Ve vedlejší itaubě plul další spojenec a upřímný přítel z kmene Warrauů, bojovný Manduka v čele svých deseti Indiánů. Poslal nám je pohlavár Oronapi, abychom z nich vychovali chrabré, udatné válečníky. Warrauové, kteří žili na bahniskách v místech, kde Orinoko ústí do moře, nebyli žádní bojovníci ani smělí odvážlivci;

pojídači ryb prostě neuměli bojovat. Nechránit je močály, už dávno by tyto prabídné válečníky vyhladily dravější kmeny. Manduka však byl z jiného těsta, a zrovna tak i jeho kamarádi.

Jako předvoj našich člunů i jejich zadní voj pluly itauby s ostatními bojovníky, to znamená družiny Arnakova a Wagurova, a také bojovníci z rodu pohlavára Jokiho a pohlavára Konauro. Konauro, muž v plné síle a podle mého mínění opravdu řádný a poctivý člověk, utrpěl v boji s akawoiskými válečníky nejcitelnější ztráty a jeho skupina se žalostně ztenčila. Byl stále velmi zarmoucený a dosud se z utrpené pohromy nevzpamatoval.

Se všemi mě pojily přátelské svazky, navzájem jsme znali své radosti i starosti, jeden druhému jsme důvěřovali a byli jsme rádi, že jsme spolu. Vždyť takřka na dosah ruky se na míle daleko táhl podél břehu řeky neprostupný, nedozírný prales, skrývající v sobě nebezpečí a hroživé záhady. Neboť tam na východě, kdesi v pralesích u řeky Cuyuni, vzdálených od nás dvacet dní plavby rychlou lodí, bude kmen Akawoiů oplakávat smrt svých bojovníků, až se doví o jejich porážce. Začne vzývat démona pomsty Kanaimu, aby nás potrestal? Anebo se naopak vyděšeně schoulí? V zadumání jsme tiše pluli dál. Nad vodou se klenuly mohutné koruny prastarých stromů a jejich větve dosahovaly až nad naše itauby, jako by nás chtěly uchvátit, anebo nám poskytnout ochranu.

DŮLEŽITÉ ROZHODNUTÍ

Kolem poledne začal mořský příliv slábnout, až brzy zcela ustal a řeka se jako by zastavila. Za hodinu pak začala proudit opačným směrem než dosud, to znamená k moři. Neměli jsme nijak naspěch. A tak když jsme objevili vyvýšený břeh bez bažin, všichni jsme se vylodili a nakrátko se tam utábořili. Za pár hodin, kolem půlnoci, jsme chtěli plout dál. Tehdy zase začne řeka proudit směrem od moře a ponese nás do vnitrozemí. Manduka a jeho Warrauové, kteří zde znali každou zátočinu, záliv i postranní rameno, nám měli v noci ukazovat cestu.

Jak nám při táboření přišly vhod holandské sekery, které jsme sebrali Akawoiům jako válečnou kořist! Byly šikovné do ruky, takže

jsme v mžiku zbavili kousek pralesa křovin a hustého podrostu. Ženy mezitím rozdělaly několik ohňů a už připravovaly jídlo. Měly z čeho, protože Oronapi, pohlavár kmene Warrauů, nás před odplutím bohatě zásobil živobytím; zvláště nám chutnaly sušené ryby a ovoce.

Když jsem stranou v houští potkal Arnaka, šeptem jsem se ho zeptal:

„Araaku, pamatoval jsi na zajištění tábora?“

Mladý Indián se přátelsky rozhorlil:

„To se ví že ano, Jene!“

„Určil jsi strážce?“

„Samozejmě! Jednu u řeky, druhou v pralese.“

Nejraději bych ho objal. Učení nebylo zbytečné. Byl to můj důvěrný přítel a učiněná pravá ruka. Když jsme se všichni najedli a napili, byl ještě bílý den. Využil jsem toho a členům svého rodu jsem oznámil, že chci svolat společnou poradu a říci všem, zvláště pohlavárům a starším, nejzkušenějším bojovníkům, pár slov.

„Škoda že tady nemáš svou jaguáří kůži,“ zalitoval Wagura.

„To je pravda,“ přisvědčil Arnak.

„Jakápak škoda!“ vmísila se do toho Lasana. „Máme přece kůži pumy, kterou jsme ulovili před týdnem. A ta bude stačit!“ A tak moji přátelé jednomyslně prohlásili, že kůže pumy bude zcela důstojným odznakem pohlavára. Jakmile se Indiáni začali scházet a sedat si kolem dokola na zem, přehodil jsem si tuto kůži přes ramena. Prý mi dodávala slavnostní vážnosti. „Rád bych s vámi pohovořil o tom, co se nedávno stalo, i o tom, co teprve bude,“ pronesl jsem aravacky, protože jsem tuto řeč už dosti dobře ovládal. „A poněvadž jsou to důležité věci a týkají se celého kmene, zvu vás všechny na společné pobesedování a chci od vás rozumnou radu...“

Indiáni poslouchali má slova se zájmem a s pochopením, jenom Konaurova skupina, která seděla opodál, hleděla na mě mrzutě a nevráživě.

„Není pochyb,“ pokračoval jsem, „že poslední události na ostrově Kaiiwě byly velkým vítězstvím a celý náš kmen Aravaků že je na ně pyšný. Troufám si tvrdit, že dokonce ještě za sto let budou vaši pravnukové na vás všechny zde přítomné vzpomínat s náležitou úctou a hrdě budou oslavovat váš čin...“

I když jsem se nikomu předem nezmínil, o čem chci mluvit, Arnak mě v tomto okamžiku přerušil a naznačil, že by chtěl něco dodat.

Trochu mě to překvapilo, ale přikývl jsem.

Arnak se tedy ujal slova:

„Znám dost dobře dějiny všech kmenů v Guayaně, a to nejen Aravaků a Warrauů, ale i Akawoiů, Karaibů, Arekunů, Patamonů, Makusiů – a mohu plně potvrdit, že všechno, co teď tady řekl Bílý jaguár, je pravda pravdoucí. Ještě nikdo neporazil v Guayaně, mezi Orinokem a Amazonkou, nepřítel tak jako my před několika dny akawoiské útočníky...“

„To je pravda! Svatá pravda!“ zvolal kdosi za mými zády. Překvapeně jsem se otočil: byl to Pedro, onen mladý Španěl, kterého jsme zajali na venezuelských llanos. Tak si nás zamiloval a my zas jeho, že se nechtěl vrátit ke svým krajanům a připojil se k Aravakům a ke mně. A poněvadž se spřátelil se stejně starým Wagurou, uměl už docela obstojně aravacký.

„Je to pravda!“ vykřikl znovu Pedro. „V Jižní Americe často rozhodovala směšně malá hrstka bojovníků nebo vojáků o osudu mnohem větších národů a říší. Sto osmdesát pět Španělů rozdrtilo obrovskou říši Inků. Tady na ostrově Kaiiwě bojovalo celkem půltřetího sta bojovníků, z toho bylo asi sto nepřátelských útočníků, a všichni Akawoiové byli do jednoho pobiti. Možná že tohle vítězství Aravaků rozhodlo o tom, kdo na celá desetiletí ovládne končiny kolem ústí Orinoka...“

„A co naši bratři, kteří padli na Kaiiwě?! Kdo nám je vrátí? Kdo?!“ prudce přerušil Pedra kdosi z Konaurovy družiny poblíž nás.

„A padli úplně zbytečně!“ vykřikl Konauro, kterého jsem poznal po hlase.

Seděli jsme všichni na okraji pralesa. Mezi námi se tyčily četné kmeny lesních velikánů, takže na rozčileného Konaura nebylo vidět. Ostatně mohutné stromové kmeny a šero vytvářely přízračnou náladu připomínající řecké tragédie, které jsem kdysi dávno často četl doma ve Virgínii.

Slova pohlavára Konaura a muže z jeho rodu vyvolala nevoli, dokonce se ozvaly netrpělivé výkřiky. Vždyť toho dne právem vládla

v naší výpravě zvlášť velká radost, poněvadž jsme zneškodnili nebezpečného nepřítele. Už jsem chtěl Konaurovi odpovědět, ale předešel mě Joki, pohlavár a velitel družiny, mladší než Konauro, ale starší než já, nadšený a náramně kurážný bojovník.

„Konauro!“ zvolal rozhorleně. „Copak jsi oslepl? Nebo jsi přišel o rozum? Nebyl jsi snad v naší osadě na řece Potaro a neviděl jsi, že se Akawoiové chystali k útoku na nás?“ „Ale nezaútočili!“ vykřikl někdo z Konaurových lidí. „Táhli přece na Kaiwu, proti Warrauům!“

„No ano, nezaútočili,“ hřímal Joki, „protože jsme byli řádně připraveni k boji. A jak sám víš, o tom se Akawoiové taky přesvědčili. I o tom, že jsme měli pušky a jiné zbraně a že jsme měli a máme udatného, prozíravého pohlavára...“

„A jestlipak ten prozíravý pohlavár,“ zaječel kterýsi Konaurův stoupenec, „předvídal, že by se Akawoiové spokojili s porážkou Warrauů a se spoustou zajatců a že by se v klidu vrátili ke své řece Cuyuni a nám dali pokoj?“ „Jen pomalu, vy hrdinové,“ rozzlobil jsem se. „Warrauové jsou naši spojenci a přispěchat jim na pomoc bylo naší neodkladnou, třebas svízelnou povinností...“

„To jsou hlouposti!“

Mezi Aravaky to zašumělo jako v podrážděném roji vos. Arnak se snažil ostatní překřičet:

„Konauro, pohlaváre rodu odvážných Kajmanů, mýlíš se! Už jsem toho hodně slyšel o Akawoích a vím, jak jsou pyšní a domýšliví. Zranili jsme jejich pýchu, když jsme zmařili jejich útok proti nám. Kdyby dobyli Kaiwu, stouplo by jim to snadné vítězství do hlavy a pak by se docela určitě vrhli na naši vesnici Kumaku a na nedalekou Serimu. Proto jsi na omylu, pohlaváre Konauro!“

„Přesto trvám na svém,“ odpověděl mrazivě Konauro, usazený pod rozložitým stromem, „a vím, že jsem zbytečně ztratil tolik mužů ze svého rodu. Proklínám ty, co to zavinili...“

Náš čaroděj Arasybo, který s pohledem upřeným k zemi seděl vedle mě, při těchto slovech prudce zvedl hlavu a zadíval se směrem ke Konaurovi. Patrně měl za to, že proklínání a podobné čáry jsou výhradně jeho, čarodějovou doménou.

„Konauro je nemocný,“ prohodil Arasybo ke mně, „mluví z něho šílenství.“

„Souhlasím s tebou,“ ušklíbl jsem se zasmušile. „Je mi z toho nanic.“

Někteří Indiáni nevěděli, jak došlo k vražednému boji Konaurových lidí s Akawoi, a chtěli, aby jim to někdo vysvětlil. A tak se zvedl černocho Miguel, statečný bojovník, který dovedl výborně zacházet s oštěpem a už dobře uměl aravacky, a ujal se slova:

„Jak víte, Akawoiové se vylodili na Kaiiwě na dvou místech, směrem od Orinoka a od říčního ramene Guapo, a na obou místech zanechali své itauby s nepočetnými strážemi. Jokiho a Konaurovy družiny měly za úkol rychle se zmocnit těch člunů, které přistávaly směrem od Orinoka. Ale bohužel akawoiské stráže naše příplouvající itauby hned objevily a začaly po nich střílet. Trvalo to chvíli, než naši jejich odpor přemohli a vylodili se. Vtom se zcela nečekaně vyřítili směrem od chatrčí na východní straně ostrova další Akawoiové, kteří hnali ke člunům skupinu asi třiceti zajatých Warrauů. Patřil jsem, jak víte, k družině Bílého jaguára a zrovna jsme spěchali do vesnice. Ale když jsme zahlédli ty další Akawoie, všichni jsme se jako jeden muž vrhli směrem, kam hnali své zajatce. Nebylo to daleko, jen asi dvě stě kroků, a tam jsme všechny Akawoie rychle obklíčili a pobili. Ale než zahřměly naše pušky, zasvištěly naše šípy i kopí a udeřily kyje, stačili ti hrozní akawoiští zabijáci našim, a hlavně Konaurovým bojovníkům, pořádně zatopit...“

„A nemohli jste se přihnat na pomoc dřív?“ ozval se někdo z Konaurovy družiny.

„Hnali jsme se na Akawoie, hned jak jsme je zahlédli. Rychleji by to nikdo nedokázal...“

Ale Konauro znovu tvrdošijně opakoval: „A přesto moji lidé zbytečně padli! Proklínám ty, co nás k tomu přemluvili, i toho, který to všechno zavinił...“

A jako by to nestačilo, začal nepřítčně poskakovat a mumlat výhrůžky určené mně.

„Ale vždyť se o něho pokouší Kanaima,“ zašeptal znepokojeně Wagura. „Musíme ho nějak usmířit!“

„To tedy musíme!“ zasípěl Arasybo s nelítostným výrazem. Nato pomalu vstal a začal se prodírat mezi Indiány ke Konaurovi.

„Jdi za ním,“ šeptem jsem uložil Arnakovi, „aby mu snad nějak neublížil. Konauro musí zůstat naživu!“

Po chvíli se Arnak vrátil a prohlásil, že je všechno v pořádku.

„Co to znamená v pořádku?“ chtěl jsem vědět.

„Arasybo několikrát foukl Konaurovi čarodějným tabákem do obličeje a ten pak upadl do bezvědomí.“

„Copak ho snad otrávil?“

„Ale kdepak, nemusíš mít žádné obavy! Dnes nebo zítra přijde Konauro k sobě.“

O hádku s Konaurem se zajímali jen nejbližší sedící Aravakové, kdežto ostatní chtěli, abychom pokračovali v poradě.

„Řekl jsi nám,“ prohodil kdosi z těch, co seděli nejbliž, „že si chceš s námi promluvit i o tom, co teprve bude...“

„Jistě. Jak už řekl pohlavár Joki, Akawoiové nezaútočili na naši Kumaku, protože jsme na to byli připraveni.“

„To proto,“ skočil mi do řeči Arnak, „žes nás hned od začátku, ještě na Robinsonově ostrově, učil střílet z pušek a zacházet s ostatními zbraněmi.“

„Je chvályhodné, že se dovedeš postavit ke všemu zpříma,“ oplatil jsem Arnakovi stejnou mincí a pokračoval jsem v řeči. „Není vyloučeno, že se Akawoiové na řece Cuyuni, rozlícení utrpenou porážkou, budou chtít pomstít, a y příhodném čase, snad v příštím období sucha, vytáhnou proti nám s trojnásobným počtem mužů, než kolik jich padlo na Kaiiwě, s prohnaností a úskočností, na jakou se dosud nezmohli. A co myslíte, že uděláme my?“

„Předstihneme je,“ zvolal Warrau Manduka. „Vtrhneme k řece Cuyuni a co nejvíc jich pobijeme...“

„To by nebylo rozumné,“ namítl jsem. „Byla by z toho nová, dlouhotrvající válka a hrozné krveprolévání, a kdoví, jak by to skončilo. Znam lepší východisko, pro nás jako stvořené.“

„A jaké? Pověz nám to!“ ozvalo se ze všech stran.

„Naučit se bojovat líp než naši nepřátelé...“

„A je to vůbec možné?“

„Nejenom možné, ale dokonce naprosto ne-zbyt-né!“

Arnak, Wagura i Pedro v mžiku pochopili, jak je důležitý takový výcvik v nejistých podmínkách, v kterých jsme dosud na naší řece Itamace, přítoku Orinoka, žili. Zmocnilo se jich nadšení. Utvořit elitní oddíl nejjudatnějších indiánských bojovníků jim připadalo jako neobyčejně přitažlivý, ohromně užitečný a přitom splnitelný úkol. A jejich mladistvý zápal se přenesl na ostatní shromážděné bojovníky, a dokonce i na některé členy Konaurova rodu.

Slunce ještě nezapadlo, jen stíny mezi stromy se tměly stále víc a víc, když všichni slavnostně vyslovili souhlas s mým návrhem: abychom neztráceli čas a hned po návratu na řeku Itamaku začali usilovně vytvářet takovou obrannou sílu, jakou kmen Aravaků dosud nikdy neměl. A tento důležitý úkol svěřili mně jako svému pohlavárovi a mým mladým pomocníkům Arnakovi, Wagurovi, Pedrovi, černocho Miguelovi a Warrauovi Mandukovi.

V lesním tábořišti poletovaly obrovské spousty komárů a jiné havěti, ale já už jsem byl vůči nim skoro tak odolný jako Indiáni. Manduka nás však upozornil, že v noci nás tady čeká horší pohroma, a to krvežízniví netopýři zvaní upíři, ale i na ně mohl člověk vyzrát. Než jsme se večer uložili ke spánku, nařídil jsem rozvěsit hamaky co nejtěsněji vedle sebe do kruhu a kolem dokola zapálit čtyři ohně, které se měly celou noc udržovat. Tam totiž, kde bylo aspoň trochu světla, upíři neútočili.

Od upírů jsme tedy měli pokoj, ale asi hodinu před odchodem z tábora nás postihla jiná pohroma a všechny nás rázem vyburcovala ze spaní. Přímo do středu našeho tábora totiž vtrhl mnohatisícový proud masožravých mravenců a nadělal hrozný zmatek. Hamaky jsme měli přivázány ke kmenům stromů, pod kterými jsme prve tábořili, takže se dotěrní mravenci dostali po kmenech do hamaků a zběsile na nás zaútočili. Nic naplat, museli jsme bleskurychle vyskočit, odběhnout kousek stranou a čertovské mravence honem setřepat. Trvalo to hodnou chvíli, než jsme se jich zbavili a než celý mravenčí potok prošel naším táborem a odpochodoval za další kořistí. Tito draví mravenci přinášeli jistou smrt každé živé bytosti, neschopné okamžitě uprchnout, i kdyby to byl třeba člověk, tapír nebo jaguár. Vypráví se, že když chtěli guayanští plantážníci potrestat vzpurného otroka pro výstrahu ostatním, nechali ho pevně

spoutaného na stezce mravenčích katanů a ti už se o vykonání rozsudku postarali. Po hodině strašlivých muk zbyly z otroka jen kosti.

Po půlnoci se proud řeky obrátil. Jakžtakž – i přes dobrodružství s mravenci – posílení spánkem, strhli jsme tábor a vydali se na další cestu. Třetího dne jsme šťastně dopluli do naší Kumaky u zálivu Potaro. Tam nás velmi srdečně přivítali naši přátelé, to jest nejvyšší pohlavár Manauri a všichni přítomní Aravaci.

VOJENSKÝ VÝCVIK

Kromě spousty dobrých vlastností měli Aravakové jednu zvlášť nepříjemnou vadu, totiž nepřekonatelný sklon k opilství. Není tedy divu, že pijácké orgie na počest vítězství trvaly na Kaiiwě celé tři dny a tři noci. Všichni – s výjimkou naší skupiny, to znamená Lasany a její mladší sestry Symary, Arasyba, Arnaka, Wagury a několika prozíravějších přátel – se zpili do nemoty, a jenom my jsme dohlíželi v osadě na pořádek. Když slavnosti i tance skončily a lidé vystřízlivěli, svolal jsem všechny obyvatele Kumaky na poradu, v čele s nejvyšším pohlavárem Manaurim, hlavou rodu Želv. Měli se vyslovit o mém záměru vycvičit ozbrojenou skupinu, aby se už nikdo neodvážil nás přepadnout. Můj nápad přijali všichni jednomyslně a s radostí a Manauri mi hned nabídl všestrannou pomoc. Neprodleně jsme se tedy pustili do díla. Ženám připadl zvlášť obtížný úkol. Musely nyní ve ztenčeném počtu zastat všechnu práci na poli i za ty odvážné ženy, které se podle vzoru legendárních amazonek a Indiánek z kmene Karaibů chtěly vycvičit ve vojenském řemesle stejně jako muži.

Vojenskému řemeslu jsem si zvykl už od mládí, když jsem ještě žil ve virginských lesích na úpatí Alleghanských hor. Než jsem z tohoto kraje odešel, vedl jsem v posledním roce rotu dobrovolníků, kteří museli bránit svou půdu proti pochopům lorda Dunberryho. Proto mi vojančení nebylo cizí a dobře jsem věděl, co je to kázeň. Dovedl jsem obelstít nepřítele, uměl jsem zacházet s každou, zvláště se střelnou zbraní, zkrátka byl jsem voják každým coulem. Tyto své znalosti jsem se nyní rozhodl předat přátelům Aravakům. Podaří se

mi to? Byl jsem si téměř jist, že ano. Aravaci na dolním Orinoku dobře věděli, že je to pro ně otázka života a smrti.

Naše osada Kumaka u zálivu, či spíše jezera Potara, měla více než pět set mužů, žen a dětí, kdežto Serima, která byla od nás vzdálena tři míle a stejně jako my ležela na řece Itamace, měla sotva tři sta zubožených obyvatel. Serimu totiž zpustošily vražedné neštovice, které tam přednedávnem úmyslně zavlekli Španělé z městečka Angostury, a rovněž jí neprospívaly domácí rozmišky a zhoubné intriky stařešinů. K vojenskému výcviku se přihlásilo více než sto dvacet mužů a padesát žen, většinou manželek nebo příbuzných přihlášených bojovníků. Ženy podléhaly Lasaně, kdežto smíšený oddíl mužů i žen – mně. Muži byli rozděleni do osmi družin, které vedli Arnak, Wagura, Mabukuli, Joki, Konauro, Miguel se svými černochy, Manduka s deseti Warrauy a já se svým osobním doprovodem; patřilo k němu asi deset nejlepších stopařů, čaroděj Arasybo a mladý Pedro. Neuvedl jsem Manauroho, poněvadž to byl nejvyšší pohlavár všech Aravaků, kteří nyní žili na Orinoku.

Výcvik probíhal hned od začátku ostrým tempem, a co mě i všechny ostatní velmi těšilo a naplňovalo obdivem, ani v nejmenším neochaboval. Přímě naopak, nadšení každým týdnem rostlo a sílilo, Aravakové považovali výcvik za lákavou kratochvíli. Zmocnilo se jich zdravé soupeření, každý chtěl ostatní nějak předčit, být nejlepší ze všech. Nejlépe střílet z muškety nebo pistole do stále pohyblivějšího cíle, co nejdál a co nejpřesněji házet oštěpem, stát se předním lučištníkem, nejrychlejším plavcem, nejvytrvalejším potápěčem, nejhubitějším veslařem, běžcem dostihujícím srnu, nepřemožitelným zápasníkem, neomylným stopařem, znalcem zvířecích hlasů v pralese i jejich napodobitelem, nedostižným pozorovatelem oblohy, vody a země, nejlepším znalcem rostlin a jejich léčivé moci, vlastníkem orlího zraku – ale to ještě zdaleka nebylo všechno. Ještě bylo zapotřebí ovládnout umění boje s protivníkem, spolupráci jednotlivých bojovníků i celých družin. Ale především – zvyšovat tělesnou zdatnost, posilovat houževnatost i odvahu, zocelovat pevnou vůli a přitom nikdy nezapomínat na čestnost a ušlechtilost

Hned od prvního okamžiku jsem začal vyžadovat přísnou, přímo spartánskou kázeň v domnění, že plevy odpadnou, slabší jedinci že zakolísají a vzdají se, a vytrvají jen zdatní a silní. Ale kdepak! Nikdo se nevzdal. Až jsem se divil, s jakou nezlomnou sveřepostí se Aravakové snažili vytvořit vojenskou moc, aby je nepřítel nemohl potlačit. Ale nejzaslouženějšího uznání se dočkaly ženy: vstoupil do nich opravdový duch bojovných amazonek, o kterých se tolik toho vyprávělo v pralesích Orinoka i Amazonie. Vždyť se v zacházení se zbraní a zocelenosti vyrovnaly snad i mužům. Asi deset pistolí a několik křesadlových pušek, které dostaly k výcviku, se v jejich rukou staly nebezpečnou zbraní. Je charakteristické, ale i pochopitelné, že se do mého rodu – rodu Bílého jaguára – hrnuli především ti, kteří zakusili v životě nejvíce příkoří. Byli to Aravaci i černoši, kteří se k nám připojili ještě na „Robinsonově ostrově“, to jest bývalí otroci a otrokyně z ostrova Margarity. A ti mi ve všem nejvěrněji pomáhali. Ale po pravdě řečeno ani ostatní nezůstávali pozadu. Vždyť nedávný útok Akawoiů na orinocké kmeny byl pro všechny otřesným ponaučením, které nevyznělo naplano. Ve třetím nebo čtvrtém měsíci vojenského výcviku se už projevíly dobré výsledky. Měli jsme asi dvacet vynikajících střelců, lučištníků, běžců, veslařů, ovšem ani ostatní nebyli na tom nejhůř. Zrovna tak vzbuzovaly obdiv ženy, ale opravdu hrdý jsem byl na pokroky Lasany a její, o dva roky mladší sestry Symary. Té bylo osmnáct let a s pistolí a s lukem dokázala učiněná kouzla. Dovedla utíkat jako šipka (slovo symara znamená v aravackém jazyce šíp) a přitom na vzdálenost čtyřiceti kroků zasáhnout z pistole nebo luku každý cíl, velký asi jako lidská postava, v místě, kde je uloženo srdce. Aravakům na řece Itamace tedy nechybělo nadšení ani ukázněnost. Kromě toho se v nich probouzelo vědomí – které dosud nepoznali – že si totiž dovedou zajistit bezpečnost sami. Nebyli už vydáni napospas rozmarům nelítostné přírody ani krvelačným nepřátelům jako dřív.

„MY VÍME VŠECHNO!“

Bojový výcvik probíhal v nejbližším nebo vzdálenějším okolí zálivu Potara, když tu na začátku období dešťů nastal jednoho dne v poledne v naší osadě Kumace takový rozruch, jako by zčistajasna uhodilo. Byl jsem se svou družinou zrovna v pralese asi půl míle od osady, když k nám přiběhl udýchaný a vyděšený chlapec se zprávou, že Kumaku přepadla velká tlupa ozbrojených Španělů.

„Španělů? A že nás přepadli? S velkou ozbrojenou tlupou? Kolik že jich je?“ zeptal jsem se udiveně, protože jsem nezaslechl rány z pušek, a nijak daleko jsme přece nebyli.

„Je jich spousta! Moc! Několik desítek! Snad sto!“ zajíkal se chlapec a sotva přitom popadal dech.

„Samí Španělé?“

„Ne... Španělů je jenom několik, zato celá spousta Indiánů.“

„A vrhli se na naše lidi?“

„Ne. Včas jsme zahlédli, jak k nám plují v itaubách, a tak jsme všichni utekli do pralesa...“

„A ti Španělé stříleli?“

„Nevím. Nic jsem neslyšel...“

„Honili někoho?“

„Nevím. Snad ne...“

Přímo v osadě bylo toho dne jen docela málo našich lidí, většinou se účastnili v pralese výcviku nebo pracovali na obdělávaných políčkách, roztroušených v lesním houští. Poblíž mého oddílu cvičili své družiny Arnak a Wagura, proto jsem na ně křikl, aby hned ke mně přiběhli. Společně jsme pak uháněli k zálivu, odkud jsme jako na dlani viděli na protějším břehu naši vesnici Kumaku.

Ukryti v houštinách před cizími zraky, spatřili jsme, že naše chatrče stojí nedotčeny, nikde že nehoří ani není nic pobořeno. A poněvadž jsem toho dne měl s sebou dalekohled, snadno jsem zahlédl Španěly a cizí Indiány i jejich čluny koriaaly zakotvené u břehu. Měl jsem dojem, že Španělé nepřišli s nepřátelskými úmysly, zasloužili si ovšem důvěru jako falešný pětník.

Ještě jsem měl v dobré paměti, jak Španělé zákeřně přepadli naše končiny. Tenkrát – skoro před rokem – přišli asi ve stejném počtu jako teď z Angostury, španělského městečka-tvrze na středním toku Orinoka, a tady u ústí řeky chtěli pochyttat Indiány, aby měli otroky

pro své plantáže a stříbrné doly. Podařilo se jim zajmout několik desítek Warrauů, my jsme však zajatce – mezi nimi rovněž Manduku a deset jeho bojovníků – potají osvobodili. A když chtěli Španělé udělat totéž s Aravaky v Serimě, zrovna tak se jim to nepodařilo. Zkřížil jsem jejich plány, protože jsem měl pušky, odvážné přátele i chuť se bit. Jejich velitel don Esteban měl zlost, že jsme jim udělali čáru přes rozpočet, a chtěl nás pak vyhubit neštovicemi, které k nám úskočně zavlekl v infikovaných přikrývkách. Vražedná nemoc však postihla jen část Aravaků. Většina jich poslechla mého varování, a proto neonemocněla. Manduka se svou skupinou se pak pustil za Španěly, a než dorazili do Angostury, jaksepatří těm úskočným zrádcům v noci zatopil.

Tito Španělé se pravděpodobně objevili teď v naší Kumace a právem vyvolali rozruch. S neklidem jsem je sledoval dalekohledem, ale toho ničemu dona Estebana jsem mezi nimi nespatrił. Stáli na břehu zálivu a budili dojem, že na někoho čekají. Nejspíš na mě.

Příkazy byly jednoduché: bubnováním – jak to bylo u Aravaků zvykem – jsem dal varovný signál všem bojovníkům, rozptýleným v pralese, a zároveň jsem nařídil, aby se co nejrychleji vrátili do Kumaky. Tak aby je Španělé nezpозorovali, měli v půlkruhu obklíčit celou vesnici ležící na poloostrově, se zbraněmi připravenými k výstřelu. Já sám jsem se v čele deseti členů své družiny připlížil k vesnici a zůstal jsem schovaný na okraji v houští. Nato jsem poslal dva rychlonohé Indiány do své chatrče, aby mi přinesli slavnostní kapitánskou uniformu, kterou jsem svého času sebral na potápějící se lodní břehů „Robinsonova ostrova“. Nehodilo se, abych se před Španěly ukázal polonahý jako Indián, jen s bederním opaskem. Za půl hodiny jsem už oblečený vyšel z houštiny. Byl jsem přesvědčený, že naše družiny zatím obklíčily vetřelce, takže jsem zvolna zamířil ke Španělům. Kousek za mnou kráčeli v širokém rozestupu se zbraněmi v ruce členové mého doprovodu. V posledním okamžiku se k nám připojila mladičká Lasanina sestra Symara. V ruce měla luk a šípy a komicky naznačovala, že mě bude bránit. Div jsem nezaklel. Ale už jsem ji nemohl poslat pryč, náš příchod by nebyl tak ceremoniální a slavnostní.

Když nás Španělé uviděli, pompézně mi vykročili v ústrety. Byli pouze tři, zato se vyšňořili jako na přehlídku. Copak asi ode mne chtěli? Znovu dostat na pamětnou? Jejich indiánští veslaři, kterých bylo asi padesát, nevypadali jako nebezpeční protivníci, i když měli všichni luky a kyje. Neviděl jsem u nich žádné pušky, ledaže Španělé měli pod uniformou pistole. Přitom se však vlídně usmívali.

Když jsme přišli k sobě asi na deset kroků, zůstali jsme stát a tři Španělé mě pozdravili náramně zdvořilou úklonou, div že přitom svými klobouky s pery nezametali zem. Současně i já jsem s hlubokou úklonou smekl. Prostřední z nich, asi pětatřicetiletý urostlý muž ušlechtilé tváře, v bohatém oděvu a s kloboukem v ruce, se neobyčejně vlídně usmál a hlasitě se představil:

„Jsem don Manuel Parras Gallegos Godoy y Torres Vasques, emisar Jeho Urozenosti corregidora v Angostuře a zástupce Jeho Excelence guvernéra v Caracasu...“ Nevycházel jsem z úžasu nad dvorností a zdvořilostí, kterou mi projevovali. Co asi ode mne ti uhlazení chytráci mohli chtít?

A zatím ten uprostřed, don Manuel Parras atakdále, pokračoval ve své tirádě plné zdvořilostí:

„Jsem k službám Tvé Urozenosti, kapitáne doně Juane Bobere, věhlasný čestnou přezdívkou Bílý Jaguár...“ Když jsem viděl, že to vypadá na sladké lichotky a honosné poklonkování a že to nejsou z jejich strany žádné jízlivé posměšky, ulehčené jsem si oddechl. Už jsem díky Pedrovi uměl dobře španělsky, proto jsem nenadálým hostům projevil svůj údiv, že tak přesně znají moje jméno.

Španělé při mých slovech zvažněli, zatvářili se důstojně, a don Manuel se na okamžik odmčel. Poté důrazně pronesl tři slova:

„My – víme – všechno!“

A poněvadž to považoval za velmi důležité sdělení, opakoval je ještě jednou:

„My víme všechno!“

Doopravdy jsem si ulehčené vydechl, napětí se uvolnilo. Když jsem viděl jejich ohromně vážné a zdvořilé obličejy a slyšel jejich prapodivná slova, dostal jsem chuť si zažertovat. Se sladkým úsměvem jsem tedy prohodil:

„Vy jste asi sám pánbůh!?“

„Pánbůh?“ trochu dotčeně se ohradil don Manuel. „Jak tomu mám rozumět?“

„Docela jednoduše,“ zasmál jsem se už nahlas. „Vždyť jenom pánbůh je vševědoucí, a vy, urození pánové, sami tvrdíte, že všechno víte!“

„Protože my taky o tobě, vážený doně Juane, všechno víme.
A proto jsme sem připluli...“

PODIVNÝ NÁPAD ŠPANĚLŮ

Když jsem viděl, že nám od Španělů bezprostřední nebezpečí nehrozí, zčásti jsem odvolal pohotovost; zčásti jen proto, že nablízku – přímo v Kumace – bylo padesát cizích Indiánů s luky a s palicemi. Tuto podezřelou bandu jsme museli hlídat, a stejně tak i Španěly. Ti se začali náramně divit, když se z okolních houštin vynořovaly naše plně vyzbrojené družiny. Španělé si počínali stále s vybranou zdvořilostí a prohlásili, že připluli za mnou, aby si se mnou vážně pohovořili. Pozval jsem je tedy do svého stinného benabu – vzdušné chatrče s rozložitou střechou a bez bočních stěn. Přizval jsem ještě nejvyššího pohlavára Manauriho a také Pedra, Arnaka, Waguru i černocho Miguela a všechny jsem je vybídl, aby se posadili na sedátka, která jim ženy přinesly. Lasana rozprostřela pode mnou jaguáří kůži a pak se skromně posadila do dřepu za mými zády. Chtěl jsem všem přítomným nabídnout nápoj paiwari, který je projevem pohostinnosti. Don Manuel se však zeptal, zda by nám mohl nabídnout láhev rumu přivezeného z Angostury. „Ale ano,“ odpověděl jsem blahosklonně. „Ovšem jen aby nás přítom nikdo nepřipravil o hlavu nebo neotrávil...“

„Přísahám,“ odpověděl don Manuel stejným tónem, „že nikdo o hlavu nepřijde...!“

Rum byl výborný, každý vypil doušek, a pak don Manuel přistoupil k hlavnímu předmětu jednání. A zase spustil stejnou písničku, že oni – tedy Španělé – všechno o mně vědí.

„To rád slyším! Naplňuje mě to štěstím,“ řekl jsem s předstíranou radostí, ale ve skutečnosti to bylo melancholické pousmání. Byl jsem totiž přesvědčený, že se don Manuel začne nyní donekonečna

rozplývat nad naším vítězstvím na ostrově Kaiiwa, které bylo, když se to tak vezme, i vítězstvím Španělů. Vždyť jsme tady na půdě, považované Španěly za jejich nesporné vlastnictví, porazili na hlavu bandu útočných Akawoiů, které poštvali proti Warrauům Holanďané, zarytí protivníci Španělů v Guayaně.

Ale neměl jsem pravdu, don Manuel začal ze zcela jiného konce. Nijak nezastíral, že ho těší naše vítězství nad Akawoi, ovšem připomněl něco jiného, a to, že mě v Kumace navštívil James Powell, kapitán anglické brigy Capricorn. Španělé se doslechli o rozhovoru, který jsem tehdy před několika měsíci měl s Powellem a v kterém jsem velmi rozhodně odmítl jakkoli se podílet na uchvatitelských plánech Angličanů. Ti totiž chtěli obsadit celé území kolem ústí Orinoka, ale já jsem se v zájmu Indiánů ostře postavil proti tomuto jejich záměru.

O mém tehdejší postoji a odpovědi se nějakým způsobem dověděli Španělé na Orinoku a velmi mě za to chválili. „Považujeme tě, pane kapitáne,“ řekl mi don Manuel, „za svého spojence a jsme ochotni všemožně ti vyjít vstříc...“

„Jde mi o osud Indiánů,“ prohlásil jsem.

„Nám taky,“ odpověděl Španěl. „Jsme téhož názoru, pane kapitáne. Budeš jako dosud jejich ochráncem a přítelem. A můžeš hodně udělat pro dobro svých chráněnců, když přijmeš velkorysou nabídku našeho guvernéra z Caracasu...“

„Velkorysou nabídku?“

„Ano, velkorysou, která ovšem přináší s sebou nesnáze a snad i nebezpečí. My však víme, kdo je Bílý jaguár a že mu nechybí odvaha ani rozum...“

Znělo to neobyčejně lákavě a já jsem byl zvědav, oč vlastně jde. Don Manuel neotálel s vysvětlením. Nuže Španělům šlo víceméně o to, abych se já – Bílý jaguár, „vítězný pohlavár, známý v celé Guayaně a požívající všeobecné vážnosti“, vydal k Holanďanům na řece Essequibu a tam je jménem svých indiánských kmenů a rovněž jménem Španělů, usazených ve Venezuele, vyzval, aby zachovávali hranici a dobré sousedské vztahy. Guvernér v Caracasu byl ochoten vystavit mně a mým druhům glejt, a tento průvodní list vyhotovený ve třech jazycích – ve španělštině, holandštině a angličtině – zcela

jistě zaručí výpravě bezpečnost i u Holand'anů. Don Manuel domluvil a spokojeně nám vyčetl z tváří, že jeho slova zapůsobila silným dojmem.

Teprve nejvyšší pohlavár Manauri přerušil nastalé ticho. Léta strávená v otroctví u Španělů na ostrově Margaritě rozšířila jeho duševní obzor i zkušenosti, proto nyní trpce, trochu hněvivě namítl:

„U Holand'anů nám ten list možná zaručí bezpečnost, ale Kanaima, akawoiský démon pomsty, ten číst neumí...“

„To je sice pravda,“ přisvědčil don Manuel, „ovšem my jsme v Angostuře ochotni vybavit Bílého jaguára i jeho doprovod vším, co bude potřebovat k obraně, to znamená, že mu dodáme pušky, střelivo, výstroj, peníze, a dokonce i muže, Indiány ...“

„Indiány?“ vmísil se do rozhovoru Wagura a ukázal na indiánské ubožáky, kteří k nám přivezli ve člunech tři Španěly.

„To nám chcete dát tyhle vyhladovělé válečníky s klacky? Ti by tak Bílého jaguára před Akawoi ubránili!“

„Navrhoval jsem Indiány proto, že španělské vojáky tam poslat nemůžeme. Kdyby je Holand'ané na Essequibu uviděli, zbytečně by zuřili,“ vysvětloval don Manuel. Dal jsem mu za pravdu. Nemínil jsem hnát situaci na ostří nože ani dráždit Španěly, a proto jsem prohlásil, že já osobně nemám proti cestě k Holand'anům na Essequibu žádné námitky. Ovšem hlavně mi leží na srdci dobro Indiánů a celý kmen Aravaků v Kumace by s touto výpravou musel vyslovit souhlas. A tak jsem dona Manuela požádal, aby nám ráčil vyložit bližší podrobnosti a vysvětlit situaci na řece Essequibu. „To rád udělám,“ odpověděl hned don Manuel a požádal druhého Španěla, aby vyndal z brašny mapu Guayany a rozložil ji před námi.

Mapa mi úplně učarovala. Byla mnohem podrobnější než ta, kterou mi před několika měsíci ukázal kapitán Powell. Řeky, nakolik jsem mohl zjistit, byly zakresleny celkem přesně. Dolní tok Orinoka a jeho pravé přítoky Caroni a Itamaca byly v pořádku, právě tak jako tok Pomerunu a Essequiba s jeho přítoky Cuyuni, Mazaruni a Rupununi, a rovněž i řeky Demerara, Berbice a Courantyne. Na správném místě byla i pohoří Itamaca, Emeria, Otomung, Pakaraima a věhlasná hora Roraima. Ale největší radost jsem měl z toho, že na guayanském území byly zcela přesně zakresleny jednotlivé indiánské

kmeny, a to Warrauové, Aravakové, Arekunové, Karaibové, Patamonové, Makusiové, Wapišanové. Byla to zkrátka výborná mapa!

„Španělské koruně,“ začal nám vysvětlovat don Manuel, „nesporně patří prameny všech pravých přítoků Orinoka, jako je Caroni a Itamaca. Pokud jde o holandské osady, většina jejich plantáží leží na dolním toku Essequiba a Demerary a u řek Berbice a Courantyne. Sídlem holandského guvernéra – nebo generálního ředitele, jak mu tam říkají – je teď zřejmě Nieuw Kijkoveral na řece Essequibu. Všimněte si holandských pevností, vybudovaných hlavně na Essequibu, například tam, kde se tato řeka vlévá do moře. Zvlášť důležitá je stará pevnost Kijkoveral, vzdálená osmdesát anglických mil od moře, tam kde se do Essequiba vlévají velké řeky Mazaruni a Cuyuni. Kijkoveral, vybudovaný kdysi dávno na ostrově na soutoku Mazaruni a Essequiba, je považován za nedobytnou tvrz. Donedávna to bylo hlavní město celé holandské kolonie, a tedy i sídlo generálního ředitele. Dnes se v okolí tohoto starého Kijkoveralu i níž podél Essequiba rozkládá celá řada bohatých plantáží cukrové třtiny, kde pracují stovky černých otroků. S těmito černochoy zacházejí někteří plantážníci zvlášť krutě, takže Holanďané tam mají pořád nějaké nesnáze, jsou tam často vzpoury a nepokoje...“

„Říkáš, Urozenosti, že Kijkoveral byl hlavním městem holandské kolonie jen donedávna, takže dnes už není...“

„Prý už není. Před několika lety založili Holanďané nové sídlo koloniální správy, opět na Essequibu, ale blíž k moři, a nazvali je Nieuw Kijkoveral. Tam prý teď sídlí jejich guvernéř.“

„Je to pravda,“ zeptal se černocho Miguel, „že z holandských plantáží utíká hodně černochoů do liduprázdného pralesa a tam že pak žijí na svobodě?“

„Ano, je pravda, že utíkají,“ odpověděl don Manuel. „Ale tamější prales není liduprázdný. Žijí v něm Karaibové, nejbojojnější indiánský kmen y Guayaně. Jsou to horliví spojenci Holanďanů, svezepě stíhají černé uprchlíky a plantážníci jim za to dobře platí. Za každého živého dopadeného uprchlíka dostávají padesát florénů, to je asi jako dvě pušky se střelivem, a za paži zabitého černochoa pětadvacet florénů. V zázemí holandských plantáží, souběžně s

mořským pobřežím, číhají všude v lesích na rozloze víc než dvou set anglických mil a chytají Holanďanům jejich uprchlíky. Všude tam vře válečná litice a zuří boje. Přesto se v pralesích na řece Berbice mnozí černoši ubránili bělošským i indiánským pronásledovatelům a založili nezávislé černošské osady. Jsou to takzvaní Džúkové, postrach všech plantážníků. Zkrátka Holanďané jsou ve svízelné situaci, všude mají spoustu nesnází, takže při vyjednávání budeme mít nad nimi ohromnou převahu...”

„A kdybych přistoupil na tvůj návrh, kolik lidí bych podle tebe musel vzít s sebou?“

„Čím víc, tím líp. Družina Bílého jaguára musí být impozantní, musí udělat velký dojem.“

„Tak tedy kolik, padesát?“

„Třeba padesát, nebo i víc.“

„Teď začíná období dešťů, které potrvá tři až čtyři měsíce. Až nastane období sucha, mohli bychom vyrazit...” „To je i mé mínění! Nejlepší bude vydat se na cestu za tři nebo čtyři měsíce.“

„Kterou cestu bychom si měli zvolit?“ uvažoval jsem nahlas. „Plout pralesem po řekách s itaubami se mi nezdá. Ale mohli bychom se vydat na našem škuneru, držet se pobřeží Atlantiku a doplout k ústí řeky Essequibo. Plachetníci by to bylo šest nebo sedm dní...”

„Ano, na škuneru to bude nejlepší,“ souhlasil don Manuel.

Odpolední slunce stálo ještě vysoko na obloze. Dvě hodiny trvala porada všech Aravaků na Orinoku, to znamená obyvatel Kumaky i sousední Serimy, než padlo rozhodnutí, že na guvernéřův plán přistoupíme. Velitelem výpravy, která měla plout na škuneru, jmenovali mě, a účastnit se jí mělo asi šedesát Aravaků, z toho deset žen.

„Souhlasím s výpravou,“ prohlásil jsem nakonec, „protože tak mohu přispět k bezpečnosti Indiánů na dolním Orinoku. Snad se nám podaří Holanďany přesvědčit...” I když naše výprava měla sloužit výhradně mírovým cílům, vydávali jsme se do neznámých končin vstříc nejistému osudu. Museli jsme tedy vybrat oněch šedesát členů z řad nejjudatnějších a nejstatečnějších bojovníků a co nejlépe je vybavit nejrůznějšími zbraněmi.

Příštího dne jsme oznámili donu Manuelovi naše rozhodnutí a požádali ho – kromě už příslibených tří průvodních listů – o třicet kusů nových střelných zbraní (z toho mělo být deset mušket, deset křesadlových pušek, dva trombóny a osm pistolí) a střelivo na patnáct set ran. Dále jsme chtěli šedesát příkrývek, holandské peníze ve zlatě na tři měsíce, potraviny na stejnou dobu pro šedesát lidí a dárky pro Indiány, kdybychom se s nimi v holandské kolonii setkali. Don Manuel vzal moje slova na vědomí a slíbil, že španělským úřadům všechno vyřídí a že se k nám zase brzy vrátí. Potom v dobré náladě – když jsem se s ním rozloučil jako s přítelem – i s doprovodem opustil Kumaku. Když nasedal do itauby, ještě jsem mu přívětivě, třebaš trochu uštěpačně, řekl:

„A pokud jde o těch šedesát příkrývek, mohl bys mi, Urozenosti, říct, co je teď s donem Estebanem? Před několika měsíci nás chtěl ten ničemný caballero zrádně sprovodit ze světa, našim Aravakům dal otrávené příkrývky.“

„V Angostuře už není. Poslali ho za trest daleko na západ, někam do Kordiller... Ručím za to, že teď budou příkrývky v pořádku!“

SYMARA ZASTUPUJE LASANU

Jakmile Španělé odpluli, hned jsme se dali do práce. Nejdříve jsme vybrali šedesát nejlepších bojovníků, mužů i žen, kteří mě měli doprovázet cestou k Holanďanům. Ale to nestačilo, všichni se museli v příštích týdnech podrobit ještě tužšímu výcviku než dosud. Mezi nimi byli i moji nejbližší přátelé a pomocníci, na které jsem se mohl plně spolehnout: Arnak, Wagura, Pedro, Joki, černocho Miguel i čaroděj Arasybo a moje nerozlučná manželka Lasana. Nechyběl rovněž ani Fujudi, příslušník aravackého kmene z oblastí na řece Pomerunu, jenž uměl akawoisky, karaibsky a jakžtakž holandsky.

Pamatovali jsme i na dostatečnou zásobu ostatních zbraní, jako byly oštěpy, kyje, luky, šípy, které jsme rovněž chtěli vzít s sebou. A abychom zajistili Kumaku v době své nepřítomnosti před nepřátelským útokem, obklopili jsme hlavní, středovou část osady důkladnými palisádami ze silných kmenů, které jsme nahoře zašpičatili a napustili jedem. Spoléhal jsem na ostražitost Manauriho

a jeho pohlavárů a neměl jsem obavy o osud těch, kteří zůstanou v Kumace.

Ochranné štíty Aravakové na Orinoku dosud neužívali. V rodě Jokiho však bylo několik obratných koželuhů, a když jsme ulovili dva tapíry, ukázalo se, že se z jejich silné, náležitě vyčiněné a vysušené kůže dají zhotovit výborné lehké štíty. Dobře chránily před oštěpy i šípy, takže deset bojovníků získalo novou prospěšnou součást výstroje. Když uplynuly od odjezdu Španělů z Kumaky dva měsíce, vrátil se don Manuel a přivezl všechnu výstroj, o kterou jsme žádali. Španělským úřadům na této výpravě zřejmě velmi záleželo. Arnak a Wagura začali hned pečlivě prohlížet a zkoušet všechny zbraně. Byly v bezvadném stavu. Muškety, křesadlové pušky a pistole měly přesnou mušku a v ruku elitního střelce byly dokonalou zbraní. A v naší šedesátičlenné skupině byl přece každý elitním střelcem! Také trombóny dobře nesly.

Ale i další věci, o které jsme žádali, jsme dostali v dobré jakosti a hojné míře. Byl to střelný prach, olovo, dokonce i zásobní křesací kaménky do křesadlových pušek, dále potraviny, hlavně mouka a sušené maso, také celkem dobré přikrývky, blýskavé cetky pro Indiány a pořádný měsíc platných mincí z ryzího zlata.

S warrauským pohlavárem Mandukou a jeho deseti muži jsme však začali mít trampoty, protože stůj co stůj chtěli plout s námi k Holanďanům. Škuner ovšem nebyl moc velký, sotva se do něho vešlo našich šedesát lidí. Tehdy přišel čaroděj Arasybo s dobrým nápadem. Chtěli jsme totiž s sebou vzít dvě itauby a dvě jaboty, připoutané lany ke škuneru, takže Warrauové mohli v těchto člunech týden nebo deset dní pohodlně plout s námi až k ústí Essequiba. Blížil se konec období dešťů a tím i den, kdy jsme měli odplout. Znovu však nastaly nesnáze, tentokrát s Lasanou, poněvadž přišla do jiného stavu. Oba jsme z toho měli velkou radost, ovšem teď už nesměla opustit Kumaku. Přísné kmenové zvyky ukládaly těhotné ženě celou řadu zvláštních rituálních obřadů, jako například pojídat zvláštní pokrm, podrobit se obřadním koupelím, a to mohla vykonávat pouze na místě, v Kumace.

„Nic naplat,“ smířil jsem se s touto situací, „zvyky jsou zkrátka k tomu, aby se zachovávaly. K Holanďanům pojedu sám, bez tebe...“

„Kdepak, sám nikam nepojedeš,“ odpověděla Lasana s pousmáním. „Mám přece mladší sestru.“

„Myslíš Symaru?“

„Ano. Pojede s tebou a ve všem mě bude zastupovat...“

„Ve všem?“

„No jistě, ve všem. Dobře jsi rozuměl!“

„Mám rád tebe a žádnou jinou. Takový je mrav nás bělochů.“

„Já vím, Bílý jaguáre. Ale žiješ v kmeni Aravaků, a tak se musíš přizpůsobit našemu životu. Naše mravy nejsou o nic horší než vaše!“

„To znamená, že mám mít dvě ženy?“

„Kdepak, to tě nesmí ani napadnout,“ zapýřila se Lasana a oči jí zajiskřily. Vypadala přitom opravdu půvabně. „Jsi krásná, Kouzelná palmo,“ přitočil jsem se k ní a chtěl jsem ji jako obvykle obejmout.

Lasana mi však mrštně jako veverka vyklouzla z náručí. „Kdepak, žádné dvě ženy,“ zdůraznila rozhodným tónem. „Ale Symara pojede s tebou a ve všem ti bude sloužit. Je to moje mladší sestra, právem mě tedy může zastupovat. Je to duše mé duše, krev mé krve, moje druhé já. Jako já sama...“ A tak se Symara stala členem naší výpravy.

V POVODÍ POMERUNU

V červenci už přšlo méně a bouře přicházely stále vzácněji. Každým dnem ubývalo mraků a stále častěji svítlo slunce. Jednou zrána jsme se u zálivu Potara rozloučili se všemi Aravaky, kteří zůstali v Kumace, a odrazili jsme se škunerem od břehu. Za ním pluly ve vleku menší čluny, a to dvě itauby a dvě jaboty. Třetího dne jsme minuli ostrov Kaiiwu a zdálky přátelsky pokynuli pohlavárovi Oronapimu. Čtvrtého dne jsme vypluli z ústí Orinoka na širé moře. Bylo klidné. Příznivý vítr od západu napjal plachty, takže jsme rychle zamířili k jihovýchodu. Napravo bylo na obzoru skoro stále vidět nízké pobřeží Guayany. Na škuneru jsme byli dost namačkání, poněvadž jsme vezli spoustu potravin uložených v koších zvaných suriany. Měli jsme s sebou i košíky wariši, které se nosí za pochodu na zádech a přidržují se opasky upevněnými kolem čela. Pedro měl na starosti potraviny, Arnak opatroval střelné zbraně, aby nerezavěly, a soudek s prachem i váčky s olovem, kdežto Symara hlídala moji

honosnou kapitánskou uniformu s kloboukem a kordem. Navigaci a obsluhu plachet měl na starosti Manduka a jeho Warrauové. Když jsme pluli už čtvrtý nebo pátý den na širém moři, dospěli jsme k ústí řeky Pomerunu, v jehož povodí žilo mnoho Aravaků. Z těchto končin pocházel Fujudi, a poněvadž Holanďané už byli docela blízko, rozhodl jsem se přerušit plavbu a navštívit Fujudiho krajany, abychom získali nějaké zprávy. Na škuneru, zakotveném v ústí Pomerunu, zůstali Arnak, Pedro, Joki a členové jejich družin, kdežto já jsem se s jednou itaubou vydal nahoru proti proudu řeky. Doprovázeli mě Fujudi, Wagura, Arasybo, osm veslařů z mého rodu a nerozlučná Symara, která pro jistotu vezla v košíku wariši kapitánskou uniformu. Všichni jsme byli po zuby ozbrojeni, poněvadž Aravakové žili pouze na dolním toku řeky, kdežto podél středního toku řádili Karaibové a na horním Akawoiové. Prostě jsme se řídili heslem, že opatrnosti nikdy nezbyvá. Teprve po dvou dnech jsme dorazili k prvním osadám Aravaků a vzbudili ohromný rozruch. Fujudi, kterého tam všichni znali, nám razil cestu k jejich srdcím a pomáhal získat důvěru. Fantastické zvěsti o bělochovi, který se připojil k Aravakům na Orinoku, se totiž už před mnoha měsíci dostaly k Pomerunu a všude vzbuzovaly rozruch či dokonce pověřenou hrůzu. Bílého jaguára kvapem spojovali s nečistými silami, poněvadž jenom ty by dokázaly pobít tolik Akawoiů. Když se roznesla zvěst o našem příchodu, seběhli se k nám Aravaci z celého okolí a přinesli spoustu cenných zpráv. Potvrdili – co už jsem věděl – že Aravakové na Pomerunu odedávna, po mnoho pokolení, žili ve shodě s bílými příchozími, a s Holanďany dokonce v přátelských svazcích. Toto přátelství bylo pro Aravaky nezbytné, poněvadž je jakžtakž chránilo před neustálými útoky loupeživých Karaibů.

„A tyto přátelské svazky dosud trvají?“ zeptal jsem se Waramaraky, pohlavára pomerunských Aravaků.

„Ano, pořád,“ odpověděl. „Často jsme se vydávali po moři k ústí Essequiba a po něm jsme pak proti proudu pluli skoro týden k pevnosti, které se říká Kijkoveral. Tato pevnost byla vybudována na ostrově v místech, kde se do Essequiba vlévají další dvě mohutné řeky, Mazaruni a Cuyuni. Kijkoveral byl donedávna také sídlem holandských koloniálních úřadů, ale v posledních letech se tyto

úřady přestěhovaly na břeh Essequiba, kde vzniklo menší městečko...

Zprávy souhlasily, Waramaraka jen potvrdil to, co nám už řekl Španěl don Manuel Vasques v Kumace.

„A to nové sídlo holandských úřadů se jmenuje Nieuw Kijkoveral?“ chtěl jsem vědět.

„Ano, Nieuw Kijkoveral. Tam taky nosíme své zboží, a Holanďané jsou rádi...”

„Jaké zboží?“

„Různé lesní plodiny, ochočená lesní zvířata, surovou bavlnu, hrnce, ozdoby z perí...”

„A co za to dostáváte?“

„Železné nářadí, jako třeba sekery, nože, hřebíky, háčky na ryby, také barevné korálky a někdy střelný prach.”

„A nikdo vás neutiskuje, nevězní, můžete volně chodit po celém městečku?“

„Ano, můžeme.”

„A jak jste oblečení?“

„Tak jako nás teď vidíš. Muži nosí bederní opasky nebo krátké kalhoty koupené u obchodníků v městečku. Ženy mají bavlněné zástěrky keju nebo sukničky, taky koupené u obchodníků.”

„A přicházejí tam i jiní Indiáni?“

„Samozřejmě, jsou tam vidět Karaibové, Akawoiové, Arekunové...”

„A jsou ozbrojení?“

„Obyčejně mají kyje, luky, foukačky sarabany, někdy i pušky. Karaibové chodí vždycky ozbrojení.”

„Je to pravda, že se s černošskými otroky na plantážích špatně zachází, že je tam krutě týrají?“ zeptal jsem se znenadání. Všichni kolem zaraženě umkli a nastalo hrobové ticho. Díval jsem se na ně užasle. Nikdo na mou otázku neodpověděl, všichni se tvářili vyděšeně. Trochu posměšně jsem jim vyčetl:

„Vidím, že se vás zmocnil strach, jako by se někde nablízku objevil Kanaima. Ale nebojte se, žádný Kanaima tady není.”

Fujudi, který přece dobře znal i Aravaky na Orinoku, zkušené, udatné a mnohým protivenstvím zocelené, se nyní za své krajany na

Pomerunu styděl. Připadali nám ve svém zapadlém pralese zaostalí. Fujudi jim začal rychle cosi vytýkat, že jsem mu skoro nerozuměl, a zřejmě je notně zahanbil. Nejstarší z nich, pohlavár Wamaraka, který se těšil všeobecné vážnosti, mi nakonec řekl:

„Neměj nám za zlé, že žijeme v přátelských stycích s Holanďany. Chovají se k nám už řadu let přejícně a nehlavnější je, že nedovolují Karaibům, aby nás přepadávali jako kdysi. My Lokono jsme mírumilovný lid.“

„Já vím,“ přisvědčil jsem, „a vážím si vás za to, dokonce jsem si vás zamiloval a vzal jsem si za ženu Lasanu, Indiánku z vašeho kmene. Ale Španělé nám říkali, že holandští plantážníci zacházejí krutě s černými otroky. A protože těch černochů mají tisíce, každou chvíli prý vypukne na plantážích vzpoura a hodně otroků utíká do pralesa. Je to pravda?“

„Je, a někteří černoši si sami berou život, protože to týrání nemohou vydržet, jiní zas utíkají do pralesa, který začíná hned za plantážemi, ale není jim to nic platné. V pralese totiž na ně číhají Karaibové. Holanďané se s nimi spolčili a platí jim za každého dopadeného uprchlíka. Karaibové štvou a pronásledují uprchlé černochy jako zuřiví psi. Těžko se dá s nimi bojovat. Jsou to jauhahu, nepřemožitelní démoni...!“

„Nepřemožitelní?“

Všichni zdejší Aravakové mě najednou začali vyděšeně přesvědčovat, že s Karaiby nikdo nic nesvede. Že jsou to sveřepí, neporazitelní bojovníci, nejmělejší lovci lidí, jaké si lze představit.

„Doplujeme do Nieuw Kijkoveralu naším škunerem, který je aspoň dvakrát tak velký jako vaše největší itauba?“ zeptal jsem se.

„Jistěže, tam připlouvají dokonce velké zámořské koráby, které přivázejí černé otroky. Jen musíte dávat pozor na mělčiny.“

„A vy ty mělčiny znáte?“

„Ano, známe.“

„Tak nám dejte lodivoda!“

Ale nikdo nám nechtěl pomoci, všichni se vymlouvali. Drželi se zpátky, protože byli závislí na Holanďanech, a my jsme přicházeli z pověření venezuelských Španělů.

„Mějte přece rozum!“ přemlouval je Fujudi. „Váš lodivod bude pod zvláštní ochranou Bílého jaguára, nic se mu nestane! Holand'ané si váží Bílého jaguára tak jako Španělé!“ Když jsem viděl, že Fujudi nepořídil, použil jsem pádnějšího argumentu – rozmáchlým gestem jsem podal pohlavárovi Waramarakovi svoji výbornou mušketu a řekl jsem: „Lodivod, který nám pomůže doplout do hlavního města holandské kolonie, dostane tady tu krásnou pušku i se střelným prachem a kulkami na třicet ran.“

Byla to bohatá, náramně láková odměna. Pomerunští Aravakové úžasem ztratili řeč. Ale nikdo se nepřihlásil. Rozhodli jsme se, že se na zpáteční cestu vydáme příštího dne za svítání a že přenocujeme u osady na břehu Pomerunu. Kolem půlnoci do mě Arasybo lehce šťouchl, a když jsem se probudil, šeptem mě upozornil na záhadné zvuky v blízkém pralese. Bylo to něco zvláštního, jakési melodické pískání, které přicházelo najednou z několika stran. „Slyšíš, to je hlas Kanaimy,“ tiše vysvětlil Arasybo. Znělo to jako chu-ri-sje-avi a bylo to asi zpěvné hvízdání nočních ptáků.

„Vždyť jsou to jenom ptáci,“ zabručel jsem.

„Kdepak, to nejsou žádné ptáci,“ namítl Arasybo.

„Tak tedy lidé?“

„Nevím, ale určitě je to něco nepřátelského.“ Noc nebyla tak docela tmavá, protože svítily hvězdy. Tiše jsem vyklouzl z hamaku, sáhl jsem pro pistoli a chtěl se vydat k místu, odkud se ozývalo pískání.

„Stůj!“ sykl Arasybo. „Nikam nechod’!“ Vtom se probudila Symara. Když uviděla, co se děje, beze slova přiskočila s lukem v ruce ke mně. Rychle jsme se začali plížit směrem, odkud zvuky zaznívaly. Postupovali jsme neuvěřitelně hustým porostem opatrně, ale přesto nás neznámí tvorové zaslechli: pár kroků před námi se cosi pohnulo a dalo na útěk. Ještě jsem nestačil ani vystřelit, když mi za zády zadrnčela třetiva Symarčina luku. Její šíp zřejmě někoho zasáhl, protože jsme zaslechli slabé zasténání a vzdalující se praskot větviček, jak tam někdo utíkal. Vystřelil jsem po něm z pistole hlavně proto, abych probudil všechny své druhy.

Vyčítal jsem si, že jsem na noc nepostavil stráž, ale spoléhal jsem na to, že jsme byli blízko aravacké osady. Ještě štěstí, že se Arasybo včas probudil.

Ale kdo to byl? Co značilo hvízdání domnělého Kanaimy? Když se ráno rozednilo, začali jsme hledat stopy v houští, kam jsme v noci stříleli. Našli jsme tam stopy několika Indiánů. Jednoho z nich Symara v noci zřejmě zasáhla, protože její šíp ležel opodál v podrostu a byl zakrvácený. Zanedlouho nato se objevil pohlavár Waramaraka a přivedl s sebou svého mladšího bratra Katekiho.

„Kateki vám pomůže doplout do Nieuw Kijkoveralu. Dobře zná všechny ostrovy a mělčiny na Essequibu. Rád by dostal tvou pušku.“

„Výborně!“ zaradoval jsem se. „Ale vysvětli mi, pohlaváre, kdo byli ti tajemní návštěvníci v noci a co chtěli.“

„Chtěli tě zabít. U ústí naší řeky žijí přece Akawoiové...“

V JÁMĚ LVOVÉ?

Dva dny poté, co jsme vypluli z ústí řeky Pomerunu, jsme dorazili k obrovské deltě mohutného Essequiba, které jako všechny guayanské řeky teklo z jihu. V této deltě, široké dobrých dvacet mil, leželo několik velkých ostrovů. Spousta velkých řek dala zemi jméno, poněvadž slovo „Guayana“ znamená y indiánských jazycích Kraj mnoha vod. Když jsme se přiblížili k levému břehu ústí Essequiba, chýlilo se už k večeru. Využili jsme mořského přílivu a šťastně jsme zdolali mělčinu u ústí řeky. Tak jsme se octli mezi dvěma ostrovy.

„Ten napravo je Ostrov tygrů,“ vysvětlil Kateki. „A ten nalevo se jmenuje Wakenaam.“

Evropané přijíždějící do Jižní Ameriky říkali totiž jaguárům tygři.

„Copak je tam těch dravců tolik?“ podivil jsem se.

„Nevím, ale kdysi tam byli Karaibové, a to jsou taky dravci.“

„A teď tam už nejsou?“

„V Karaibech se nikdo nevyzná, třeba tam ještě jsou...“ Když se setmělo, Kateki nás požádal, abychom zastavili. Zakotvili jsme tedy kus od břehu, a teprve za svítání jsme opět pluli dál. I když nám pomáhal příznivý mořský příliv, celých čtyřiaadvacet hodin jsme se

plahočili mezi nesčíslnou spoustou velkých i malých ostrovů v ústí Essequiba. Třetího dne jsme konečně vypluli na volnou hladinu obrovské řeky, široké v tomto místě dobrých šest mil.

Dalekohledem jsem pozoroval břehy. Všude se rozkládal neprostupný, nepřátelský prales. Opravdu nepřátelský, poněvadž pouze jednou se v dálce vynořil nějaký Indián v maličké jabotě. Jakmile nás zahlédl, vyděšeně – jako nějaké divoké zvíře – otočil loďku zpátky a schoval se v pobřežním houští. Stejně jako na dolním Orinoku, i tady nám mořský příliv usnadňoval plavbu nahoru proti proudu Essequiba. Čtvrtého dne se říční koryto zúžilo na dvě míle a tehdy jsme na pravém břehu zahlédli vymýcené plochy pralesa a na nich první, pak druhou plantáž cukrové třtiny. Tady se – v bezpečné vzdálenosti od moře – usadili Holanďané. A tady se příštího dne ráno, rovněž na pravém břehu, vynořila z pralesa velká osada a Kateki nám oznámil, že se blížíme k hlavnímu městu holandské kolonie a sídlu jejího guvernéra. Hlavní město tady stálo teprve krátce, protože sem bylo před několika lety přeneseno z dřívějšího, nevýhodně položeného místa na řece Mazaruni. Jmenovalo se Nieuw Kijkoveral. Když jsme dopluli k přístavišti, zakotvili jsme u dřevěné hráze. Hned se objevili přístavní úředníci, a když uviděli na palubě takovou spoustu Indiánů, a dokonce černochů, začali hartusit, ale při pohledu na mou vycházkovou uniformu anglického kapitána opět zvládněli. Už více než deset let, to znamená od okamžiku, kdy byl v Utrechtu uzavřen mír, vládly mezi Holandskem a Anglií dobré vztahy. A tak moje uniforma zapůsobila náležitým dojmem, poněvadž i ve zdejší holandské kolonii měli k Angličanům respekt.

Když se představený těchto úředníků prostřednictvím Fujudiho dověděl, že přicházím ke guvernérovi jako vyslanec, byl najednou samá zdvořilost a hned jednomu podřízenému uložil, aby mě zavedl do guvernérova paláce. Jamestown ve Virginii jsem opustil už hodně dávno a od té doby jsem nespátřil žádné město, pořád jsem se potloukal po liduprázdných ostrovech, divokých řekách a neschůdných pralesích. Nyní jsem najednou viděl městečko s několika desítkami domů, a dokonce i zděnými, patrovými stavbami; mělo několik rušných ulic. Připadalo mi, že v nich vládne ohlušující, nesnesitelný rámus. Spátřil jsem tam koňské povozy, spoustu lidí s

nejrůznější barvou pleti a celou řadu obchodů s nejrozmanitějším zbožím. Městečko nebylo velké, ale všude bylo živo.

Od Aravaků na Pomerunu jsem se dověděl, že podle zdejšího zvyku doprovází výše postaveného bělocha po městě vždy několik ozbrojených sluhů, a to Indiánů nebo černochů. Když jsem se tedy vydal za guvernérem, vzal jsem s sebou nejen Fujudiho jako tlumočníka, ale také Arnaka a pět ozbrojených bojovníků z jeho družiny.

Guvernérovo sídlo stálo na druhém konci městečka. V této přízemní a velmi rozlehlé budově byly rovněž kanceláře koloniální správy. Dovnitř jsme vešli jen já a Fujudi, ostatní zůstali venku. Přijal nás guvernérův tajemník, mladší červenolící Holanďan s brýlemi na světlých, podivně bezvýrazných očích. Zaradoval jsem se, že umí anglicky, a když jsem mu vysvětlil, proč přicházím, požádal jsem o rozhovor s holandským guvernérem. Tajemník se zatvářil nerozhodně, jako by mi dobře nerozuměl, ale nakonec odpověděl:

„Jeho Excelence generální ředitel van Cheuses je mimo město. Vráť se až asi za týden.“

„A je zde jeho zástupce?“

„Ano, mynher Henrik Snyderhans je přítomen.“ Tajemník si mě nevlídně změřil a na tenkých rtech se mu objevil úsměšek.

„Ale oč vlastně jde,“ pokračoval upjatě. „Nepochopil jsem dobře tvá slova, urozený pane. Jsi Angličan, pravdaže?“

„Ano, pocházím z Virginie.“

„A přicházíš z pověření venezuelských Španělů?“

„Ano.“

„Abys s námi vyjednával?“ pokračoval Holanďan a už se ani netajil s posměchem.

„Přesně tak!“ přisvědčil jsem.

„A v každém případě chceš mluvit se zástupcem generálního ředitele mynherem Snyderhansem?“

„Ano!“

„Pak tedy laskavě chvíli počkej!“ řekl prezíravě a odešel do sousední místnosti. „Chvíle“ však trvala nekonečně dlouho. Zřejmě se nemohli dohodnout nebo chtěli ukázat, že mě neberou příliš vážně. Konečně oba přišli. Henrik Snyderhans – třebaže měl vysoké

postavení – byl mladší než tajemník a také pohlednější. Jeho ostře řezaný obličej prozrazoval zpuštěnost, energii a snad i sklon ke krutosti.

„Dostalo se nám tedy té cti,“ řekl mi s ironickým úsměškem a rovněž anglicky Snyderhans, „spatřit zde španělského velvyslance v podobě anglického kapitána.“

„To tedy ve třech věcech silně přeháníte,“ odpověděl jsem stejným tónem.

„Dokonce ve třech věcech?“ podivil se.

„Ano, pokud jde o velvyslance, o čest i anglického kapitána.“

„Ty tedy nejsi anglický kapitán?“

„Kdepak, nejsem.“

„A co jsi tedy zač?“

„Odpověď na to není tak jednoduchá.“ Oba Holanďané najednou zvážněli. Z obličeje jim zmizel ironický úšklebek a byli to zas důležití úředníci.

„Tak dost žertů!“ podrážděně řekl tajemník. „Jak ses, pane, vlastně dostal sem do naší kolonie?“

„Se škunerem plným Indiánů.“

Tajemník si mě hněvivě změřil, jako by mě podezříval, že si z něho tropím žerty. „Jakých Indiánů?“ vyhrkl.

„Aravaků,“ odpověděl jsem s naprostým klidem.

„A odkud?“ zvýšil hlas.

„Od Orinoka.“

„Tam žádní Aravakové nejsou,“ namítl stroze. Zatvářil jsem se naoko útrpně:

„Že nejsou? A kdo nedávno pobil sto vašich Akawoiů, které jste na nás pošťvali?“

Moje slova zapůsobila zvláštním dojmem, asi jako když zčistajasna uhodí. Oba Holanďané vytřeštili oči, jako by uviděli nějaký přízrak nebo noční můru Wibanu. Červenolící tajemník poněkud zbledl.

První se vzpamatoval Henrik Snyderhans. Posměšná jízlivost ho už přešla.

„Pak jsi tedy...,“ zajíkl se rozpačitě.

„Ano, jsem,“ přisvědčil jsem žoviálně.

„Bílý jaguár?“ zeptal se přiškrceně. V hlase se mu tajila obava.

„Ano, přesně tak, Bílý jaguár,“ přikývl jsem a ironicky jsem dodal: „K vašim službám, pánové.“

Zírali na mě jako na zjevení. Nedbal jsem na to a co nejzdvořileji jsem řekl:

„Ještě jednou žádám, abych si mohl promluvit s Jeho Excelencí guvernérem van Cheusesem. Ale napřed si račte přečíst dopis od guvernéra v Caracasu, který bych van Cheusesovi rád předložil. Prosím, tady je!“

A s těmito slovy jsem jim dal doporučující dopis napsaný holandsky. Oba si ho pozorně přečetli a jeho obsah přijali s uspokojením.

„Já i můj doprovod přicházíme do vaší kolonie s ryze přátelskými úmysly,“ prohlásil jsem slavnostně. „A byl bych vám, pánové, vděčný, kdybyste mně a mým lidem mohli zaručit bezpečnost. Je jich sedmdesát, z toho čtyři jsou černoši.“ Snyderhans se pohledem dorozuměl s tajemníkem a pak zdvořile odpověděl, že to rád udělá. Hned o tom zpraví všechny úřady v kolonii, a jakmile se guvernér vrátí, okamžitě mi to oznámí.

Nato jsem se s nimi rozloučil a pevně jim stiskl ruku. Byli rozčilení, cítil jsem, jak se jim chvěly ruce.

„KAPITÁNE, JSI NIČEMA!“

Na zpáteční cestě do přístavu jsme tu a tam potkávali guayanské Indiány, mimo jiné i skupinu neblaze proslulých Karaibů. Snadno jsme je poznali podle chomáčků bílého peří, které měli přilepeny na čele a na vlasech. Bylo to prachové peří kondora královského, kterému zde říkají sup královský, nesmírně krásného, honosného ptáka, ztělesnění pýchy a zpupnosti Karaibů. Tito spojenci Holanďanů si počínali povýšeně jako nějací vládci guayanského území. Mně, bělochovi v kapitánské uniformě, na ulici sotva uhýbali, kdežto můj aravacký doprovod nutili, aby jim ustupoval z cesty. Svým lidem jsem přísně zakázal pouštět se do jakýchkoli výtržností.

Na škuneru jsme zastali všechno v pořádku. V Nieuw Kijkoveralu jsme jako všude jinde spali pod širým nebem v hamacích,

přivázaných k lodnímu brlení, a skoro nazí, jen v bederních opascích. Někteří si brali příkrývky, které nám dali Španělé.

Stěží lze vyličit náš nemilý úžas, když příštího dne ráno uviděli mnozí z nás na palubě pod sebou, a zvláště v místech pod nohama, krvavé louže. Zároveň pociťovali nevolnost a malátnost, což byly nepříjemné následky ztráty krve. Přepadli nás totiž v noci upíři – ohavní netopýři, kteří lidem i zvířatům sají krev, a udělali to tak potajmu, že oběti nic nepostřehly.

Jedinou ochranou, kromě hořícího ohně, bylo dobře se zabalit do příkrývek. Ale jak jsme se mohli přikrýt až po uši, když se z nás v dusném horku jen lilo! Byla to nepříjemná svízel, postižení pociťovali nevolnost celý den, a někdy i déle. Následující den se mi hluboko vryl do paměti. Z Afriky totiž připlula otrokářská loď. Byl to anglický koráb Good Hope, původem z Liverpoolu, který se plavil pod slavnou vlajkou Union Jack. Velel mu anglický kapitán a stejné národnosti byla i posádka, samí statní, mladí, vousatí muži. Ještě než loď zakotvila u hráze, sešla se tam všechna městská honorace, celkem asi dvacet zámožných Holanďanů. Byli to místní obchodníci i plantážníci, kteří sem přišli z vnitrozemí, honosně oblečení, obtlouští, rozšafní občané. Měli s sebou spoustu služebnictva, úředníků i správce. Někteří přišli s rodinami, manželky zřejmě měly zájem o černé služebné. Všude vládla veselá nálada, bylo slyšet smích. Když jsem tuto rozjařenou společnost uviděl, popošel jsem i se svou družinou blíž a vmísil jsem se do davu. Vtom mě zahlédl anglický kapitán, který už mezitím vystoupil na břeh. Podle mé uniformy poznal, že jsem krajan, a radostně se vrhl ke mně. Bylo mu už hodně přes čtyřicet, počínal si nenucené a s žoviální obhroublostí. Stiskl mi ruku a přitom přátelsky zahulákal:

„Bud’ vítán, vážený krajan, v téhle ničemné zemi! Odkud jsi přišel do tohoto ohavného zapadákova?“

„Z Virginie, a teď zrovna z povodí Orinoka.“

„A co tě sem přivedlo? Obchod?“

„Kdepak! Přátelský vztah k Indiánům.“

„Goddam you, to je ale zajímavé! Až skončím handrkování s touhle – s prominutím – bandou mynherů, zvu tě na sklenku whisky.“

Nato rychle odešel, poněvadž z lodi už začali vyvádět první černochoy.

Byl to hrozný pohled na ty ubožáky! Z lodi nevyváděli, ale brutálně vystrkovali jakési stíny či přízraky, tak zesláblé, že se sotva drželi na nohou, a někteří se dokonce plazili po čtyřech. Všichni byli kost a kůže.

Byli to černoši, ale s našedlou pletí, poněvadž vyčerpáním a chorobami se jim pokryla kůže plísní a zrohovatěla. Takřka pět měsíců leželi v poutech na lodi, proto měli celé tělo samý bolák a samou ránu. Z očí jim hledělo šílenství. Ti, kteří dokázali opustit palubu vlastními silami, začali se najednou na čerstvém vzduchu potácet jako opilí a někteří padali.

„Díváš se na ně, urozený pane, s hrůzou a odporem,“ řekl mi anglicky Holanďan, který stál vedle mě, a přitom se jízlivě ušklíbl. „Ale můžeš být bez obav! Je to houževnatá holota. Až si přičichne ke knutě, vzpomene se a každý bude pracovat za dva.“

„Opravdu?“ utrousil jsem a Holanďan to považoval za přitakání.

Námořní kapitán, můj nový známý, se točil po nábreží jako na obrtlíku. Byl to jeho velký den. Musel co nejlíp zpeněžit černý náklad.

Podle holandských předpisů a nařízení směly dovážet do kolonie černochoy z Afriky pouze lodi Západoindické holandské společnosti. Ale poněvadž těchto lodí nebylo tolik a poptávka po černých otrocích byla obrovská, přimhouřily holandské úřady oko a dovolovaly přijíždět do kolonie i jiným otrokářským lodím, zvláště anglickým.

A tak začalo vylodování černého zboží. Z podpalubí vylézalo tolik černochoů, až jsem se divil, že se tam vůbec vešli; asi tam leželi těch pět měsíců namačkání jako slanečci v sudu. Zesláblé ubožáky vynášeli silnější černoši sami, mrtvolu okamžitě házeli stranou. Nad některými těžce nemocnými černochoy dělali netrpěliví Holanďané kříž a žádali, aby je mohli hned zabít, poněvadž by už stejně nebyli k ničemu. To však nebylo vhod kapitánovi. Nemínil prodělávat na zabitých černoších, a proto se s Holanďany o každého těžce nemocného sveřepě hádal. Jen málokterého se mu podařilo zachránit, nejčastěji prosadili Holanďané svou. Pak obvykle pokynuli

obrovskému černochovi, který plnil úlohu kata. Ten odnesl zavrženého nešťastníka pod paží jako nějakého vepřika k ostatním mrtvolám z lodi a tam mu usekl hlavu. Marně prosili ti ubožáci o smilování.

Když poslední černoši vyšli z lodi – celkem jich bylo kolem dvou set a dalších dvě stě zemřelo během plavby – přišly na řadu černošky. Bylo jich mnohem méně a vypadaly líp a zdravěji. Během plavby je nespoutali a dostávaly i lepší stravu. Námořníci vyvedli asi dvacet žen, většinou mladých a hezkých. Kapitán jim přikládal zvláštní význam, měly větší cenu, poněvadž byly v jiném stavu. Za těhotné otrokyně se platilo mnohem víc, přinášely totiž svému pánovi dvojí zisk. Dítě, které otrokyně porodila, bylo podle zákona rovněž otrok a patřilo vlastníku jeho matky.

S uzavřeným obchodem byli Holanďané spokojeni a dobrou náladu měl i kapitán. Handrkování s koupěchtivými kolonisty měl už za sebou. Mladé těhotné ženy stály zatím ještě na nábřeží a angličtí námořníci s nimi přátelsky rozprávěli. Některá děvčata jim s úsměvem odpovídala, jiné vypadaly smutně a mrzutě.

Vtom ke mně přistoupil kapitán a spokojeně řekl: „Well, plavba šťastně skončila, obchod je uzavřen. Počkáme ještě chvíli, až mi Holanďané přinesou zbytek peněz, a pak si zajdeme ke mně na sklenku dobře vychlazené whisky.“ Mě však víc zajímali angličtí námořníci, kteří tak přátelsky rozprávěli s těhotnými děvčaty.

„Ta děvčata jste už taky prodali?“ zeptal jsem se.

„Samozřejmě,“ radostně si mnul ruce kapitán. „A protože jsou všechny v jiném stavu, dostal jsem za ně pěknou sumičku.“

„A co ti námořníci,“ chtěl jsem vědět. „Proč se k nim tak mají?“

„Protože si každý z nich vydělal navíc poctivý florén...“

„Tomu nerozumím.“

„Přivedli ty ženy do jiného stavu a dostanou za to pěknou odměnu.“

Nemohl jsem tomu uvěřit. Angličtí námořníci se tedy radovali, že se z jejich dětí stanou otroci a že oni – otcové – na tom ještě vydělají. Bylo to podlé a ohavné.

„Všiml sis, pane,“ řekl kapitán, „té poslední, nejhezčí černošky, co se tváří tak smutně?“

Podíval jsem se na ni. Byla opravdu hezká, ale velmi sklíčená. „Ta patřila mně,“ vysvětlil kapitán pobaveně. „Udělal jsem jí dítě a teď jsem za ni dostal nejvíc.“

Už jsem měl těch ohavností dost. Rozzlobeně, tónem nejhlubšího pohrdání jsem mu vmetl do tváře: „Kapitáne lodi Good Hope – Dobré naděje, jsi nestydatý ničema!“

Pak jsem se k němu otočil zády a odešel jsem za svými Aravaky.

KRUTOST HOLANĎANŮ

Vylodění otroků z anglického korábu zapůsobilo na mé aravacké druhy hlubokým dojmem. Když jsme se vrátili na škuner, mluvilo se jen o této události. Všichni poslouchali se zaťatými pěstmi, zvláště čtyři naši černoši v čele s Miguelem. Nic nenasvědčovalo tomu, že by se guvernér van Cheuses už brzy vrátil do města, proto jsme se rozhodli užitečně trávit čas lovem zvěře v okolním pralese a chytáním ryb v Essequibu. Ještě za svítání vyplouvaly naše lovecké a rybářské skupiny v loďkách několik mil nahoru proti proudu řeky i dolů po proudu, aby tam daleko od městečka a vůbec od lidí slídily na březích řeky i v hloubi divočiny po zvěři. Měli jsme z toho dvojí prospěch: doplňovali jsme zásoby a zároveň jsme se udržovali v dobré formě. Tak jsme celkem dobře poznali okolní prales i řeku a kromě jiného jsme objevili lesní stezku či spíše pěšinku. Vedla z města na jih pravděpodobně do končin, kde se ve vzdálenosti asi dvaceti mil od města rozkládaly holandské plantáže cukrové třtiny. Tato pěšina místy sestupovala až k Essequibu. Na jednom takovém místě jsme kteréhosi dne zahlédli podivný průvod: několik po zuby ozbrojených Karaibů vedlo do města asi deset spoutaných černochů. Tušili jsme, že jsou to uprchlí otroci, které dopadli v pralese. Než jsme se vzpamatovali z překvapení, podivný průvod zase zmizel.

Dopadení uprchlíci se octli ve vězení, a úřady ohlásily, že příštího dne ráno se bude konat veřejný soud a pachatelé budou potrestáni.

Na druhý den jsem polovině posádky dovolil vyjít na břeh, aby mohli být svědky, jak Holanďané vyměřují spravedlnost; ostatní členové posádky se zbraní v ruce střežili škuner. Nechtěl jsem, aby nás něco nemilého překvapilo. Soudní přeličení se mělo konat pod

širým nebem na hlavním náměstí a holandské úřady z něho chtěly udělat hotový obřad. Pro soudce byl ve stínu postaven dlouhý stůl, pokrytý zeleným sukem. Pro viníky zaráželi katovi pacholci – černoši stejně jako kat – do země kůly, které připomínaly zpola šibenice a zpola mučednické kůly. Vedle na zvláštním stolečku rozkládal Holanďan s ryšavým plnovousem, medikus-chirurg, nástroje, hrozné kleště, pily, nože a sekyru. Pomalu se začali scházet takřka všichni místní běloši a jejich služebnictvo obojího pohlaví, černoši, mulati a Indiáni. Ozbrojená stráž přivedla i otroky z okolních plantáží, aby se na vlastní oči přesvědčili, jaký osud čeká uprchlíky.

Mně, jako cizinci a bělochovi v uniformě námořního kapitána, i mému doprovodu určili čestné místo poblíž soudcovského stolu, dokonce jsem dostal židlici, abych se mohl posadit. Nijak se mi nezamlouvalo, že lidé z městečka na mě zírali jako na cosi nevidaného a vyměňovali si mezi sebou poznámky, jedni s ironickým úšklebkem ve tváři, druzí s netajenou zvědavostí.

Zanedlouho přivedli v doprovodu vězeňské eskorty dopadené uprchlíky. Nejstarší z nich, pokládané zřejmě za největší provinilce, ihned přivázali ke kůlům, kdežto mladším dovolili stát v řadě. Všichni byli kost a kůže, s hluboko zapadlými očima. Za hlasitého víření bubnů přišli soudcové. Bylo jich osm, všichni do jednoho obtlouští, s nadutým výrazem ve tváři, ohromně důstojní, sebejistí a svatosvatě přesvědčení, že pravda je na jejich straně. Jak hanebně a ničemně vypadali před touto váženou a zasloužilou společností „nestydatí zahaleči“, kteří uprchli od práce a porušili tak nejposvátnější boží zákony i zákony kolonie!

Asi těmito slovy veřejný žalobce předložil případ. Po chvíli, sotva delší, než co by se odříkal Zdravas, vynesl soud jednomyslný rozsudek: pro vůdce uprchlíků smrt mučením, pět uprchlíků useknout pravou nohu (rukama mohli pracovat dál), ostatním tři sta ran býkovcem, pokud je vydrží a nezemřou.

Rozsudek byl ihned vykonán. Téměř celá hodina zadostiučinění, takřka rozkoše, pro všechny Holanďany i jejich ženy. Z přemíry potěšení upadaly některé Holanďanky do třeštění, až bouřlivého nadšení. Jejich sveřepost a projevy nenávisti mi jasně ukázaly

hloubku „zločinu“, kterého se podle názoru Holanďanů uprchlí otroci dopustili.

Katovi pomocníci se hned chopili pěti nebožáků, odsouzených k useknutí pravé nohy, a předali je chirurgovi. Ten s nimi nedělal žádné okolky. Ostrou sekyrkou v mžiku přeřal svalstvo nad kolenem, potom velkou sekyrou přesekl kost a noha upadla. Pacholek ji vysoko zvedl a ukázal shromážděným. Ozval se bouřlivý potlesk. Chirurg hodil nohu do koše a pak se snažil zastavit krvácení z rány. Ale bezvýsledně. Zatímco první pacient dokonával, chirurg už usekával nohu druhému. A zase ho odměnil bouřlivý potlesk.

Současně mrskali býkovicem katovi pacholci záda ostatním odsouzencům. Po padesátém šlehu měli odsouzenci na zádech jednu krvavou ránu; sté šlehnutí jich už většina necítila, poněvadž pozbyla vědomí, a polovina jich trest nepřežila. Soudcové a další Holanďané náležitě dohlíželi, aby pacholci tloukli vši silou.

Vůdce uprchlíků, staršího, statného černocha přivázaného ke kůlu, si vzal na starost sám kat, ještě statnější černoch než odsouzenec. Zatímco pomocníci pálili odsouzenci nohy na ohni, kat s naprostým klidem pomalu čtvrtl jeho tělo: kleštěmi vytrhával kusy masa, nůžkami ustríhával ruce, nos a jazyk, tyčí vydloubával oči. Mučený odsouzenec žil dlouho, celou hodinu, a byl to hrdina, ani jednou nezasténal. Ostatní křičeli bolestí, zlořečili, chroptěli, naříkali. Avšak ten, který jistě trpěl nejvíc, umíral mlčky.

Každá fáze mučení i nářky mučených odsouzenců vyvolávaly mezi Holanďany bouři nadšení; tak sverepou nenávist pociťovali k uprchlým černochům. Naše skupina Aravaků se ani nehnula. Stáli jsme v hlubokém ustrnutí a jen jsme dávali pozor, abychom neprozradili své pobouření. Symara, která stála vedle mě, hnusem zvracela. Když vůdce uprchlíků, onen mučený stařec, konečně skončil, soudcové se na výsost spokojeni zvedli, ohromně zdvořile se navzájem rozloučili a rozešli se do svých domovů. Nato jsme odešli i my.

Když jsme se vrátili na škuner, Arnak, kterého jen zřídka kdy přivedlo něco z míry, rozhořčeně zvolal:

„Za to mohou Karaibové! Ti je chytili! Smrt Karaibům...!“
Všichni jsme mu dali za pravdu, jenom mně to všechno pořád nešlo

na rozum. Vždyť velcí, ušlechtilí mistři, malířští géniové, jako Rubens a Rembrandt, byli rovněž synové holandského národa. Jak je tedy možné, že tito Holanďané, usazení v Guayaně, byli schopni takových krutostí? Jak je možné, že slavný Erasmus Rotterdamský, ušlechtilý humanista, myslitel, který usiloval o všelidskou kulturu, byl nizozemského původu právě tak jako zdejší koloniální chátra?

„KARAIBOVÉ CHTĚJÍ VÁLKU!“

Téhož dne, kdy byli uprchlí černoši souzení a krutě potrestaní, i v následujících dnech vřel náš škuner krajním rozhořčením a hněvem. V Jižní Americe se Indiáni a černoši zpravidla neměli příliš v lásce, ale mezi Aravaky na Orinoku bylo tomu jinak. Společný dobrý i zlý úděl ještě v dobách otroctví na ostrově Margaritě spojil je i černochoa Miguela pevným svazkem přátelství. Proto nyní nemohli zapomenout na mučené černochoy a začali nesmiřitelně nenávidět Holanďany. Ale snad ještě víc měli v nenávisti Karaiby, kteří černošské uprchlíky chytali a vydávali je napospas katanům.

„Lituji,“ rozčiloval se Wagura, „opravdu moc lituji, že jsme si tenkrát na cestě v pralese nechali ujít příležitost! Mohli jsme zaútočit, pobít Karaiby a černochoy osvobodit.“

„Tenkrát jsme přece nevěděli, že ty černochoy potká takový osud,“ správně kdosi poznamenal.

„Ale dnes už to víme!“ rozzlobeně odsekl další.

„To je pravda, dnes už to víme,“ hlučeli rozčileně všichni kolem.

Když pak na okamžik ztichli, položil jsem jim otázku:

„Tak co byste vlastně chtěli dělat? Vyhlásit válku? To přece nejde!“

„Bílý jaguáre,“ vyčítavě začal jako obvykle ukvapený Joki. „A proč by to nešlo? Sám jsi nás přece naučil zacházet se zbraněmi a taky nenávidět bezpráví.“

„Nezapomeňte,“ odpověděl jsem, „že jsme tady jako hosté...“

„My Aravakové, a hosté? To Holanďané sem přijeli jako nezvaní hosté a zrovna tak i Karaibové připluli z Karibských ostrovů! My jsme tady doma...“

„Ale já jsem přijel ke zdejšími Holanďanům s oficiálním posláním a podle toho se taky musíme chovat“

„Ale ke Karaibům jsi se žádným posláním nepřijel,“ vedl dál svou Joki.

Příštího dne ráno jsme šli do města, abychom koupili nějakou látku na oblečení. Došli jsme totiž k názoru, že se nehodí, aby Arnak, Wagura, Joki, Fujudi, Miguel a rovněž Symara chodili po městě jen s bederními opasky jako doma ve vesnici. Také já jsem se rozhodl vyměnit těžkou kapitánskou uniformu za něco lehčího, za nějaký kabátec z tenké látky. Měli jsme peníze – florény od Spanělů, proto jsme si koupili v obchodě světle zelenou látku na více než deset kabátců. Když jsme vycházeli z obchodu, šlo zrovna kolem pět Karaibů. V čele této tlupy si pyšně vykračoval mladý statný bojovník se zamračeným, divokým pohledem, snad jen o dva nebo tři roky starší než já. Na rameni nesl pořádný kyj; na hlavě měl svazek ptačích per, na pažích všelijaké náramky z pestrých lesních semen a kroužky a na krku celou šňůru špičáků velkých kočkovitých šelem. Na čele mu samozřejmě nechyběl kmenový odznak, bílé peří kondora královského. Jakmile nás zahlédl, posměšně se ušklíbl, pošeptal cosi svým společníkům a s celou tlupou rychle vykročil směrem k nám, tak abychom před nimi museli ustoupit.

Nebylo to poprvé, co nás Karaibové chtěli vytlačit z cesty, takže jsme byli připraveni. Když k nám přišli na tři nebo čtyři kroky, dva naši Indiáni bleskurychle vytáhli proti nim nože, další tři namířili pistole. Zpupní Karaibové nebyli na takové uvítání připravení. Na okamžik zůstali stát jako přikovaní, pak schlíple ustoupili a nevrle nás obešli.

„Hlupáku,“ křikl jsem na vyšňořeného bojovníka, „bud’ rád, že jsi ve městě. V pralese bychom s vámi jinak zatočili!“ Řekl jsem to aravacky, ale Karaib pochopil, co říkám, z výrazu mého obličeje a výmluvných posunků. Celou příhodu pozoroval obchodník, u kterého jsme prve nakupovali. Ted’ vyšel ven.

„Jak se jmenuje ten mizera?“ zeptal jsem se ho prostřednictvím Fujudiho.

„Pane,“ odpověděl obchodník bezmála ustrašeně. „Vždyť je to velký bojovník, jeden z karaibských pohlavárů.“

„A jak se tedy ten velký pohlavár jmenuje?“

„Wanjawaj. Je mu podřízena celá vesnice.“

„Kde leží ta vesnice?“

„Na jihu, u Essequiba...“

O našem postoji ke Karaibům rozhodly zanedlouho nové události. Začalo to sporem o Symaru. Symara si vzala k srdci Lasaninu prosbu, aby ji během výpravy náležitě zastupovala. A tak se svědomitě starala o moje pohodlí, chystala jídlo, pečovala o mé věci, o kapitánskou uniformu i zbraně. Večer před spaním zavěšovala svůj hamak hned vedle mého, aby všichni viděli, že patří ke mně. Tato osmnáctiletá amazonka, která nejenže obratně zacházela se zbraní, ale byla i hezká a bystrá jako její starší sestra, padla do oka jednomu z Mandukových Warrauů, mladíkovi jménem Wanika. Zahořel k ní prudkou láskou a chtěl si ji hned vzít za ženu. A s touto žádostí se nyní obrátil na mě, jako na hlavu rodu, k němuž patřila i Symara. Byl to mladík sotva o rok starší než Symara, na Warraua mimořádně pohledný, ale dost obhroublý a až moc smělý. Svou bez obalu vyslovenou žádostí mě uvedl do rozpaků.

„A Symara se chce stát tvou ženou?“ zeptal jsem se ho prostřednictvím Fujudiho.

„Wanika tvrdí, že ano,“ odpověděl Fujudi. Znal jsem dosti dobře indiánské zvyky spojené se vstupem do manželství, proto jsem se začal vyptávat, co ten mladík umí, jakou loď samostatně zhotovil, jaké velké zvíře už ulovil, a především, zda má připraveno výkupné za ženu.

„To se ví že mám!“ zvolal Wanika, rozběhl se k itaubě Warrauů a přinesl pušku. Byl totiž výborný střelec, proto jsem mu přidělil jednu křesadlovou pušku.

„Copak ses zbláznil?“ křikl jsem na něho a ukázal jsem na pušku.

„Ta puška ti přece nepatří!“

Dal jsem přivést Symaru a zeptal jsem se jí, jestli řekla Wanikovi, že se stane jeho ženou.

„Je to ničema a lhář,“ rozčilila se Symara. „Vůbec jsem s ním nemluvila. Takového budižkničemu já nechci!“

„Neřekl bych, že je to zrovna budižkničemu,“ zasmál jsem se a se mnou i ostatní.

Z odmítnutého nápadníka si pochopitelně leckdo tropil posměšky a jeho pohlavár Manduka mu pořádně vyčinił. Bohužel tím to neskončilo. Zamilovaný Wanika se na všechny hrozně urazil, popadl luk, šipy a nůž a společně se svým kamarádem Aborem nás opustil. Ale daleko nedošli. Náš škuner kotvil kousek za městečkem na konci dřevěné nábrežní hráze, asi dvě stě kroků od kraje pralesa. Tam si pod prvními stromy zřídili oba mladí rebelové vlastní tábor, postavili z větví malou chatrč a rozdělali oheň.

Tak uplynul den. Slunce zapadlo, soumrak vystřídala noc, a jak tomu v horkých pásmech naší zeměkoule bývá, ve tmách se rozlehly hlasy nejrůznějších nočních tvorů. Ozvali se cvrčci, cikády, všelijaké žáby i noční ptáci. Občas bylo slyšet hned u lodi silné šplouchnutí, jako když obrovská ryba arapajma pronásleduje ve vlnách svou oběť. Indiáni tento svět plný zvuků dobře znali. Přesně věděli, kdo tam ve tmě vyje, kvičí, píská, skřehotá, kráká, kňučí nebo vrká. Sebenepatrnější zvuk jim byl srozumitelný, a tedy blízký. Někdy se však v hlubokém pralese ozývaly i jiné, neznámé, záhadné hlasy, které naháněly strach. Běda člověku, kdyby zaslechl jekot démona Jurapury, kdyby podlehl kouzlu vražedných běsů Jary a Majdany, kdyby uslyšel krvelačného Orehua číhajícího ve vodě... Dokonce i statečná Symara měla malou dušičku, když zaslechla v noci jakési tajemné, sotva slyšitelné pískání – možná že mstivého Kanaimy – a rychle mě chytla za ruku, aby byla co nejbliž u mého hamaku. Kolem půlnoci jsme všichni najednou procitli ze spaní, když směrem od břehu, kde tábořili dva mladí Warrauové, zazněl pronikavý, krátký výkřik. Tak pronikavé a hlasitě křičí obvykle jen umírající člověk.

Noc nebyla tak docela tmavá, na obloze svítily hvězdy a měsíc. U tábořiště dvou Warrauů se v křovinách cosi hýbalo. „Vezměte s sebou pistole a palice!“ zavelel jsem a rozběhl jsem se k můstku.

V mžiku jsme přehodili můstek ze škuneru na břeh a už nás asi deset uhánělo k pralesu.

Tam se nám u chatrče naskytla příšerná podívaná. Oba mladí Warrauové leželi s roztržštěnými hlavami v tratolišti krve, Abore byl mrtev, Wanika dokonával. Chtěl nám ještě cosi říct, ale už jen nesrozumitelně sípal.

„Kar..., Kar...,“ vypravil nakonec ze sebe a naposledy vydechl.

Několik Aravaků se chtělo vydat po stopách vrahů, ale nedovolil jsem jim to, poněvadž by snadno mohli padnout do léčky. Mrtvolu jsme odnesli na škuner a na místě zločinu jsme nechali dva muže na stráži. Za několik hodin, jakmile se rozednilo, jsem pospíšil na břeh se třemi našimi nejlepšími zvědy. A taky jsme našli stopy. Nebylo pochyb, že zločin měli na svědomí Indiáni, nikoli Holanďané, a že to byli Karaibové. Nedaleko chatrče jsme v trávě našli chomáček bílého peří, jaké Karaibové nosí na čele a ve vlasech. „Karaibové chtějí s námi začít válku,“ prohlásil jsem, když jsme se všichni vrátili na škuner. „Dobrá, budou ji mít a my se musíme bránit. Souhlasíte?“

Všichni byli stejného názoru se mnou. Zachvátil je nesmiřitelný hněv.

PROHNANOST A LÉČKA

Ještě téhož dopoledne jsem se v kapitánské uniformě vydal do guvernérova sídla a požádal jsem tajemníka o rozhovor. Nečekal jsem dlouho, hned mě pustili dovnitř. „I am sorry.“ přivítal mě tajemník. „Jeho Excelence generální ředitel van Cheuses se z inspekční cesty dosud nevrátil. Nevíme, kdy tady bude...“

„Může to trvat čtrnáct dní nebo i tři týdny?“ zeptal jsem se.

„Bohužel ano, čtrnáct dní nebo tři týdny to opravdu může trvat...“

„Pak tedy uděláme nejlíp, když ještě dnes odplujeme a vrátíme se do našich osad na Orinoku. Objevíme se zase – dejme tomu – za měsíc.“

„Výborně, to bude nejlepší.“

„Nechám vám zde na ředitelství kopii doporučujícího dopisu venezuelských úřadů holandským úřadům, jestliže Tvoje Urozenost nebude mít proti tomu námítky.“

„Ale samozřejmě, jen to tady, pane, nech!“ Když jsem se chystal k odchodu, objevil se na tajemníkově ruměné tváři záhadný úsměšek, zpola ironický, zpola vyjadřující politování, a bezvýrazné oči se mu pod brýlemi zaleskly. Asi chtěl ještě něco dodat. A skutečně, najednou zvažněl:

„Právě jsem se dověděl o nešťastné události na břehu řeky. Přijmi, urozený pane, mou hlubokou soustrast...“

„Děkuji,“ odpověděl jsem. „Netajím se s tím, že zavraždění dvou Warrauů urychlilo naše rozhodnutí co nejdříve opustit zdejší končiny. Je to tady příliš nebezpečné a nejisté.“

„Ano, chápu. Také nám dělají černoši moc starostí. Mezi uprchlíky z plantáží je hodně vrahů...“

„Myslíš, že ti zabili naše dva Warrauy?“ podivil jsem se.

„Nikdo jiný to nemohl být než černoši.“

„Ale naše Warrauy někdo zavraždil palicemi.“

„A ty si myslíš, že černoši nemají palice?“

„Ale ano, mohou je mít,“ dal jsem mu za pravdu.

„A ještě ti něco řeknu. Černoši se dovedou přestrojit za Indiány, takže je nikdo nepozná.“

„Copak jsou tak lstiví?“

„Ano, jsou lstiví, falešní, zrádní, krutí...“

„Dokonce krutí?!“ podivil jsem se a pak jsem se rozloučil. „Tak tedy za měsíc.“

„Tak jest, pane kapitáne, za měsíc.“

Když do západu slunce chyběly dvě hodiny a byl nejsilnější mořský odliv, zvedli jsme na škuneru kotvy a s příznivým větrem v plachtách jsme odpluli po proudu k ústí řeky. Mnozí obyvatelé Nieuw Kijkoveralu se v podvečer procházeli po nábřeží a viděli, jak odplouváme. To jsme právě potřebovali. Po západu slunce jsme už byli daleko od města. O půlnoci, když měsíc ještě nevyšel a kolem dokola byla naprostá tma, jsme však už nedopluli k ostrovům u ústí Essequiba, ale zamířili jsme zpátečním směrem. Využívali jsme nyní mořského přílivu a pluli jsme nahoru proti proudu řeky. Opět jsme se drželi blízko levého, nezalidněného břehu, zatímco na protější straně spalo v mlžném oparu hlavní město holandské kolonie. Stále unášeni mořským přílivem urazili jsme rychle asi deset mil a pak jsme zamířili k protějšímu břehu. Tam jsme z našich předcházejících toulek věděli o ideální skrýši. Byl tam malý, ale dostatečně hluboký záliv, do kterého jsme mohli vtáhnout náš škuner a výborně jej ukrýt před každým slídivým zrakem. Malý záliv ležel asi čtyři míle jižně od Nieuw Kijkoveralu. Ze všech stran, rovněž i směrem od řeky, zajišťovala toto místo neproniknutelná divočina. Byli jsme zde schováni jako jehla v kupě sena, protože nás obklopoval doslova

liduprázdný prales. Na několik mil kolem dokola nebyly žádné osady, indiánské chatrče ani plantáže bílých kolonistů.

Zato v noci na nás poštvala nepřátelská divočina lstivého, ohavného nepřítele, totiž upíry. Nerozdělávali jsme oheň, abychom neprozradili svou přítomnost, a pod příkrývkami nám bylo příliš horko. A tak se krvežízniví netopýři stali nebezpečným problémem. Kdo ztratil příliš mnoho krve – a většinou jí trochu ztratil každý – byl několik dní zesláblý a nebyl schopen žádné činnosti, tím méně bojové akce. „Poslyš, Arasybo,“ křikl jsem na čaroděje. „Dej nám něco, co by tu havěť zapudilo. Vždyť nás pomalu umoří!“ Arasyba velmi rmoutilo, že nám nedovedl pomoci. A tak nás upíři dál sužovali a leckoho z nás upoutávali na lůžko. Jak známo, zabíjeli hodně domácích zvířat a někdy dokázali sprovodit ze světa i člověka.

Asi míli od naší skrýše vedla pralesem ze severu na jih cesta, či spíše širší stezka, o které jsem se už zmínil. Tato stezka se táhla téměř rovnoběžně s břehem Essequiba a spojovala s hlavním městem celou řadu holandských plantáží, které se rozkládaly patnáct až dvacet mil směrem k jihu. Tady jsme přednedávnm uviděli i ony uprchlé otroky, jak je několik Karaibů vedlo do města na mučení.

Rozhodli jsme se tedy, že se poblíž této stezky ukryjeme a budeme pobíjet všechny Karaiby, kteří po ní půjdou. Abychom neupozornili na náš záliv, snažili jsme se zachovat naše počínání v tajnosti. Nejprve jsme s itaubou pluli aspoň dvacet mil proti proudu Essequiba a teprve tam jsme přistáli. Když jsme se prodírali houštím k cestě, šli jsme husím pochodem, jeden za druhým, a dávali jsme pozor, abychom za sebou zanechávali co nejméně stop.

Vyhledávali jsme vždy takové úseky cesty, odkud jsme měli volný výhled oběma směry nejméně na dvanáct kroků. Museli jsme totiž vyloučit jakékoli nepříjemné překvapení. Každé akce se účastnilo asi patnáct mužů a všichni jsme se rozestavili po obou stranách stezky, tak abychom naráz, hned napoprvé, zasáhli všechny Karaiby a nikoho nenechali uniknout. Dohodli jsme se, že budeme střílet výhradně z luku a pistole nebo křesadlové pušky že použijeme jen tehdy, bude-li to naprosto nevyhnutelné.

Nedozírný prales, ležící u obrovské řeky, byl v hloubi na míle daleko rozbrázděn spoustou užších nebo širších a převážně dosti

dlouhých říčních ramen a starých řečišť. Ta hlubší jsme museli obcházet až na konec jejich vodního koryta a to nás leckdy velice zdržovalo.

Když jsme se druhého dne vydali ke stezce, museli jsme přebrodit jedno takové tmavé, bahnité řečiště, kde bylo vody jen asi po kolena a kde jsme zažili nepříjemné dobrodružství. Několik nás už vlezlo do vody a postupovalo jeden za druhým, když vtom nás přepadli hrozní vodní tvorové, či spíše netvoři. V kalné vodě nebyli vidět, jen jsme cítili, jak sebou kolem nás mrskají. Nekousali, nervali nás ostrými zuby jako například dravé piraně, kterým Indiáni říkají huma. Jen se nás lehce dotýkali a přitom nám dávali pekelné, bolestivé rány. Zcela ochromeni a omráčeni jsme se káceli jako nehybné klády a jistě bychom se byli v této mělké vodě i utopili, nebýt toho, že polovina našich druhů ještě nevlezla do vody. Stáli na pevné půdě a pomohli ochrnutým dostat se na břeh. Nešťastné oběti ještě dlouhé hodiny pociťovaly bolest v celém těle a teprve příští den se zbavily potíží. Někomu bylo nevolno i několik dní.

Byl to útok rejnoků elektrických, velkých ryb, dosti hojných v guayanských vodách. Pod dojmem silné rány mohl by člověk ve zmatku prvního omráčení i utonout. Ostatně, co tito rejnoci dovedou, jsem znal z vlastní zkušenosti, když mě před rokem přepadli v zálivu Potaro poblíž naší osady Kumaky. Moji přátelé byli tehdy naštěstí nablízku a hned mě vytáhli z vody.

I teď se všichni zachránili, a přesto zůstal ve mně a jistě i v ostatních nepříjemný pocit. Uvědomil jsem si, že v této divočině obklopovaly člověka takřka na každém kroku nevyzpytatelné, zlověstné záhady. Copak se jim nedalo uniknout, ubránit se před nimi? Ale ano, jen jsme museli pevně zatnout pěsti, zapudit strach, znásobit ostražitost a neztrácet kuráž. Účastnil jsem se každé výpravy ke stezce, ale přepadat nepřitele jsem nemínil. Místo toho jsem měl s několika stopaři dávat pozor, aby žádný Karaib nevyvázl živý. Byla to nezbytná podmínka úspěchu. Číhali jsme na stezce vždy od svítání až do soumraku a já jsem přitom obdivoval houževnatost a přímo nadlidskou trpělivost Indiánů. Celé hodiny a potom i dny dokázali sedět v úkrytu bez hnutí, ostražitě zahleděni na stezku. Byli neúnavně vytrvalí.

Jednoho dne jsme zažili zvláštní příhodu. Nejdříve jsme zaslechli, jak se k nám něco blíží, ne po stezce, ale houštím. Pak to najednou z houští vylezlo a my uviděli prapodivné zvíře. Bylo vysoké jako dospělý ohař, ale dvakrát tak dlouhé, s huňatou tmavou srstí, mělo dlouhou hlavu s nápadně úzkou tlamou, zvednutý ocas s dlouhými chlupy a na předních nohou silné drápy. Při chůzi mělo drápy ohnuté nahoru, takže našlapovalo na hřbetní část prstů. Opravdu zvláštní stvoření! Poprvé jsem je uviděl ve zdejší pralese, ale už jsem o něm slyšel leccos vyprávět. Tento velký, mírumilovný mravenečník se prý dovedl v obraně rozlítit a protivníka – i člověka – hrozně rozdrásat. Ostrými drápy dovedl také rychle rozhrabat i tvrdé stěny mravenišť a termitích staveb. Mravenečník pomalu přešel stezku a já jsem pospíšil za ním do houští, abych ho zastřelil z luku. Měl jsem ho asi deset kroků před sebou a už jsem napjal tětivu, když vtom mě předešel jiný tvor – jaguár. Skvrnitý dravec se vrhl na mravenečníka, ale ten se zvedl na zadní nohy a přední nohy s drápy napřáhl na útočníka. Jaguár mohutným skokem mravenečníka povalil, ale přitom se dostal do jeho spárů. Ozvalo se krátké zařvání, pak chrčení a ryk zápasu.

Když jsem k nim přiběhl, obě zvířata už dokonávala. Mravenečník měl prokousnuté hrdlo a dodělával, jaguár s rozdrásanými boky se ještě hýbal, ale už se nedokázal postavit. Zřítelnice mu pohasínaly, byl v posledním tažení. Za chvíli pošel. Jak se ukázalo, byl to mladý, nedospělý jaguár. Vyspělý, silný exemplář by si s mravenečníkem jistě poradil. Boj dvou zdatných šelem trval sotva minutu. Prales nám zde na okamžik dal nahlédnout do svých tajů a ukázal, jak všude kolem dokola číhá smrt. I člověk si musel počínat jako divoké zvíře, musel si osvojit jeho instinkt, aby v této kruté lesní divočině vůbec mohl existovat.

Cesta, u níž jsme v úkrytu číhali, byla zřejmě důležitou spojovací tepnou. Jednou po ní šli tři černoši s ranci, za pár hodin několik Indiánů nám neznámého kmene, pak zase tlupa pěti ozbrojených Karaibů, kteří jistě neměli čisté svědomí. Nechtěl jsem je však zabíjet, a tak prošli kolem nás bez úhony a ani netušili, že jejich životy jednu chvíli visely na vlásku.

Druhého nebo třetího dne se objevila skupina černochoů, kteří šli z jihu a nesli na nosítkách staršího Holand'ana. Jeho bohatý oděv a zpupný výraz ve tváři nasvědčovaly tomu, že je to nějaký významný muž, pravděpodobně majitel plantáže. Několik černochoů kráčelo vedle nosítek s puškami na ramenou jako ochranný doprovod.

„Tomu Holand'anovi bych s chutí práskl jednu do tlustého zadku,“ pošeptal mi do ucha Wagura.

„Já bych zas raději práskl do těch s puškami,“ řekl Miguel. Jsou to zrádci černých pobratimců...“ Černoši s Holand'anem prošli kolem nás a ničeho si nevšimli.

PRVNÍ, PŘESNĚ MÍŘENÁ RÁNA

Trpělivost se nám vyplatila, konečně jsme se dočkali a mohli jednat. Ráno toho dne jsme z úkrytu spatřili v dálce na cestě blížící se houf lidí. Dalekohledem jsem dopodrobna uviděl, jak čtyři ozbrojení Karaibové vedou asi deset spoutaných černochoů a černošek, uvázaných k jednomu lanu. Písknutím jsem vyhlásil poplach. Rychle jsme si nasadili primitivní masky, poněvadž nám záleželo na tom, abychom svou přítomnost co nejdéle udrželi v tajnosti. Vše se odehrálo v okamžiku a přesně podle plánu. Když Karaibové a černoši docházeli k našemu úkrytu, asi padesát kroků před nimi vyskočil z houští na cestu černocho Miguel, zvedl ruku a zaburácel, aby se příchozí zastavili. Ti zůstali stát jako přikovaní. A vtom už zasvištěly z houští šípy a na malou vzdálenost takřka současně zasáhly všechny čtyři Karaiby. Jen zachroptěli a klesli k zemi.

Neztráceli jsme ani vteřinu a vyběhli jsme na cestu. Jedni odnesli mrtvoly dál od cesty, další odvedli na stejné místo spoutané černochoy a tam jim přetřali pouta, ostatní rychle posbírali zbraně zbylé po Karaibech a zahladili na cestě všechny stopy po útoku. Část Aravaků zůstala dál v úkrytu, kdežto já jsem se vydal k osvobozeným otrokům. Doprovázeli mě Miguel, Fujudi, Arasybo a nerozlučný Arnak. Na obličejích jsme stále měli masky.

Černoši pořád stáli ohromeni a nemohli pochopit, co se děje. Všichni, a zvláště nejstarší z nich, měli na zádech hrozné, sotva

zaschlé rány po bičování. Byly mezi nimi i čtyři mladé ženy, spíše ještě děvčata, a jak jsme poznali po zkrvavených zádech, ani je neminulo bičování. Uložil jsem Fujudimu a Miguelovi, aby s nimi promluvili a získali od nich bližší podrobnosti.

Byli to otroci z plantáže Blenheim, která ležela asi patnáct mil jižně od hlavního města Nieuw Kijkoveralu a dobrých deset mil od nás.

Majitel plantáže i jeho rodina a také všichni správcové zacházeli s otroky zvlášť krutě, takže někteří raději spáchali sebevraždu, další zas pomýšleli na útěk. Věděli, že daleko na jihovýchodě žije v lesích u řeky Berbice mnoho uprchlých otroků jako svobodní lidé. A k nim se tato skupina, kterou jsme právě osvobodili, chtěla potají vydat. Ale poblíž plantáže číhali Karaibové, ti uprchlíky dopadli a nyní je na plantážníkův příkaz vedli do hlavního města, kde měli být krutě potrestáni. „A vědí, co je tam čekalo?“ zeptal jsem se.

„Mám dojem, že něco tušili o smrti mučením,“ odpověděl Fujudi, který s nimi mluvil holandsky.

„Řekni jim, že jsou teď svobodní a že si mohou dělat, co budou chtít. Co vůbec mají v úmyslu?“ Vyhladovělí ubožáci, otupělí útrapami a zesláblí bičováním, sami nevěděli, co mají chtít. Měli jsme s sebou dostatek živobytí a dali jsme jim najíst. Když se najedli a napili, hned do stali kuráž. A tak jsme se rozhodli, že jim dáme zbraně i potraviny a necháme je jít. Arasybo našel v pralese jakési byliny, které jim přiložil na rány; hned se jim ulevilo. Čtyři Karaibové měli pušky, ale, jak se ukázalo, pouze jeden černoch, onen nejstarší, uměl zacházet se střelnou zbraní. Proto pouze on dostal pušku a střeliva na třicet ran. Ostatním černochům jsme dali luky a šípy a každému z nich nůž. Čtyři mladé černošky stály kousek stranou a tvářily se ustaraně. Poslouchaly, co říkáme, a občas mezi sebou něco tiše prohodily, jako by se radily. Se zjevným zájmem přitom sledovaly našeho černocha Miguela. I když měl jako my všichni na obličej masku, vzbuzoval v nich patrně důvěru a jakousi naději. Ve srovnání se zuboženými otroky vypadal opravdu jako silný, zdravý tur, jako gladiátor.

Konečně jedna černoška, která měla zřejmě víc odvahy a uměla holandsky, prohlásila, že nechtějí prchat do pralesa s ostatními. Mají

strach z nejisté budoucnosti, a proto by raději zůstaly s ním, pod jeho ochranou – a tu mladá černoška ukázala na Miguela.

Miguela to překvapilo. Podíval se líp na čtyři černošky a viděl, že jsou docela hezké. On a jeho tři černí přátelé se dosud jen přelétavě milkovali s Indiánkami. A tady se jim teď naskytla vhodná příležitost získat manželky. Tázavě na mě pohlédl, co tomu říkám. Ochotně jsem přikývl, že souhlasím, abychom je vzali s sebou. A tak se Miguel na ženy vlídně usmál a řekl jim, že mohou jít s námi.

Vtom ale vyskočil mladý, nejzuboženější otrok, s úplně zkrvavenými zády a nesmírně vysílený, a zuřivě – až jsme se tomu všichni divili – se proti tomu ohradil. Prohlásil, že jedna z nich je jeho děvče a on že nechce, aby mu ji někdo vzal. Miguel upadl do rozpaků a nejistě na černocho pohlédl. Když však viděl, že slabostí sotva stojí na nohou, rozčileně se do něho pustil:

„Jak by ses o ni mohl postarat, když sám meleš z posledního! Máte před sebou svízelnou, namáhavou cestu. A copak nevíš, že vás vedli do města na jistou smrt?!“ Ani v rozčilení neztrácel Miguel smysl pro spravedlnost, proto se černošky zeptal, kam chce jít.

„Chci jít s vámi! Chci s vámi! S tebou!“ rozčileně vykřikla a přitiskla se k Miguelovi.

Vtom se do sporu vložil nejstarší černocho a ukvapenému neduživci nařídil, aby byl zticha, poněvadž by jim takové mladé děvče při svízelném putování k řece Berbice bylo jen na překážku. Mladík sklíčeně umkl.

Ještě než černoši odešli, nejstarší z nich přistoupil ke mně. Když viděl, že jsem zde jediný běloch, řekl mi prostřednictvím Fujudiho:

„Zachránili jste nás před smrtí! Řekni nám, jak se jmenuješ! Komu vděčíme za svůj život?“

„Vidíš, že máme na obličejích masky. Dokonce ani vy se to nesmíte dovědět.“

„Slyšeli jsme o jediném bělochovi, který dokáže to co dnes vy. Ale ten žije daleko odtud, u Orinoka.“

„Víš, jak se jmenuje?“

„Ano, vím. Bílý jaguár...“

„Ale sám jsi řekl, že žije daleko odtud.“

„To je pravda, je tuze daleko...“

Poté nás osvobození černoši s novou kuráží opustili. Když jsme se přesvědčili, že se nikdo z nich nevrátil, sundali jsme masky a radostně jsme si oddychli. Čekala nás však ještě jedna nepříjemná, neodkladná povinnost: museli jsme odklidit čtyři mrtvé Karaiby. Pečlivě jsme posbírali a schovali všechno, co jim patřilo a co měli na sobě, zvláště pro ně tak charakteristické peří kondora královského, které měli na čele a na vlasech. Pušky měli horší jakosti, zato palice výborné. Ještě nám zbývalo odstranit mrtvoly. Vyhledat v pralese mraveniště s masožravými mravenci bylo snadné, v okruhu asi jednoho sta kroků jsme jich našli několik. Nato jsme oddělili hlavy od těl, všechno jsme jednotlivě zakopali do různých mravenišť a ještě jsme pečlivě zahladili všechny stopy na cestě i v lese. Věděli jsme ze zkušenosti, že po dvou dnech zůstanou po Karaibech jen kosti.

Když nastala noc, spokojeně jsme se vrátili na škuner. Symaře jsem prozatím svěřil čtyři černošky, s kterými se velmi rychle spřátelila.

DRUHÁ, JEŠTĚ PŘESNĚJŠÍ RÁNA

Když mladé černošky viděly kolem sebe přátelské tváře a před sebou lepší budoucnost, vůčihledně se zotavovaly. Z ubohých zbídačelých tvorů se proměnily v nám rovnocenné bytosti. Jako velitel výpravy jsem přál Miguelovi a jeho třem kamarádům štěstí ve volbě životních družek. Dál jsme číhali v úkrytu u lesní cesty, ale řadu dní se nepříhodilo nic zajímavého, nebylo nač útočit. Po západu slunce se teď naštěstí zvedal svěží vánek od Atlantiku. Noci byly trochu chladnější, a tak jsme se mohli pořádně zabalit do přikrývek. Dotěrní upíři nás však přesto nenechávali na pokoji. Kdo spal až do rána pod přikrývkou, probouzel se bez úhony. Kdo se však ve spaní jen trochu odkryl a vystrčil třeba nohu, s tím to dopadlo špatně a krvavá kaluž pod ním svědčila o noční návštěvě nepříjemného trápíce. Tento krvežíznivý upír je malý netopýr. Počíná si tak opatrně, že svou oběť nikdy neprobudí, když na ni usedne a ostrými zoubky jí zasadí ránu, která dlouho krvácí. Upije prý jen trochu krve, snad desetinu toho, co z ranky vyteče pod tělo oběti. Jednou se k

ránu spustil liják a ustal, když se začalo rozednívat. Obvykle jsme opouštěli škuner dlouho před svítáním, ale toho dne jsme se se vším opozdili. Ráno ležela na kraji pralesa mlha, proto jsme se toho odvážili a vypluli. Kdesi nad přízemní mlhou jsme slyšeli ranní pokřikování papoušků letících nad vrcholky stromů, ale jejich varování jsme bohužel brali na lehkou váhu. Spoléhali jsme na mlhu, a tak jsme se napálili, dokonce i naši Indiáni se s počasím přepočítali. Ještě jsme nedopluli k místu, kde jsme obvykle vcházeli do pralesa, když vtom se mlha překvapivě rychle zvedla. Octli jsme se za bílého dne na řece, kam bylo ze všech stran vidět. A to nikoli na pusté řece. Dalekohledem jsem objevil na protější straně Essequiba asi tři míle od nás dva menší čluny indiánských rybářů. Bylo ovšem málo pravděpodobné, že by nás na takovou dálku zahlédli. Vtom jsme však sotva míli od nás zpozorovali další loď, plující rovnou k nám. Sedělo v ní devět Indiánů a nebylo pochyb, že jsou to Karaibové. Za okamžik jsme se museli přiblížit k sobě na dostřel. Rychle jsem podal dalekohled Wagurovi, který mě toho dne se svou družinou doprovázel. Dal mi za pravdu, byli to skutečně Karaibové. Měli jsme s sebou jako obvykle tři muškety, které daleko nesly, a kromě toho křesadlové pušky, pistole a jeden trombón, nabitý sekaným olovem.

Byla to nebezpečná situace; neměli jsme jiné východisko, než odstranit celou posádku.

„Nejlepší střelci, to znamená asi dvě třetiny družiny, se schovají za bort a připraví pušky i muškety,“ nařídil jsem. „Zbývajících šest mužů ať klidně dál vesluje, jako by se nic nedělo.“ Jako kormidelník jsem se nemohl schovat, ale stejně jsem vypadal jako Indián. Byl jsem skoro nahý a velmi snědý, jenom jsem měl dlouhé světlé vlasy. Pro jistotu jsem si přes ně uvázel šátek. Teď už by nikdo nepoznal, že jsem běloch.

„Waguro!“ zvolal jsem. „Kolik jsi jich napočítal?“

„Asi devět.“

„Já taky tolik.“

Všechny střelné zbraně jsme schovali na dno lodi, ale tak, abychom je měli po ruce a mohli okamžitě vystřelit. Zamířil jsem s itaubou blíž ke břehu, abychom měli Karaiby z pravé strany a slunce v okamžiku střetnutí v zádech. Jenom jsem se obával, že naše itauba

vzbudí zvědavost Karaibů a ti že zamíří přímo proti nám. Kdyby pluli po boku, kolem nás, mohli bychom jich jednou salvou pobít víc. Jinak – kdyby pluli proti nám – bychom zasáhli pouze muže na přidi, ostatním by se nic nestalo. Karaibové určitě měli pušky a vůbec prý to byli dobří střelci. Boj by byl pro nás dost nebezpečný.

Veslaři zatím nezaháleli a obě lodi se rychle blížily k sobě. Šťěstí nám přálo, poněvadž si nás Karaibové nevšimali a chystali se proplout kolem nás. Netušili, že jim hrozí nebezpečí. Řekl jsem našim ukrytým střelcům, že za pět vteřin proplují Karaibové kolem nás ve vzdálenosti asi třiceti kroků. Když tento okamžik nastal, všichni se na moje znamení zvedli s namířenými puškami a vypálili. Z mušket, křesadlových pušek i trombónu. Ale kouř po výstřelech hned zastřel výhled. Všichni Karaibové však nepadli. Dva nebo tři skočili do vody a tak se zachránili. Utrpěli jistě zranění, luky a šípy ovšem nepustili, a proto jsem k nim s itaubou rychle zamířil. I ve vodě ještě vystřelili z luků a zasáhli dva naše Indiány. Chvatně jsme ke Karaibům dopluli a kyji jsme je dobili. „Vtáhněte je do itauby!“ zavelel jsem. Když jsme se s tím v mžiku vypořádali, zamířil jsem s itaubou ke karaibské lodi – korialu – jestli v ní náhodou nezůstal ještě někdo naživu. A skutečně, když jsme k člunu přirazili, ležela na dně vedle mrtvých Karaibů živá bytost a vyděšeně na nás hleděla. Arnak, který byl první na kraji, chtěl po ní vystřelit z luku, ale Wagura na něj křikl: „Nestřílejte! Je to děvče!“ A tak jsme ji nechali naživu.

Po tom všem jsme museli z otevřené říční hladiny, kde nás mohl leckdo snadno zahlédnout, co nejrychleji zmizet. Polovina posádky tedy přesedla do korialu, a seč nám síly stačily, jsme s oběma čluny veslovali ke břehu. Tam jsme pak už ve stínu pobřežních stromů pospíšili proti proudu řeky k místu, kde byl mělký záliv a kde jsme před několika dny viděli spoustu dravých ryb piraní.

Cestou jsem uložil Arasybovi, aby ošetřil dva naše raněné; dále Fujudimu, našemu znalci jazyků, aby si promluvil s neznámým děvčetem z korialu, a těm Aravakům, kteří zrovna neveslovali, aby shromáždili všechnu kořist. To znamená, aby posbírali všechny zbraně mrtvých Karaibů, aby sundali z nebožtíků veškeré oblečení, ozdoby, peří a bina – magické amulety chránící před zlem. Ale od

smrti je neuchránily. V zálivu jsme se snažili přilákat dravé ryby osvědčenou návnadou, totiž vodou smíšenou s krví zabitých Karaibů, kterou jsme lili do zálivu. Zkoušeli jsme to na několika místech, až jsme nakonec objevili celé hejno piraní. Jen jsme hodili do vody první mrtvolu, přihnala se jich najednou taková spousta, že voda jen vřela. Některé se ani nedostaly ke kořisti a zběsile vyskakovaly nad hladinu. Když jsme hodili do vody drahého nebožtíka, piraní snad ještě přibýlo. Přízračné piraně byly dlouhé asi jeden loket, jen málokteré dosáhly větší délky. Měly tak silné čelisti a tak ostré zuby, že naráz rvaly z oběti celé kusy masa. Z mrtvých Karaibů zbyly za pár minut holé, rozervané kostry, které by už nikdo nedokázal identifikovat. Jednou provždy po nich zmizela veškerá stopa.

Desetkrát jsme rozbouřili vodní hladinu (neboť jak se ukázalo, zabili jsme deset Karaibů, nikoli devět). V tomto mizení lidských těl bylo cosi tak přízračného, že se člověku dělalo z toho nanic. Jak snadno se ve zdejším krutém kraji měnil život v nicotu smrti! Ještě před hodinou hleděli pyšní karaibští bojovníci na ostatní indiánské kmeny jako na svou kořist, a teď se na ně sápany obludné ryby a rvaly je na kusy. Jaká přízračná divokost se skrývala ve zdejších vodách, jaká nepochopitelná dravost se tajila v bujném zelení kolem nás! Všude nenasytná hltavost, jež vyvolávala v člověku hrůzu, ale i teskné zamyšlení...

„Co uděláme s tou Indiánkou?“ vytrhl mě Fujudi ze zadumání.

„Asi to není Karaibka,“ poznamenal jsem tázavě.

„To určitě ne,“ odpověděl Fujudi. „Ale nemohu se s ní domluvit. To děvče je snad z kmene Makusiů.“

„Že by sem přišla z takové dálky?“

Makusiové – věděl jsem to z vyprávění i z mapy, kterou mi věnoval Španěl don Manuel Parras – žili na savanách daleko na jihu za třístamílovým guayanským pralesem. Kdysi to byl početný a bojovný kmen, ale v poslední době značně upadl, protože na něho často útočili lépe vyzbrojení Karaibové. Tito nelítostní bojovníci pronikali i do vzdálených končin a chytali tam otroky pro holandské plantážníky. Indiánce nebylo víc než osmnáct let. Když viděla, že se dostala mezi vlídné lidi, kteří byli nepřáteli Karaibů, vrátila se jí sebedůvěra. Otupělou tvář jí brzy rozjasnil záblesk úsměvu. Ukázalo

se, že je docela půvabná. Rychle k nám pojala důvěru, podobně jako před několika dny čtyři černošky. Fujudi se ještě na koralu pokusil něco na ní vyzvědět. Bylo to však velmi nesnadné, protože se dorozumívali jenom posunky a grimasami. Dívka však byla naštěstí důvtipná a bystrá. A tak se Fujudi nakonec dověděl, že skutečně pochází z kmene Makusiů. Jejich vesničku, ležící u pramenů řeky Burro, přítoku Essequiba, asi před měsícem přepadli v noci Karaibové. Chytili jenom ji a jejího bratra, ostatní vesničané stačili uprchnout. Bratr se bránil a byl přitom těžce raněn. V domnění, že se brzy uzdraví, hodili jej útočníci do člunu. Řadu dní pluli po proudu řeky Burro a později po Essequibu, ale bratrovi se dařilo pořád hůř a byl stále zesláblejší. Nakonec ho Karaibové utloukli palicí a některé části jeho těla snědli... „Rozuměl jsi jí dobře?“ přerušil jsem Fujudiho.

„Podle toho, co děvče vykládalo a ukazovalo, není o tom pochyb,“ odpověděl Fujudi.

Karaibové ji nutili, aby taky jedla, a dali jí bratrovu paži. Když odmítla, začali ji bít, ale nic s ní nesvedli. Někteří ji chtěli zabít, ostatní s tím však nesouhlasili, poněvadž slíbili svému holandskému patronovi v hlavním městě, že mu opatří mladé děvče.

Více než týden pluli po řece Essequibu, šťastně překonali rozsáhlé peřeje v místech, kde se řeka Mazaruni vlévá do Essequiba, a už se blížili k cíli – Nieuw Kijkoveralu, když narazili na nás a do jednoho padli.

„Takový konec si zasloužili,“ stroze prohlásil Wagura. Když Fujudi domluvil, zbývaly nám ještě dvě mrtvoly Karaibů. Než jsme je hodili do vody napospas piraním, dobře jsem si je prohlédl. Byli to urostlí, svalnatí, pohlední, třebas poněkud zavalití Indiáni; leckdo by je mohl pokládat za ideál indiánské krásy. Ale ty jejich obličej! Dokonce i v mrtvých, krásně řezaných tvářích se zračila povýšenost, zpučnost a především zjevná krutost. Byli to výteční bojovníci, nic víc.

Piraně pohltily poslední mrtvoly, ale my jsme neodpluli ke škuneru. Byl dosud bílý den, do setmění zbývaly dvě hodiny. Především jsme se nesměli prozradit; dokud bylo vidět, nevystřčili jsme z úkrytu ani špičku nosu.

Přiloudal se ke mně Wagura. Tvářil se rozpačitě a nesměle. „Co máš na svědomí?“ zeptal jsem se ho žertem.

„Na svědomí nic,“ odpověděl váhavě.

„No a kde tedy?“

„Na srdci!“ vyhrkl. Pak dodal: „Dej mi tu Indiánku!“

„Jak ti ji mohu dát, copak je moje?!“ odsekl jsem.

„Jsi náš pohlavár a velitel.“

„Ale ne v srdečních záležitostech. A co ona, chce tě vůbec?“

„To se ví, že chce.“

„A jak ses s ní domluvil?“

„Usmála se na mě... Chci ji za ženu...“

„Chceš ji doopravdy, nebo jen tak na chvíli?“

„Doopravdy, na trvalo!“

Všichni jsme věděli, že Wagura – jeden z našich nejstatečnějších bojovníků – byl celý divý po děvčatech. Ale nejvíc toužil po amazonkách, chtěl si podmanit divokou, nezkrotnou amazonku.

„A co ty tvoje vysněné amazonky, Waguro?“

„Ta dívka Makusi pochází z vnitrozemí a je skoro jako amazonka. A kromě toho jsem ji ukořistil, protože jsem zastřelil Karaiba, který u ní stál nejbliž...“ Vesele jsem mávl rukou.

„Nu dobrá, vezmi si ji. Ale jen pod podmínkou, že i ona je s tím svolná...“ A tak Wagura získal manželku.

PLANTÁŽ BLENHEIM

Příštího dne jsme nevypluli ke svému úkrytu u stezky. Místo toho jsem svolal všechny na škuneru, abychom se poradili. „Zmizelo tady beze stopy a beze svědků čtrnáct nepřátelských Karaibů...“ řekl jsem úvodem.

„Kéž by to tak šlo dál!“ zvolal kdosi s vervou.

„Ano, kéž by,“ přisvědčil jsem. „Ale aby nám dál přálo štěstí, musíme se odsud ztratit.“

Nikdo ani nehlesl.

„Není to moc brzy?“ přerušil konečně mlčení Joki.

„A co ty tomu říkáš, Arasybo?“ obrátil jsem se k čaroději.

„Myslím si, co rozum říká, to znamená, že musíme odsud zmizet hned teď!“

„Aty.Arnaku?“

„Jsem stejného názoru.“

„Já taky,“ souhlasil jsem.

„Ale kam?“ ptali se všichni o překot. „Kam půjdeme?“

„Na to je jenom jedna odpověď: máme přece čtyři mladé černošky. Pokud se nemýlím, tak se se svými muži ohromně szily...“

„To je sice pravda, ale co z toho?“

„Znají přece plantáž Blenheim a mohou nám pomoci. Přesuneme se do oblasti, kde ta plantáž leží, a najdeme tam pro náš škuner příhodný úkryt.“

„To je ohromný nápad,“ zaradoval se Miguel. „Tu plantáž vypálíme nebo...“

„Jen pomalu, ne tak ohnivě,“ brzdil jsem jeho nadšení.

„Nebo,“ nenechal se Miguel odradit, „usnadníme otrokům útěk...“

„To už je lepší nápad!“

Plantáž Blenheim ležela hned u Essequiba a poblíž se rozkládalo ještě několik dalších plantáží. Čtyři černošky byly velmi prospěšné spojenkyně a měly ohromnou radost, že nám mohou pomoci. Dost dobře znaly celou rozlohu plantáže, věděly, komu lze důvěřovat, koho je třeba se vystříhat, i kdo je vyložený zrádce a kdo katan a krutý člověk. A nejen to. Věděly, kde asi leží nejbližší vesnice Indiánů Karaibů, že je to asi deset mil od Blenheimu, i po jakých stezkách tito lovci lidí chodí. Byly to důležité a cenné poznatky, takže všichni souhlasili, abychom co nejrychleji opustili náš záliv a našli si nový úkryt poblíž plantáže Blenheim.

Nakonec jsem ještě čtyřem manželům mladých černošek, hlavně Miguelovi, ale i Pedrovi uložil, aby se co nejdříve naučili holandsky. Jak se ukázalo, jedna černoška už celkem dobře holandsky uměla, a poněvadž všichni měli tu nejlepší snahu, dělali v učení pokroky. Fujudi jim pomáhal a přitom se sám leccemus přiučil.

Když jsme skončili poradu, ještě téhož dne se čtyři nejbystřejší zvědové vydali na průzkumnou výpravu nahoru po řece. Pluli ve dvou našich jabotách, malých, ale rychlých člunech, vydlabaných z kmene stromu. Do každého člunu jsem přidělil jednu černošku, aby

zvědům ukázala, kde co je. V té době jsme také číhali v našem úkrytu u lesní cesty. A skutečně, naše trpělivost nebyla marná, protože třetího dne se nám podařilo zabít tři Karaiby, když se vraceli z hlavního města na jih, pravděpodobně do své vesničky nedaleko plantáže Blenheim. Všechno šlo hladce, snadno jsme odklidili stopy po útoku i mrtvoly, a práci dokončili masožraví mravenci. Jaboty měly za úkol prozkoumat oba břehy Essequiba; jedna plula podél levého břehu, druhá podél pravého. Když se po čtyřech dnech vrátily – bylo to den po tom, co jsme zastřelili tři Karaiby – naše situace se celkem vyjasnila. Jabota, která prozkoumávala levý, západní břeh Essequiba, našla ve vzdálenosti asi deseti mil od našeho dosavadního úkrytu a přibližně tři míle od plantáže Blenheim takřka ideální skrýš. Byla to hluboká proláklina v břehu, kam snadno mohl vplout i škuner, obklopená ze všech stran bujným, neproniknutelným houštím. Řeka zde byla široká půldruhé míle, a jak už jsem řekl, plantáž Blenheim ležela na protějším břehu, vzdálená odtud asi tři míle.

Do nového úkrytu jsme se přemístili během mořského přílivu a za mimořádně tmavé noci. Nic neprozradilo naše tajemství. Škuner zmizel v houštinách jako kámen ve vodě a stejně tak pět našich menších člunů: dvě jaboty, dvě itauby a jeden velký korial, který nám zůstal po Karaibech. Celý den jsme setrvali v úkrytu a následující noc jsme se já, Fjudi jako tlumočník a Marie, nejstarší a nejbystřejší černoška z těch, jež jsme osvobodili a která velmi dobře znala celý Blenheim, vydali s jabotou k protějšmu břehu řeky. Měli jsme s sebou pistole, nože a dalekohled.

Připluli jsme za tmy ke břehu asi necelou míli od plantáže. Když jsme se vylodili, schovali jsme jabotu v pobřežních sítinách. Pak nás Marie zavedla stezkou, kterou znala jen ona, skoro až na okraj pralesa, kde už začínala plantáž. Chybělo ještě asi půl hodiny do svítání, když jsme se na okraji pralesa vyšplhali na strom. Schování v koruně mohli jsme pak ve dne dobře obhlédnout celé okolí.

Vtom odněkud na plantáži zazněl zvon a několik gongů. Bylo slyšet lidské hlasy a dupot nohou, kdosi ostrým tónem vykřikoval rozkazy. Dělo se to všechno ještě v ranním šeru, a teprve když vyšlo slunce, ležela plantáž před námi jako na dlani. Byla to obrovská

vymýcená plocha o rozloze asi jedné čtvereční míle, z jedné strany ohraničená řekou. Vypadala jako zelené moře, poněvadž skoro na celé ploše rostla cukrová třtina, rozbrázděná podél i napříč sítí stezek a pěšinek. Uprostřed plantáže jsme uviděli spoustu různých stavení: četné nízké domky pro otroky, sýpky, stodoly a boudy na nářadí; stranou stála rozlehlá přízemní usedlost majitele plantáže. Bylo to pompézní sídlo se sloupy u hlavního vchodu podle vzoru feudálních rezidencí koloniální éry, vystavěné ze dřeva jako všechna okázalejší stavení. Ostatní stavení byla z třtiny a z palmových listů.

Černí otroci se společně s dozorcí rychle rozběhli na pole, ale přesto zůstalo mezi chatrčemi ještě dost lidí. Jistě to byli správcové, řemeslníci, nejružnější služebnictvo, poněvíc ženy. Hodně jich pracovalo u lisů na cukrovou třtinu. Objevili jsme také otroky z řad Indiánů, které však nikdo nehnal do nejtěžší práce na poli; zdržovali se v usedlosti. Překvapilo mě, že usedlost nebyla obehnána žádnou ohradou ani palisádami; v případě nepřátelského útoku zřejmě stačilo zavřít okenice a usedlost se dokázala ubránit. Zhlédl jsem tam několik černochoů s mušketami a šavlemi. Jak mi Marie prostřednictvím Fujudiho vysvětlila, byla to plantážní stráž, na svobodu propuštění černoši s výsadním postavením, oddaní majiteli jako psi.

„Jsou na nás opravdu jako psi,“ vysvětlovala Marie. „Zvláště jejich náčelník je hrozný ničema. Pro svého pána chladnokrevně umučí každého otroka...“

Otroci – muži i ženy – chodili nazí, jen s úzkým bederním opaskem, a tím se lišili od ostatních šťastlivců, jako třeba od ozbrojené stráže, která měla na sobě cosi jako uniformu. Vtom se objevil její velitel, onen „hrozný ničema“; byl to mulat s honosnými nárameníky a v poněkud lepší uniformě než jeho sebranka.

„Jak se jmenuje?“ zeptal jsem se Marie a přitom jsem si ho prohlížel dalekohledem.

„Říkáme mu mynher David. Všechny mladé otrokyně mu musejí být po vůli. Ty, co nechtěly, protože měly svého muže, dal zaživa upálit...“

„A majitel plantáže s tím souhlasil?“

„Plantážník není o nic lepší než ten darebák.“ Zapamatoval jsem si Davidův obličej, v kterém se zračila bezohlednost a hrubiánství. Jestli tady bude muset někdo zhynout, pak tenhle mynher David bude první.

„Jak se jmenuje majitel plantáže?“ chtěl jsem vědět.

„Mynher Hendrik.“

„A příjmením?“

„Nevím, opravdu nevím.“

Za okamžik vyběhly ze statku na dvůr tři hezky oblečené a rozesmáté bělošské děti.

„To jsou plantážníkovy děti,“ vysvětlila Marie ustrašeně. Podíval jsem se na ni trochu udiveně a přátelsky jsem se jí zeptal, proč ten strach. Vždyť jí nic zlého nehrozí a už nikdy hrozit nebude.

„Ach pane,“ povzdychla si Marie. „Jsou to náramně zlé děti. Nejstaršímu z nich, tomu chlapci, je teprve devět let a už je na otroky jako zmije. Rodiče ho tak vychovávají...“

„Já ti nerozumím. Jak ho vychovávají?“

„Učí ho, aby otroky a otrokyně tloukl, kdykoli se mu naskytne příležitost. A aby jimi pořád opovrhoval a nenáviděl je...“

„Marie, ty snad přeháníš! Vždyť jsou to ještě děti!“

„Máš pravdu, jsou to děti. Ale rodiče je naučili hnusit si nás a pohrdat námi...“

Když Marie viděla, že se tvářím pochybovačně, prosebně sepjala ruce a řekla skoro plačky:

„Celý dlouhý rok jsem musela těm dětem, a hlavně chlapci, dělat chůvu. Ale chůva má přece hlídat děti a něčemu je učit, a mě ten chlapec každý den jen bil. Musela jsem si kleknout nebo se natáhnout na zem a on mě mlátil klackem nebo prutem, nebo mě kopal do zad, do nohou i do hlavy. A tak se na mně ty hrozné děti každický den učily krutému zacházení s otroky. Div jsem bolestí nepřišla o rozum, a proto jsem se rozhodla uprchnout, ale Indiáni s bílým perím na čele mě chytili ...“

Marii se zalily oči slzami, když ve vzpomínkách znovu prožívala bolestné okamžiky.

Brzy jsme uviděli, jak na prostranství vyšly k dětem dvě černé dívky, asi jejich chůvy, jedna starší, druhá velmi mladá, ani ne

dvanáctiletá. Tu mladší chlapec hned neurvale povalil na zem a začal ji vši silou mlátit prutem. Tvářil se zarputile a cosi – nejspíš hanlivého – přitom pokřikoval. Dvě děvčátka horlivě kopala oběť po celém těle.

Po chvíli nechaly děti zábavy a trochu si odpočinuly. Pak zas poručily starší chůvě, aby si lehla na zem, a začaly ji bít klacky a kopat. Ale ne dlouho – ve dveřích se objevila obtlouklá žena, jistě jejich matka, a obě chůvy poslala za jinou prací přímo v domě. Jak jsem dobře viděl dalekohledem, děti se zatvářily rozmrzele a vyčítavě, že jim matka překazila příjemnou zábavu.

„Kčertu!“ uklouzlo mi rozhorleně. „Proč ty chůvy snášejí to bití a pokořování tak odevzdaně a trpělivě?!“

„Ach pane,“ povzdychla si Marie. „Ty opravdu neznáš život na plantáži! Ty černošky jsou šťastné, že je bijí jenom děti. Všechny otrokyně jim to závidí.“

„Jak to, závidí?“

„Někteří dozorcí dovedou tak hrozně týrat ženy, hlavně ty mladé, že už leckterou dočista umučili...“ Příhoda se třemi dětmi se odehrála v ranních hodinách, potom už se na plantáži nevyskytlo nic zvláštního. Celý den až do setmění jsme však museli zůstat v úkrytu na stromě, abychom se neprozradili, až polezeme dolů. Plantáž sahala až k řece, kde bylo přístaviště s dřevěným můstkem. Kotvilo tam asi deset různě velkých loděk. Nesměl jsem na ně zapomenout, poněvadž znamenaly pro nás určité stálé nebezpečí.

Při západu slunce se otroci vrátili do svých chatrčí. Pracovali na poli celý den, od svítání až do soumraku. Bylo vidět, že se sotva drží na nohou.

„Na plantáži dostávají otroci málo jídla,“ vysvětlila Marie. „Jsou u konce se silami, proto je dozorcí každou chvíli tlučou, aby je popohnali k práci.“

Už prve v Nieuw Kijkoveralu jsem se dověděl, v čem spočíval holandský systém koloniálního vykořisťování, zvláště krutý a horší než koloniální systémy ostatních států, které rovněž nijak neoplývaly lidumilstvím. Holandský koloniální systém totiž předpokládal, že stačí, když otrok bude vykonávat nejtěžší práci na poli s cukrovou třtinou jen dva až tři roky, a pak vysílením zemře a bude nahrazen

novým otrokem. Během těchto dvou až tří let ho majitel plantáže mořil hladem, neboť šetřil na jídle, a neustálým bitím překonával jeho tělesnou zesláblost a tak zvyšoval jeho pracovní výkon. Otrok byl odsouzen k brzké smrti, ale plantážníkovi se toto nelidské vykořisťování pracovních sil vyplácelo. Levnější totiž bylo koupit nového otroka právě dovezeného z Afriky, než vyhazovat peníze na dostatečnou stravu pro starého otroka. Když do západu slunce chyběly už jen asi dvě hodiny, naskytla se nám prazvláštní podívaná. Poblíž místa, kde jsme seděli na stromě, zřejmě vedla pralesem nějaká stezka, protože znenadání vyšlo odtamtud na plantáž pět Karaibů. Ozbrojeni puškami, kyji a oštěpy klidně, jako staří známí, prošli středem plantáže a nikdo je nezastavil. Na prostranství před plantážnickovou usedlostí se zastavili a chvíli přátelsky klábosili s jedním dozorcem. Pak zcela bezstarostně pokračovali v cestě směrem k jihovýchodu a zmizeli v pralese. Jejich příchod nevyvolal na plantáži žádný rozruch, všichni přece věděli, že jsou to spojenci Holanďanů.

„Není tím směrem, kde zašli do lesa, nějaká jejich vesnice?“ zeptal jsem se Marie.

„Ano, je tam vesnice a jmenuje se Borowaj.“

„Je to daleko od plantáže?“

„Asi půl dne pěšky po stezce.“

„Čili asi patnáct, nanejvýš dvacet mil.“

„Asi tolik...“

„Je to lidnatá vesnice?“

„Ano, dost lidnatá. Žije tam sto nebo snad dvě stě Indiánů Karaibů, kteří honí uprchlé otroky. Ti nás taky dostihli a násilím zavlékli zpátky na plantáž. Jsou to zlí Indiáni...“ Když nastala noc, slezli jsme ze stromu, rozhýbali jsme ztuhlé nohy a ruce a jabotou, kterou jsme prve dobře ukryli, jsme se vrátili na škuner.

I když jsme viděli hrůzy, byl jsem rád, že jsem poznal plantáž a hlavně že jsem tam uviděl Karaiby. Něco mě totiž napadlo.

VÝZVĚDY A HÁDKY

Tu noc jsem spal tvrdě. Symara mě probudila teprve dvě hodiny po východu slunce. Když jsem se vykoupal a najedl, svolal jsem všechny na škuneru a pověděl jsem jim, co jsme předcházejícího dne zažili. Celou posádku pobouřilo, jak bělošské děti týraly černošky. Když jsem všechno dopodrobna vylíčil, dodal jsem ještě: „Není pochyb, že plantáž Blenheim je ztělesněním zla. Viděli jsme tam tolik zběsilé krutosti, že navrhuji, abychom všechny otroky na Blenheimu osvobodili a poslali je k řece Berbice, dále abychom ty, kteří mají na svědomí mučení a týrání, potrestali smrtí a plantáž zapálili. Souhlasíte s mým návrhem?“ Všichni se vyslovili pro můj návrh.

„Pokud vím,“ pokračoval jsem, „nedaleko leží další dvě holandské plantáže a jistě by stálo za to osvobodit i jejich otroky. Černoši, kteří slouží a pomáhají majiteli plantáže, a to všichni dozorcí, strážníci, katani, donášeči, musí být souzeni jako zločinci. Plantážníka a jeho rodinu bych nejraději vzal do zajetí jako rukojmí. Ale než vůbec něco podnikneme, musíme se potají domluvit s důvěryhodnými pohlaváry otroků. V tom nám pomůže Marie a její tři přítelkyně. A nesmíme zapomenout na to nejdůležitější...“ Na okamžik jsem se odmlčel a tázavě jsem se podíval na Arasyba a Arnaka. Jako moji osvědčení rádci a zároveň nejbystřejší Indiáni jistě tušili, oč mi jde. Když nic neříkali, pokračoval jsem:

„Ale než se do něčeho dáme, musíme nejdřív odstranit hlavní překážku.“

„To vím,“ zvolal Arnak.

„Já vím, že to víš,“ přisvědčil jsem. „Jde o vesnici Karaibů. Musíme ji zničit!“

„Správně,“ prohlásil Joki. „Ale kromě plantáže a karaibské vesnice bych nezapomínal na třetí, stejně důležitý úkol.“

„Ato?“

„Zachovat v tajnosti, že jsme tady.“

„Máš pravdu!“

V souvislosti s tím se vynořil další problém, totiž doplňování zásob potravin. Prales za naším úkrytem na levém břehu Essequiba byl na mnoho desítek mil zcela liduprázdný. Poblíž ústila do Essequiba hlubší říčka, kam jsme mohli vplout a vydat se proti

proudu nahoru. Tam jsme pak mohli lovit a sbírat jedlé rostliny a výživné lesní plody, které by ohromně zpestřily náš jídelníček. Každý den se tam mohli vypravit dva nebo tři naši lidé. Tuto říčku jsme pojmenovali Maipuri, to znamená Tapíří řeka.

„Ale vždyť máme jenom dvě jaboty,“ namítl Pedro. „To je pravda. Ovšem copak jich není několik přebytných na břehu u plantáže? Nikoho nepřekvapí, jestli se v noci dvě nebo tři náhodou uvolní...“

Tu noc jsme tedy získali další dva čluny. Kromě toho jsme na protější břeh blízko plantáže vysadili Marii, která pronikla mezi chatrče a navázala spojení s otrokem Viktorem. Byl to starší, velmi rozvázný a bystrý černoš, který se těšil mezi ostatními otroky velké vážnosti a všeobecné sympatii. Před několika týdny mu pochopové přísného správce, Holand'ana jménem Cryssen, zlomili několik žeber, když ho na správcův rozkaz zmlátili klacky.

Když se Marie kránu vrátila, přinesla další cennou zprávu. Damian, mladší Viktorův přítel, zrovna tak důvěryhodný člověk jako on, znal totiž stezku, která vedla pralesem do karaibské vesnice Borowaj. Věděl o ní proto, že ho kdysi jako dopadeného uprchlíka vlekli tamtudy Karaibové.

„A mluvila jsi s ním?“ zeptal jsem se Marie.

„Ano, mluvila. Je ochoten znova uprchnout z plantáže a zavést vás do vesnice Karaibů. Ale pak bychom ho museli vzít mezi sebe...“

„Dobrá, tak ho vezmeme.“

Do naší sítě, rozestřené po celé zdejší končině, se dostávaly stále cennější zprávy. Kromě jiného jsme zjistili i počet stezek, jež vycházely z plantáže Blenheim. Byly tři. Jedna vedla přibližně podél Essequiba směrem k severu do hlavního města kolonie Nieuw Kijkoveralu, druhá navazovala na ni a pokračovala směrem k jihu. Spojovala Blenheim s ostatními plantážemi, které ležely rovněž u Essequiba, a to s plantáží Blyenburg, vzdálenou od Blenheimu asi pět mil, a s plantáží Wolwegat, ležící ještě o tři míle dál. Třetí stezka vedla z Blenheimu jihovýchodním směrem do karaibské vesnice Borowaj, vzdálené asi patnáct mil. Kdybychom chtěli odříznout Blenheim od světa, stačilo by tedy obsadit všechny tři stezky a zmocnit se všech člunů na řece. Jinak se všude kolem rozkládal

neprostupný prales, takže nikdo nemohl uniknout. Příští dny jsme se intenzívně věnovali lovu a průzkumné činnosti. Polovina našich Indiánů a skoro všechny Indiánky vyplouvaly ve skupinách každý den před rozedněním na říčku Maipuri a tam chytaly ryby, lovily zvěř nebo sbíraly lesní plody či jiné jedlé rostliny.

Hned v prvních dnech objevili lovci zvláštní místo, vzdálené od našeho škuneru asi tři míle. Říčka Maipuri se tam rozšiřovala a vytvářela jezero. Jeho vody i břehy se hemžily spoustou nejružnější zvěře. Z pralesa přicházela k vodě četná stáda divokých prasat, kterým Indiáni říkají kairuni, a kapybary, svérázní hlodavci, dosahující velikosti odrostlejších prasátek, s velmi chutným masem. Na březích bylo vidět mnoho velkých hadů, kterým Indiáni říkají kamudi a běloši anakondy. Vodu jezírka brázdily velké ryby zvané arapajmy a spousta strašných kajmanů.

Nebylo to daleko, proto jsem se tam jednoho dne za svítání vydal s našimi lovci; vzal jsem s sebou dalekohled a mušketu. Když jsme připluli k jezírku, slunce se už vynořovalo nad vrcholky stromů. Drželi jsme se ve stínu pralesa blízko břehu a tiše jsme veslovali, abychom snad šploucháním nevyplašili zvěř. A skutečně, dalekohledem jsem uviděl stádo divokých prasat kairuni, jak u břehu pila vodu.

Vtom nastal mezi nimi rozruch. Z vody se vynořil mohutný černý kajman. zubatou tlamou bleskurychle popadl za rypák jedno prase a táhl je do vody. Prase se všemi čtyřmi vzezřelo, ale nebylo to nic platné. Kajman je v mžiku stáhl pod hladinu. Za okamžik jsme dopluli k místu, kde se tento nerovný boj odehrál. Ale tam jsme zastali už jen silný pach potu či pižma, který po sobě zanechalo vyděšené stádo divočáků kairuni. Naši lovci se denně vydávali nahoru proti proudu řeky Maipuri a několikrát přitom viděli černého kajmana. Pripadal jim jako hrůzostrašný upír, nepolapitelný přízrak, vtělení zlých démonů. Až jednoho dne mi se zadostiučiněním pověděli, jak skončil.

Kajman se toho dne vyhříval na slunci, natažený na písku kousek od břehu hned vedle nějakého stromu. V koruně tohoto stromu číhal obrovský had kamudi. Když viděl pod sebou spícího kajmana, přecenil své síly a bleskově se na něho vrhl. Za jiných okolností by v

tomto boji podlehl, ale tentokrát měl kajman smůlu, poněvadž ležel u stromu. Had, dlouhý více než deset stop, se ocasem zachytil o jeho kmen, tím znásobil své síly a pak se snadno omotal kolem kajmana a závitý svého těla ho přimáčkl ke kmeni.

Lovci se opatrně připlížili k hadovi, vystřelili na něho spoustu šípů a zdolali ho. Ale když ho odpoutali od oběti, ukázalo se, že i kajman je v posledním tažení. Pak už snadno obě zvířata dobili.

Lovci hrdě přivezli na škuner spoustu výborného masa, poněvadž had kamudi i kajman zde platili za znamenitou pochoutku. Ale radost lovců pramenila i z toho, že na okamžik získali převahu nad nelítostným nepřítelem – nad nevyzpytatelnou a mocnou přírodou, která neustále naháněla člověku strach. Každou noc vyplouvali na Essequibo naši Indiáni a dvě nebo tři černošky a následující den pak sledovali z úkrytu každodenní život na plantáži Blenheim.

Já jsem měl jiný úkol. Doprovázen Fujudim, Arnakem, Wagurou a černochem Damianem, jenž v těchto dnech potají uprchl z plantáže a připojil se k nám, jsem z úkrytu na okraji pralesa poznával taje karaibské vesnice Borowaj a stezky, které do ní vedly. Nebylo to nic snadného ani bezpečného, poněvadž jsme se každou chvíli mohli střetnout na stezce nebo v pralese s Karaiby. Všichni jsme tedy stále byli v plné válečné výzbroji, měli jsme křesadlové pušky, luky, nože, kyje a samozřejmě dalekohled.

Karaibská vesnice byla stěsnána na mýtině a měla asi dvacet chatrčí. Hned za nimi protékal mýtinou mělký, bystrý potok. Kromě hlavní pěšiny, směřující k Blenheimu, vycházely z vesnice tři stezky, které vedly k obdělávaným políčkům, roztroušeným kolem dokola v pralese. Každé ráno přicházely na pole ženy s dětmi, kdežto muži se zdržovali ve vesnici nebo se na dlouhé hodiny i dny vydávali do pralesa. Na noc se obvykle všichni, kteří zůstávali v blízkém okolí, vraceli do vesnice. Všechno nasvědčovalo tomu, že obyvatelé vesnice Borowaj se cítí v naprostém bezpečí. Jak jsem už mnohokrát slyšel, Karaibové, kteří žili v neklidných oblastech mezi nepřátelskými kmeny (a kdo by jim byl taky přátelsky nakloněn), zajišťovali stezky, vedoucí do svých vesnic, ďábelsky účinným a prohnáním způsobem. Poblíž svých osad nastražili totiž na stezkách nesčetné trny napuštěné smrtícím jedem, a kdo o tom nevěděl a šel k

osadě po takové stezce, vydával se v nebezpečí, že se o smrtící ostn píchne a zemře. Prohlíželi jsme na několika místech pěšiny vedoucí do Borpwaje, ale žádné nebezpečné záseky jsme nikde nenašli. Karaibové zřejmě v těchto končinách žádné nepřátele nečekali. Naše opakované výpravy do okolí vesnice Borowaj a plantáže Blenheim přinesly kýžený výsledek. Dověděli jsme se přibližně vše, co jsme potřebovali k přípravám na útok. Na plantáži opatrně působil černocho Viktor, a dokonce zasvětil několik důvěryhodných otroků do spiknutí. Nyní jen čekal na naše znamení, aby zahájil vzpouru. Pokud šlo o vesnici Borowaj, vydávala se na průzkumnou cestu vždy pětičlenná skupina. Seznámili jsme se s jejím rozmístěním tak podrobně, že jsme byli pevně přesvědčeni o úspěchu našeho podnikání. Jen jednou jsme se octli v nebezpečí, že naše přítomnost v těchto končinách bude prozrazena. Toho dne jsme na stezce poblíž Borowaje narazili znenadání na dva Karaiby. Šli proti nám a my jsme je zpozorovali v posledním okamžiku, když už byli sotva deset kroků od nás. Na takové setkání jsme však byli naštěstí dobře připraveni, líp než naši protivníci. V mžiku zasvištěly naše šípy a oba Karaibové se zachroptěním klesli k zemi. Ani nestačili vykřiknout a tak nás prozradit. Z mrtvých těl jsme sňali všechny ozdoby a pak jsme je daleko od stezky pohřbili hluboko do země. Nenadále nebezpečí bylo zažehnáno. Tak padlo už devatenáct Karaibů. Když nastal rozhodný okamžik, opět jsem všechny svolal, abychom se poradili. Úvodem jsem řekl:

„Ještě jednou bych vám chtěl promluvit do duše. Když jsme nedávno viděli zmučené černochoy, tak jsme se usnesli, že osvobodíme všechny otroky z plantáže Blenheim, kteří o to budou stát. Platí toto rozhodnutí i dnes?“

„Samozřejmě že ano,“ odpověděli všichni.

„Abychom otevřeli otrokům cestu ke svobodě,“ pokračoval jsem, „musíme nejprve odklidit překážku, která stojí v cestě. Zkrátka – musíme nejdřív zničit Borowaj a všechny Karaiby v téhle vesnici pobít. Jinou možnost nevidím. S výjimkou tří nebo čtyř osob, které zůstanou na škuneru jako stráž, obklíčíme Borowaj, zapálíme chatrče a pobijeme všechny Karaiby, kteří nám nebo osvobozeným otrokům mohou být nějak nebezpeční.“

„Jakou noc si k tomu zvolíme, jasnou nebo tmavou?“ zeptal se Joki.

„Raději jasnou, měsíční,“ odpověděl jsem. „Ze tří stran sahá až k vesnici prales. Když ji obklíčíme, budeme pořád ještě mezi stromy a odtud začneme na Karaiby pálit. Pamatujte, žádný bojovník nám nesmí uniknout, proto je lepší jasná noc. Počítám s tím, že vznikne panika a Karaibové začnou bezhlavě prchat na všechny strany.“

„Říkáš,“ ozval se znovu Joki, „že ze tří stran je kolem vesnice prales. Ale co je na čtvrté straně?“

„Z té strany ohraničuje vesnici široký potok a teprve za ním je prales. Tam se ukryjí naši střelci...“ Vtom se přihlásila o slovo Symara:

„Řekl jsi, Bílý jaguáre, že připravíme o život všechny obyvatele vesnice, kteří nám mohou být nebezpeční. Myslíš tím snad taky ženy a děti?“

„Jenom ty ženy, co se na nás vrhnou se zbraní v ruce. A všechny muže nad čtrnáct let...“

„A ty mladší,“ zlověstně zasípěl čaroděj Arasybo, „necháme naživu, aby nám pak za tři nebo čtyři roky zas oni podřízli krky? Aby chytali černochoy pro plantážníky a ohrožovali ostatní indiánské kmeny? O to ti jde, Bílý jaguáre?“ Krev ve mně vzkypěla.

„Jak tě to vůbec mohlo napadnout,“ přidušeně jsem odsekl. „Ale taky nechci, abychom vraždili děti.“

„Čtrnáctiletí už nejsou žádné děti!“ vykřikl, či spíše zasykl Arasybo a oči mu přitom svítily jako rozzužené šelmě. Na škuneru nastal zmatek. Všichni o překot mluvili, dohadovali se, prosazovali svou. Jenom Arnak, Wagura, Pedro a Symara seděli mlčky.

Vstal jsem a řekl Symare, aby mi podala jaguáří kůži. S kůží přehozenou přes ramena jsem pak požádal o ticho. Když povyk pomalu ustal, prohlásil jsem, že odcházím do ústraní a za deset minut že se vrátím pro konečnou odpověď.

„Sbohem, lidé kmene Aravaků, známého vždy svou ušlechtilostí a velkodušností,“ dodal jsem vyčítavě. „Divošské mravy nechte jiným!“

Nato jsem poodešel na zád' a tam jsem se posadil. Slyšel jsem každé slovo pronesené na škuneru.

Arnak, Wagura a Pedro samozřejmě promluvili všem do duše a přesvědčili je, že děti do čtrnácti let musíme ušetřit. Neuplynulo ještě ani deset minut, když se za mnou přibelhal Arasybo (jak známo, měl jednu nohu kratší). Podal mi obě ruce a nejsrdečnějším tónem, na jaký se tento drsný šereda zmohl, řekl: „Odpusť mi, Jene – Bílý jaguáre! Jsem a vždycky budu...“ Když v rozpacích zaváhal, dořekl jsem za něho: „Já vím, jsi můj přítel.“

LOVCI OTROKŮ A JE JICH KONEC

Přípravy k útoku trvaly celé tři dny. Hromadili jsme zásoby na živobytí, Arasybo sbíral léčivé byliny a široké listy vhodné na rány jako obvazy, ale především jsme promazávali všechny střelné zbraně, kterých jsme měli dost, víc než po jedné pušce na muže. Rovněž jsme připravovali střelivo a brousili sekýrky a nože, zvláště speciální dlouhé nože, kterými jsme si prosekávali cestu pralesem. Zhotovovali jsme také nové šípy a přirezávali nová kopí a oštěpy; kdo měl palici a štít, rovněž je dával do pořádku.

Měli jsme v plánu zneškodnit vesnici Borowaj, pak se rychle vrátit k Essequibu a ještě téhož rána neprodleně zahájit útok na plantáž Blenheim. Znamenalo to, že dáme otrokům znamení ke vzpouře a pomůžeme jim přemoci a potrestat ty, kteří je nejvíc týrali. Když zajmeme plantážníka a jeho rodinu, vypravíme osvobozené otroky na východ k řece Berbice a celou plantáž obrátíme v popel.

Na škuneru vládlo mezi Aravaky i ostatními takové nadšení a odhodlanost k boji, že všichni chtěli táhnout na Borowaj a nikdo nechtěl hlídat škuner. Čtyřem mužům, kteří byli nakonec zvoleni jako stráž na škuneru, jsem se snažil aspoň trochu osladit jejich úděl, a proto jsem jim svěřil důležitý úkol. Onu kritickou noc, kdy podnikneme útok, měli s jabotou potají připlout k říčnímu přístavišti u Blenheimu, odvázat všechny čluny, které tam budou kotvit, a dopravit je do našeho úkrytu ke škuneru.

Ale kromě čtyř zdravých strážců zůstalo na škuneru bohužel pět dalších našinců, tak vyčerpaných a vysílených, že nebyli schopni kamkoli se vydat. Tito čtyři bojovníci a jedna žena padli za oběť upírům, kterými byl zamořen i náš nový úkryt poblíž ústí řeky

Maipuri. Zákeřní upíři nás neustále ohrožovali a dovedli napáchat velké škody nejen na těle, ale i na duchu. I těch nejodvážnějších bojovníků se zmocňovaly podivné obavy a neklid, někteří neměli daleko ani k šílenství. Viděli démony, kteří nás ničili, a to bylo nejhorší, se zlými mocnostmi pralesa si nevěděl rady ani ten nejkurážnější bojovník. A tak pouhé pomyšlení na lidské nepřátele z masa a kostí, na Karaiby, pomáhalo a pozvedalo na duchu. A už nastala rozhodující noc, která nám měla přinést vítězství nebo zkázu. Jakmile se setmělo, celá naše výprava – a bylo nás přes sedmdesát – se na dvou itaubách a jednom korialu přepravila přes řeku. Tam jsme v pobřežním houští schovali čluny a vyšli jsme na známou stezku v pralese. V čele šel Arnak se svou družinou a průvodcem Damianem, za nimi postupovaly družiny Wagurova a Jokiho, můj oddíl stopařů, Arasybo, Miguel se svými černochoy a černoškami, a zadní voj tvořil Manduka a jeho osm Warrauů. Všechny aravacké ženy, jež prodělaly stejný bojový výcvik jako muži, šly s námi. Nebylo tak docela tma. Na jasné, bezmračné obloze zářily hvězdy, a když jsme urazili asi jednu míli, vyšel měsíc a svými paprsky prozářil koruny stromů. Z pralesa – jako všude v tropech – k nám zalétaly hlasy nejružnějších zvířat. Nevěděli jsme, je-li to přátelské uvítání či hrozba nebo varování. Kolem nás to kuňkalo, bučelo, skučelo, naříkalo, frkalo, ani se nedalo rozpoznat, co všechno se v neproniknutelném houští ozývalo.

A jak to kolem dokola v pralese prapodivně rámusilo, zmocňovaly se člověka zrovna tak podivné a rozporuplné myšlenky. Spravedlivý hněv a touha pomoci utiskovaným černochům nám prikazovaly jít na Borowaj a utkat se s nepřitelem, ale mimoděk se člověk zamýšlel, je-li opravdu správné, že jdeme zabíjet. Všichni jsme věděli, že to správné je, ale proč jsme tedy váhali?

Rozhlédl jsem se po stezce a zjistil jsem, že Symara, můj strážný duch, nebyla nablízku. Šla kousek za mnou, společně se čtyřmi černoškami, které měla na starosti. Když mě dohonila, s obdivem jsem se na ni zadíval. Šla totiž nahá jako ostatní, jenom kolem boků měla zástěrku keju, zato však nesla spoustu zbraní; a to menší, osvědčený luk zavěšený přes levé rameno vedle toulce plného šípů, u pasu z jedné strany pouzdro s pistolí a nábojnicí, z druhé strany

pouzdro s dlouhým nožem a druhé se sekyrkou a na zádech pletený košík surianu s živobytím.

Kráčela lehce, jako by to všechno nic nevážilo, a usmívala se. „Konečně splním svůj úkol,“ řekla mi tiše a zvažněla.

„Jaký?“ zašeptal jsem.

„Budu ti kryt záda. A vůbec...“

„Ale copak že je z tebe taková amazonka?“

„Vždyť víš, co mi uložila Lasana.“

„Že ji budeš zastupovat?“

„No právě! Že ji budu zastupovat ve všem, Jene, i jako manželka!“

„Ale to přece nejde, moje manželka je Lasana...“

„Jsem její mladší sestra a to je totéž jako tvoje manželka!“

„Já se s tebou nedomluví,“ povzdychl jsem žertem.

„Tady nejde o nějaké domlouvání,“ odsekla rozhorleně a zatvářila se přitom tak lítostivě, že mě to zamrzelo. I když jsem nesl na levém rameni dvě muškety, chytil jsem ji za vlasy a přitiskl ji k sobě. Chtěla mě kousnout, ale překazil jsem jí to.

„To jsi pěkná manželka, když chceš kousat!“

„Protože ty jsi špatný manžel...“

Musel jsem se dát do smíchu. Naše veselé škádlení na tmavé lesní stezce, krátce před rozhodujícím bojem, mi připadalo najednou tak nesmyslné, že mě zrovna zamrazilo. Měsíc vystoupil vysoko na oblohu, takže bylo jasno. Když jsme kolem půlnoci přicházeli k Borowaji, poslal jsem napřed zvědy. Nezpozorovali nic zvláštního, vesnice spala, jen psi štěkali. Nebylo to však nic nového, poněvadž psi tady štěkali dost často. Už předem jsme dohodli, jak se družiny rozmístí na okraji pralesa, a nyní jsme rychle obklíčili všechny chatrče – většinou benabe beze stěn. Vesnice neměla žádné ohrazení, dokonce i potok, který ji z jedné strany obtékal, byl mělký, voda v něm sahala sotva do půli lýtek. Pyšní Karaibové byli zřejmě pevně přesvědčení, že se na nejudatnější guayanské bojovníky nikdo neodváží pozvednout ruku, a o nějaká obranná opatření se nestarali.

Doutnající louče, které jsme vzali s sebou v ohnivzdorných nádobách, splnily svůj úkol. Rozdmýchané a připevněné k hrotům šípů, které jsme obratně vystřelovali z luku, se snadno zabodávaly do

suchých střech chatrčí a v mžiku je zapalovaly. Naše šípy zalétávaly až do středu vesnice a tam vyvolávaly hotové peklo. Vyděšení Karaibové vybíhali na náves a chápali se zbraní. Ale to už se směrem od pralesa rozlehly první výstřely z křesadlových pušek a zasvištěly smrtonosné šípy. V korunách krajních stromů to zrovna hřmělo, když naši střelci shora pálili z dalekonosných mušket do bojovníků uprostřed vesnice.

Překvapení bylo dokonalé, všude ve vesnici nastal poplach, zmatek, bezhlavá panika. Prales se stal pro Karaiby jícnem chrlicím vražedné krupobití. A naše kulky se jen zřídka minuly cíle. Byl to výsledek mnohaměsíčního bojového výcviku. Zatímco ze tří stran šla z pralesa jedna rána za druhou, na čtvrté straně, kde dosahovala vesnice k potoku, byl poměrně klid. Tady číhali Warrauové, posílení Miguelovými černochy a na levém křídle mou družinou. Teprve po chvíli si Karaibové všimli, že se tím směrem nic neděje, a rozběhli se k potoku. Pozdě! Několik okolních chatrčí se v mžiku octlo v plamenech a ozářilo předpolí. Mohli jsme přesně mířit lukem i pistolí. Neozbrojené ženy a děti jsme nechali prchat do pralesa.

Aby se Karaibové z nastalého zmatku a paniky jen tak nevzpamatovali, spustili naši bojovníci válečný pokřik a volali: Bílý jaguár! Znělo to jako rozsudek smrti nad zpupnými bojovníky, když na všech stranách – na pokraji pralesa i kolem potoka – hřmělo volání Bílý jaguár. A taky to rozsudek smrti nad zpupným nepřítelem byl. Někteří Karaibům se sice podařilo ve válečné vřavě překvapit aravackého nebo warrauského bojovníka a oštěpem ho probodnout, ale vždycky na to doplatili životem.

Část mladých, silných karaibských žen jsme zadrželi. Vzal si je na starost Joki a polovina jeho družiny u východního okraje vesnice, odkud vedla pěšina k plantáži Blenheim. Právě ruce jim připoutali ke společnému provazu, poněvadž tyto zajatkyně měly nést ukpřistěné zbraně. Když jich bylo asi dvacet, přišel jsem i s Fujudim k nim a zeptal jsem se jich, zda všechny patří ke kmeni Karaibů.

„Ano, všechny,“ zahučely posupně.

„Já ne!“ rychle vykřikla jedna z nich.

Na můj pokyn vystoupila z řady. Jak se ukázalo, byla to Indiánka z kmene pomerunských Aravaků.

„Jak ses sem dostala?“ zeptal jsem se jí aravacky.

„Karaibové mě unesli...“

„Kdy se to stalo?“

„Před dvěma lety.“

„Chceš se vrátit domů na Pomerun?“

„Chci a jak ráda!“

„Tak si stoupni stranou a dej pozor, aby tě nespoutali s Karaibkami. Ale není vás víc, co k nim nepatříte?“ Byla tam ještě další cizí Indiánka – z kmene Makusiů, a ta se rovněž připojila k aravacké ženě. Spoutaným karaibským zajatkyním nic nehrozilo. Až nám zanesou zbraně na Blenheim, vrátí se zase k místu, kde až dosud stávala vesnice Borowaj. Boj však ještě neskončil, mezi hořící chatrče každou chvíli vybíhali ozbrojení Karaibové, dokonce jich celá tlupa pronikla k potoku. Toho jsem se nejvíc obával, protože tam jsme je těžko mohli zadržet a jeden nebo dva nám mohli uniknout. Ale měli jsme štěstí, poblíž stál Manduka s nabitým trombónem. Vystřelil do skupiny Karaibů, když byli uprostřed potoka, a způsobil mezi nimi hotovou spoušť. Dva hned padli, tři ranění sebou bezmocně zmítali a šestý, kterému se zřejmě nic nestalo, uháněl dál k okraji pralesa. Ale daleko se nedostal, přesně mířený šíp ho srazil k zemi. Hned se k němu kdosi vrhl a kyjem mu rozbil hlavu, právě tak jako třem raněným Karaibům ve vodě.

Děti a chlapce jsme nechali běžet. Uháněli kolem nás, seč jim síly stačily, aby se dostali do pralesa. Jeden sveřepý výrostek však využil tmy v pralese a toho, že jsme si ho nevšíмали, vrátil se z houští k linii Warrauů a nejbližšího z nich praštil zezadu klackem po hlavě. Zasažený Warrau jen zasténal a svalil se. Všichni kolem zaslechli zasténání a temné žuchnutí a uviděli prchajícího chlapce. V mžiku ho zasáhly do zad dva šípy a na místě srazily k zemi.

Arasybo a já jsme přistoupili k výrostkovi, jenž ležel naznak, odvlékli jsme ho k místu ozářenému měsícem a podívali jsme se mu do obličeje. Chlapci nebylo víc než deset let. „Tak tady máš ty svoje čtrnáctileté děti,“ posměšně utrousil Arasybo.

Nevěděl jsem, co bych řekl, jen se mě zmocnila lítost. A taky soucit s tímto hrdinným chlapcem, že musel padnout. Warrau, který dostal klackem po hlavě, brzy přišel k sobě. Kurážná Symara

pospíšila se zprávou o tom k Warrauům, pak přebrodivla potok a z protější strany se pustila na předpolí. Vtom se za dohořívající chatrčí vynořil svalnatý Karaib, ale bral Symaru jako protivníka na lehkou váhu. Její blesková rána z pistole ho na místě zasáhla.

V tom okamžiku se však úprkem hnal ze strany další Karaib, kterého Symara zřejmě neviděla. Držel v ruce kopí a byl už asi deset kroků od ní.

„Symaro!“ křikl jsem na ni. „Pozor zprava!“ Zároveň jsem na něho namířil mušketu a zatáhl za spoušť. Byla to přesná rána. Karaib se zapotácel a sklouzl Symare k nohám. Padl, jako by jí v posledním okamžiku života chtěl ještě složit poklonu.

„Děkuji ti, Jene!“ zvolala Symara.

„Vzdávaj ti poctu ze všech stran,“ zažertoval jsem.

„Jenom z té jedné ne,“ zasmála se.

Vesnice pyšných Karaibů dohořívala. Stalo se tak naším přičiněním, ale vedla nás tvrdá ruka spravedlnosti. Joki se svou družinou mezitím vypravoval osmnáct spoutaných zajatkyň na cestu do Blenheimu, ostatní pročešávali bojiště a hledali živé i mrtvé Karaiby a jejich i naše odhozené zbraně. Žádného živého Karaiba jsme nenašli, zato jsme sesbírali ohromnou spoustu zbraní, které jsme chtěli dát především osvobozeným černým otrokům. „Co myslíš, Arnaku, kolik jich asi padlo?“ zeptal jsem se. „Napočítali jsme jich skoro padesát...“

„Tak to bude ve zdejších lesích o padesát lovců otroků míň. Našla se mrtvola toho jejich hejskovského pohlavára Wanjawaje?“

„Nenašla. Prý zrovna nebyl ve vesnici...“

Když jsme naložili karaibským ženám na ramena ukořistěné zbraně – a bylo mezi nimi několik obstojných mušket a pár křesadlových pušek, vyrazili jsme po stezce vedoucí k Blenheimu. Do svítání zbývalo ještě několik hodin. Vítězství v Borowaji nás bohužel stálo životy čtyř bojovníků a měli jsme šest raněných.

ZKÁZA PLANTÁŽE BLENHEIM

Plán, jak zničit plantáž Blenheim jsme promysleli předem stejně důkladně jako přepadení vesnice Borowaj. Vzpouru a potrestání

nejkrutějších dozorců a pochopů měli provést otroci sami a zbraně k tomu měli dostat od nás. Úkolem Jokiho družiny bylo obsadit všechny cesty vedoucí do hlavního města, to znamená blokovat stezky vedoucí z Blenheimu na sever a uzavřít našimi čluny cestu po řece. Zprávy o vzpouře na plantáži Blenheim měly dospět do Nieuw Kijkoveralu pokud možno co nejpozději. Wagurova družina a černoch Viktor měli zorganizovat z řad otroků bojové jednotky a dohlédnout, aby celá akce probíhala podle plánu. Arnakově družině připadl snad nejobtížnější úkol, totiž postarat se o to, aby ozbrojení plantážní dozorcí a strážní nemohli střílet a nijak se bránit. Moje družina měla střežit každý můj krok, zvláště když se budu v nastalé vřavě snažit zajmout plantážníka a jeho rodinu živé. Plantážníky a jejich rodiny ze všech tří plantáží jsem potřeboval jako nezbytné rukojmí v konečném účtování s koloniálními úřady.

Když jsme dorazili k Blenheimu, byl už den a slunce zrovna vyšlo nad obzor. Plantáž zachvátila povstalecká nálada. Nikdo nešel do práce, všichni otroci – muži, ženy i jejich děti – stáli na rozlehlém prostranství před statkářskou usedlostí. Vládlo mezi nimi takové rozčilení a neklid, že stačilo jen málo, aby se s pouhými klacky vrhli proti usedlosti. Na prostorné verandě tam stáli v sevřeném obranném šiku strážní v čele s neblaze proslulým mulatem Davidem a sedm nebo osm po zuby ozbrojených dozorců, které vedl správce plantáže Holand'an Cryssen. Stejně jako mulat David i on byl postrachem všech otroků. Plantážníka ani jeho rodinu jsem nikde neviděl, zřejmě byli uvnitř.

Ještě štěstí, že náš spojenec – černoch Viktor – dokázal udržet pobouřený dav otroků na uzdě. Jejich sebemenší provokace by vyvolala strašné krveprolití a pravděpodobně by zmařila celý plán vzpoury.

Viktor si očividně oddechl, když jsme přišli a když uviděl spoustu zbraní, které zajaté karaibské ženy přinesly. Kousek před usedlostí je shodily na pole cukrové třtiny. Joki potom všech osmnáct zajatkyň předal Wagurovi. Přitom rozhorleně řekl:

„Jsou to zmije, zrádné zmije! Já bych je všechny odpravil. Byl rád, že už je nemusí hlídat. Hned se připojil ke své družině a pomáhal střežit výchozí cesty z Blenheimu. Arnak se mezitím se svými

nejlepšími střelci potajmu vmísil do sročeného davu otroků, ale přitom ani na okamžik neztratil spojení se svou družinou. Wagura pomohl Viktorovi rozdat přinesené zbraně těm černochům, kteří s nimi – a hlavně s puškami – uměli zacházet. Část Wagurovy družiny se připlížila k zadnímu traktu usedlosti, přemohla tam černé domácí služebnictvo a začala zvenčí podpalovat dům. Na vyvýšené verandě v průčelí domu si Cryssen a všechno ozbrojené služebnictvo zřejmě neuvědomovali nebezpečí, které vyrůstalo za nimi, a všichni pozornost upírali na vzbouřený dav na prostranství. Cryssen řval na otroky a obviňoval je ze zločinu proti lidskosti i proti bohu a hrozil viníkům nejkrutějšími tresty.

Ale teď se už jeho strašlivých výhrůžek nikdo nebal. Otroci, povzbuzeni přítomností Aravaků, si ho prostě nevšímali. Vtom dva silní černoši vyzvedli Viktora nad hlavy okolního davu a on rozhodnými gesty a ostrými slovy Cryssenovi nařídil, aby mlčel. Cryssen zůstal jako opařený, ale pak v něm zlostí vzkypěla krev.

„Davide!“ zařval na mulata, který stál vedle, a ukázal na Viktora. „Ten zločinec se zbláznil! Zastřel toho psa! Okamžitě ho zastřel!“

Viktor nestál od nich dál než čtyřicet kroků. David poslušně zalíčil pušku, ale už nestačil vystřelit, jen zachrčel a skácel se na verandu. V krku mu vězel šíp. Rozhlédl jsem se kolem, ale Symaru jsem vedle sebe neviděl.

„Jménem osvobozenického výboru,“ pokračoval Viktor holandsky a Fujudi mi rychle překládal jeho slova, „oznamuji, že jsme se rozhodli potrestat na hrdle všechny, kteří se dopustili nelidského týrání otroků na plantáži Blenheim...“

„Proboha, co se to děje?“ rozkřikl se Cryssen na své lidi. „Střílejte! Tak už do nich kčertu střílejte...“ Ale už nedořekl, i jemu se zabodl do krku šíp.

Několik jeho pochopů bez míření vystřelilo do shromážděných otroků, ale takřka současně je všechny srazily kulky vypálené z davu. Další se chtěli schovat v budově, ale nedostali se ani ke dveřím, přesně mířené rány je srazily k zemi. Strážní oddíl plantážních biřiců už neexistoval. Usedlost mezitím zachvátil požár a z některých horních oken se začal valit kouř. Uložil jsem Fujudimu, aby s několika mými zvědy a Marií – statečnou černošskou chůvou – vnikl

dovnitř a vyvedl plantážníka a celou jeho rodinu z budovy. Zároveň měl plantážníka ujistit, že mu u mne nebude hrozit žádné nebezpečí. Marie věděla, kam se rodina nejspíš schovala, a tam ji také skutečně našli. Když je naši zvědové násilím vytahovali z domu, všichni se zarputile zpěchovali, a nejvíc sám plantážník. Když ho nakonec společně s ostatními vyvedli na verandu, všecek rozlícený plivl Fujudimu do obličeje.

„Dej mu jednu, až se mu hlava zatočí!“ křikl jsem. „A svažte mu ruce dozadu!“

Nemusel jsem to Fujudimu říkat dvakrát. Dal mu pořádný pohlavek z obou stran, až se plantážník zapotácel. Dva zvědové k němu přiskočili, aby neupadl, a když mu spoutali ruce dozadu, nasadili mu smyčku na krk a přivázali ho k nárožnímu sloupu, aby snad nespadl. Jeho lamentující manželku jsem dal zavést znovu dovnitř, aby tam co nejrychleji posbírala tolik cenností, kolik jich jen najde. Ku pomoci jsem jí dal dva zvědy.

„Vy mě chcete okrást!“ zaječela zuřivě.

„Nebud' hloupá,“ okřikl jsem ji. „Vždyť budete muset začít nový život!“

Popoháněna zvědy konečně vběhla dovnitř. Po chvíli se vrátila a nesla ve váčku své poklady. Když plantážník prve rozlíceně plivl Fujudimu do obličeje, přivedlo to Arasyba na nápad dát třem plantážnickovým dětem veřejně za vyučenou. Arasybo se mě totiž zeptal, jestli by si chuťvy mohly aspoň trochu vynahradit utrpěná příkoří.

„Jak to myslíš?“ chtěl jsem vědět něco bližšího.

„Hned to uvidíš!“

A vybidl Marii, která stála vedle, aby oběma dětem vlepila mírný pohlavek. Marie ho s uspokojením poslechla, zvláště když šlo o devítiletého domýšlivce. Děti zlostně spustily křik, chlapec se dokonce chtěl na Marii vrhnout, ale naši lidé ho odstrčili.

Arasybo pak vybidl i ostatní chuťvy, aby následovaly Marii. Vyhověly mu až příliš ochotně. Čtvrtá chuťva se zhroutila a s pláčem volala, že je to nad její síly. Na prostranství postávalo stále hodně otroků, všichni se ještě nerozprchli; a tak jedna černoška přiběhla a chtěla zastoupit plačící chuťvu. Arasybo s tím souhlasil. Černoška

však dala chlapci pohlavek tak prudce, že se svalil na verandu. Musel jsem tomu udělat přítrž a celou rodinu plantážníka Reinata jsem dal na starost Arnakovi a jeho družině.

Mnohé černochoy pobouřilo, když Reinat prve plivl Fujudimu do obličeje. Nedbali na to, že plantážníková rodina je pod ochranou Arnaka a jeho družiny, vrhli se k Reinatovi a rovněž mu na oplátku začali plivat do obličeje. Rozumnější černoši však přispěchali Arnakovi na pomoc a zuřivce odehnali. Vykřikovali přitom, že teď není kdy na odvetu a že je třeba co nejrychleji prchat z plantáže. A nakonec prosadili svou. Usedlost dohořívala, plameny zachvátily čtená další stavení. Oddíly černochoů, které narychlo utvořili Viktor a Damian, dostaly na dalekou cestu k řece Berbice hojnou zásobu živobytí. Vtom mezi osmnácti zajatými karaibskými ženami nastal nenadálý rozruch. Zahlédl jsem, jak se k nim žene Wagura se svými lidmi. Neváhal jsem a rozběhl jsem se za nimi, a v patách za mnou Symara. Na místě jsem zastihl prapodivnou scénu. Karaibky se shlukly do houfu a nejspíš chtěly prchat směrem k Borowaji. Měl jsem dojem, že někoho mezi sebou skrývají.

První k nim doběhli Wagurovi Aravakové a s palicemi se prodrali mezi ně. Teprve pak uviděli, že Karaibky chtěly unést aravackou ženu, kterou jsme v noci vysvobodili ze zajetí v Borowaji. Dvě Karaibky ji pevně držely a rukama jí zacpávaly nos a ústa, aby nemohla křičet, třetí ji strkala před sebou. Ostatní Karaibky zakrývaly celou scénu svými těly. Wagurovy muže popadl hrozný hněv. Třem násilnicím palicemi rozbili hlavu, několika nejbližším Karaibkám, které úmyslně vyvolaly tlačenici, rovněž dali na pamětnou. Zpola udušenou aravackou ženu přivedli k sobě. Viktor a Damian, pro které jsme hned poslali, aby se vrátili, dostali na starost všechny zbylé Karaibky. Celkem jich bylo patnáct.

„To je máme vzít s sebou?“ zeptal se Viktor nejistě.

„Samozřejmě!“ zahřímal Wagura. „Jen si je vezměte, aspoň vám ponesou náklad. Ale jsou to divoké feny, musíte je dobře spoutat, jinak vám něco provedou!“

Viktor na mě váhavě pohlédl. Neřekl jsem ani ano, ani ne, jen jsem odsuzujícím tónem prohodil: „Jsou to zmije!“

ZÁNÍK PLANTÁŽE BLYENBURG

V tom okamžiku jsme všichni – černoši, Aravakové i dva běloši, to znamená Pedro a já – strnuli. Kdesi na řece se v dálce tlumeně rozlehla rána z muškety a za ní hned další. Nemohla to být družina Jokiho, protože ta hned u plantáže Blenheim nedaleko nás hlídkovala v itaubách na řece. Výstřely se rozléhaly na horním toku řeky, kde ležela plantáž Blyenburg, vzdálená od nás asi pět mil. Tím směrem jsme uviděli na obzoru rovněž první chuchvalce kouře. Znamenalo to, že i v Blyenburgu vypukla vzpoura otroků a že tam hoří.

Všichni jsme se rychle rozběhli na břeh Essequiba, vysoký v těchto místech asi deset stop. Dalekohledem, který jsem nyní stále nosil s sebou, jsem uviděl, co se vlastně děje. Z plantáže Blyenburg vypluly dva korialy a směřovaly podél břehu k nám. Sedělo v nich více než deset osob, mezi nimi jistě i rodina mynhera Laurence Zeegelaara, majitele plantáže Blyenburg. Veslaři byli všichni po zuby ozbrojení, bezpochyby to byl štáb plantáže, to znamená správce, dozorcí a strážní. Bylo nabíledni, že tam vypukla vzpoura otroků a že tedy považovali za nejlepší rychle opustit se dvěma čluny plantáž a dostat se do hlavního města. Podél břehu je zřejmě pronásledovali černoši, do kterých posádky člunů střílely.

Také Arnak a Wagura se podívali dalekohledem. Potvrdili, že jsem správně odhadl situaci, a v mžiku pochopili nebezpečí, které před námi vyvstalo.

„Jestli se korialy s těmi ničemy dostanou do města,“ obával se Wagura, „bude s námi zle. Zítřka by nám už byli v patách...“

„Tak co uděláme?“

„Nesmíme je pustit dál po řece.“

„Dobrá,“ dal jsem mu za pravdu. „Musíme je všechny pobít, jenom plantážníka a jeho rodinu necháme naživu. Potřebujeme je jako rukojmí...“

Dohodli jsme, že Wagura se svou družinou a s polovinou Arnakových mužů pospíší k místu, kde jsme v noci ukryli na břehu itaubu a korial (s druhou itaubou hlídkoval Joki na řece poblíž Blenheimu). Tyto tři čluny zablokují řeku a zaženou obě lodi z Blyenburgu co nejblíže ke břehu u Blenheimu. Tam už se s nimi

Arnak a já definitivně vypořádáme. „Ted’ je mořský příliv a lodi z Blyenburgu jen pomalu postupují proti proudu,“ uvažoval jsem nahlas, když jsem pozoroval řeku dalekohledem. „Připlují sem asi tak za půl hodiny. Waguro, ty tou dobou už budeš na místě a s oběma čluny se připojíš k Jokimu. Vezmeme si na mušku především kormidelníky a pak ozbrojené muže, ale plantážníka a jeho rodinu děj se co děj ušetříte.“

„A co když bude plantážník ozbrojený?“ nespokojeně reptal, Wagura.

„Ty chytrý,“ odsekl jsem. „Nač jste se tak dlouho cvičili ve střelbě? Copak je to tak těžké zasáhnout ho do ruky?“ Wagura se pousmál, přikývl, že souhlasí, a zmizel i se svými lidmi v pobřežním houští. Uplynulo sotva půl hodiny, když se k Jokiho itaubě připojily oba Wagurovy čluny s nejlepšími bojovníky. Přístup po řece jsme tedy zcela uzavřeli. Kromě toho Wagura cestou posílil naše hlídky na hlavní stezce, která vedla z plantáže Blenheim do města. Prales v těchto místech nebyl bezpečný. Mohli se zde potloukat pomstychtiví Karaibové, kterým se podařilo ze zničené vesnice Borowaj uniknout.

Musel jsem udělat vše, abychom přilákali veslaře z Blyenburgu k našemu břehu u Blenheimu, a tak jsem několika Arnakovým Aravakům nařídil, aby na sebe vzali karaibské ozdoby, ukořistěné v předešlých potyčkách. Několik Aravaků, převlečených za Karaiby, si tedy stouplo na vyvýšený břeh; na čele a ve vlasech měli charakteristické bílé peří, v rukou drželi palice a muškety a zpuštěně pozorovali řeku. Pohled na tyto „věrné přátele Holanďanů“ by byl pro uprchlíky z Blyenburgu jistě povzbudivý.

A tito uprchlíci se už blížili. Uprostřed řeky viděli tři čluny s Jokiho a Wagurovými bojovníky, kdežto na vyvýšeném břehu „Karaiby“, proto pluli blízko našeho břehu. Fujudi zavčas zhotovil ze stromové kůry velkou hláskou trubu, a když se uprchlíci přiblížili, rozlehla se nad řekou jeho slova v holandském jazyce:

„Vyslechněte rozkaz Bílého jaguára: plantážník mynher Laurens Zeegelaar a jeho rodina ať okamžitě vystoupí na břeh! Bílý jaguár jim zaručuje, že zůstanou naživu!“ Když se lidé v nepřátelských člunech vzpomatovali z překvapení, nastal nepopsatelný hluk a zmatek. Někdo z nich dokonce vystřelil.

„Ticho!“ zahřměl znovu Fujudi. „Podruhé a naposledy opakuji rozkaz Bílého jaguára: ať plantážník a jeho rodina ihned vysednou z člunu! Ani vlas jim nikdo nezkříví! Počítáme do deseti!“

Nikdo ho neposlechl, lidé v nepřátelských člunech jako by přišli o rozum. Měli jediný cíl – dostat se za každou cenu co nejrychleji do města. Jeden z nich namířil na Fujudiho pušku, ale než stačil vystřelit, srazila ho aravacká kulka. Naši bojovníci totiž dovedli nejen přesně mířit, ale i bleskurychle střílet; rány z pušek se slévaly v jednu salvu a na vzdálenost padesáti kroků spolehlivě zasahovaly cíl.

„Pozor na plantážníka a jeho rodinu,“ křikl Fujudi.

Plantážník a jeho rodina si naštěstí lehli na dno korialu, takže je naši střelci nemohli zasáhnout. Posádky v nepřátelských člunech byly strachem a zuřivostí bez sebe. Dva muži se dokonce chtěli vrhnout s noži na plantážníkovu rodinu a celou ji povraždit. Pedrův výstřel však srazil prvního, který se už sápal na plantážníkovu manželku, a druhého zuřiyce, který se právě chystal probodnout jeho dítě, zasáhl Symařin šíp.

„Vidím,“ řekl jsem jí s úsměvem, „že se ve střelbě už dokonale vyznáš.“

„Vyznám se i v jiných věcech!“ odsekla zpola žertem, zpola nazlobeně.

S uprchlíky z Blyenburgu jsme rychle skoncovali a neztratili jsme přitom ani jednoho muže. Plantážníka Zeegelaara, jeho manželku a dvě malé děti si vzali na starost Arnak a jeho družina.

Stále hustší mračna kouře nad Blyenburgem svědčila o tom, že otroci beze zbytku ničili místa, kde prožili tolik útrap. Pálili všechno, co se spálit dalo. Tak nenávratně zanikla plantáž Blyenburg.

POZORUHODNÁ PLANTÁŽ WOLWEGAT

Bylo ještě brzy, teprve dopoledne, a už jsme toho měli hodně za sebou. Zbýval nám však ještě jeden náležitý, důležitý úkol: co nejrychleji skoncovat s třetí plantáží v této oblasti. Měla název Wolwegat a rovněž ležela na břehu Essequiba. Od moře stále stoupal příliv, proto Joki a jeho družina toho využili a se dvěma čluny se vydali proti proudu řeky k této plantáži, vzdálené od Blenheimu osm

mil. Po břehu, vyšlapanou stezkou podél řeky, pospíšily na jih k Wolwegatu další dva oddíly, a to celá moje družina a skupina ozbrojených černochů, kterou vedl Martin. Arnak se svou družinou a ostatní zůstali v Blenheimu, aby tam dohlédli na pořádek a postarali se o naše zajatce-rukojmí. Wolwegat nebyla žádná velká plantáž, pracovalo na ní asi stootroků. Zastali jsme zde podobnou situaci jako v Blenheimu. Dozorci a strážé – celkem v počtu asi deseti mužů – rovněž stáli ozbrojeni na verandě, aby se zbraní v ruce chránili usedlost, a vzrušený, ale mlčící zástup otroků zaplňoval prostranství před statkem. Plantážníka ani jeho rodinu jsem nikde neviděl, zřejmě se schovali uvnitř. Překvapilo mě, že tam na rozdíl od ostatních plantáží bylo hodně Indiánů. Do Wolwegatu jsme dorazili současně s Jokim, ovšem my po souši a on ve člunech po řece. Joki nezahálel; jakmile se jeho muži vylodili, chtěli se hned vrhnout k zadnímu traktu usedlosti a podpálit ji. Ale v tom jsem jim ostře zabránil. Plantáž Wolwegat se od ostatních plantáží lišila i tím, že se její dozorci a strážní nevyznačovali válečnickým duchem. Když uviděli, jak se s puškami v ruce prodíráme davem otroků, zmocnil se jich zcela patrný neklid.

„Odhoďte okamžitě všechny zbraně na zem a vzdejte se!“ zvolal Fujudi holandsky. „O vašem dalším osudu rozhodne soud složený z wolwegatských otroků.“

Vtom jeden dozorce zalícil pušku a chtěl vystřelit na Fujudiho. Ale náš výcvik na Orinoku nebyl marný, takřka současně zarachotily dvě rány a krvežíznivého dozorce srazily k zemi. Fujudi už nemusel nikoho pobízet. Všichni na verandě odhodili nejen pušky, ale i nože a tesáky, a pak o několik kroků ustoupili.

Jak jsem se sám přesvědčil, byla to opravdu zvláštní plantáž. Pedrovi a dvěma zvědům jsem uložil, aby našli a přivedli jejího majitele (jmenoval se Ridderbock) s celou rodinou. Sám jsem se pak zeptal černocha Martina, co uděláme s dozorci a strážnými. Všichni kromě toho jednoho potřebštěného střelce se přece bez odporu vzdali, takže jsme je nemohli chladnokrevně pobít Martin i Joki byli rovněž na vahách, co dělat.

„Odpověď na to,“ řekl jsem přátelům, „mohou tady dát jediné wolwegatští otroci. Ti to rozhodnou.“

„Dobrá,“ přisvědčili Martin, Fujudi i Joki, „ať to tedy rozhodnou otroci!“

„Já se na to dívám jinak,“ namítl posupně čaroděj Arasybo. „Jsou to biřici, proto měli pušky. Zasloužili by, abychom je odpravili. Ale tohle ty, Bílý jaguáre, nerad vidíš. Budiž tedy, ať o nich rozhodnou zdejší otroci...“ A tak Martin neprodleně svolal několik řádných, důvěryhodných otroků, vzal je stranou a začal se jich důtklivě vyptávat. Byla to však opravdu pozoruhodná plantáž! Otroci neřekli o svých nadřízených špatného slova, nikdo je nepronásledoval ani netýral jako na jiných plantážích. Pochopitelně chtěli na nich práci, ale ne nad jejich síly, a hlavně je nemořili hladem, nýbrž náležitě živili.

„Těch osm dozorců a strážných nepopravíme! Zdejší plantáž ušetříme,“ prohlásil jsem a všichni, dokonce i přísný Arasybo, s mým rozhodnutím souhlasili.

Zatím Pedro a dva zvědové našli kdesi v domě plantážníka s celou rodinou a přivedli je na verandu. Kromě mynhera Ridderbocka to byly dvě ženy – jedna starší, plantážníková manželka, a druhá mladší, asi dvacetiletá – a dvě malé děti.

„Co je zač ta mladá žena? Je to snad jejich příbuzná?“

„Vůbec ne, je to jenom vychovatelka plantážníkových dětí.“

„Jak se jmenuje?“

„Monika.“

Hleděl jsem na ni jako na zjevení. Byla to Holand'anka, tak jako většina guayanských plantážníků a jejich rodin, ale s jemným výrazem ve tváři a teplým lidským pohledem. Ostatní Holand'ané, nejen muži a ženy, ale často i jejich děti, měli panovačné, nelítostné tváře, dokonce se v nich zračila i krutost. Monika však byla dočista jiná: měla přátelský obličej, dobrotivý pohled a byla opravdu moc hezká. Viděl jsem už v Holandské Guayaně tolik ohavností, tolika Holand'anům jsem hleděl do zlých očí s nelítostným, dravčím výrazem, že mi tato neobyčejná dívka připadala jako nějaká bytost z jiného, lepšího světa.

„Poslyš, Fujudi,“ zvolal jsem. „Je to opravdu Holand'anka?“

Fujudi pohovořil s plantážníkem i s Monikou a pak prohlásil, že je to skutečně rodilá Holand'anka. Zavolał jsem Pedra, a poněvadž jsem

znal jeho ušlechtilou povahu a vzdělaného ducha, svěřil jsem mu sympatickou dívku na starost. Ostatně oba si byli věkem rovni. „Mám dojem,“ řekl jsem Pedrovi, „že je to ušlechtilá žena. S plantážnickou chátrou nemá nic společného...“

„Taky si to myslím,“ přisvědčil Pedro. Wolwegatská plantáž byla opravdu výjimečná a její majitel mynher Ridderbock mi nepřipadal tak brutální jako ostatní holandští plantážníci, s kterými jsem se dosud setkal. Také jeho dozorcí byli zřejmě slušnější lidé. Ale ať tak či onak – čtyři pětiny otroků chtěly dál pracovat na plantáži a pouze jedna pětina, asi dvacet osob – žádala propuštění na svobodu a pod Martinovým vedením chtěla projít pralesem a připojit se k svobodným Džúkům na řece Berbice. Když jsem celou věc dohodl s přáteli, musel jsem promluvit s plantážníkem, jeho rodinou a se skupinou osmi dozorců a strážných. Chceme vyhovět velké většině otroků ve Wolwegatu – prohlásil jsem – a na jejich žádost nestihne zdejší plantáž takový osud jako dvě sousední plantáže. To znamená, že Wolwegat nelehne popelem a jeho dozorce a strážné nestihne trest smrti. Až do odvolání však nikdo nesmí opustit zdejší pozemky. Nějakou dobu bude plantáž sloužit jako internační tábor a hlídky zastřelí každého, kdo se pokusí o útěk. Mynher Ridderbock a jeho žena zůstanou na přání většiny otroků ve Wolwegatu; jako rukojmí vezmeme s sebou jeho dvě děti, o které se bude starat Holandanka Monika. Nikdo jim ani vlasek nezkřiví, ledaže by se tak stalo vinou plantážníka nebo koloniálních úřadů v Nieuw Kijkoveralu. Plantážníková manželka se proti tomu plačky ohradila, ale hned jsem ji rázně uklidnil. Ještě jsem pokynul Jokimu, aby se postaral o zbraně, které odhodili na verandě dozorcí a strážní, a pak jsem si přísně změřil plantážníka s jeho dozorcí. „Bylo mi řečeno,“ řekl jsem stroze, „že plantáž Wolwegat už nějakou dobu vězní jako otroky dvacet donedávna svobodných Indiánů a Indiánek odvláčených z kmene Makusiů. Je to pravda?“

Ridderbock nemohl popřít, že je tomu tak, a rozpačitě mlčel.

„Je to pravda?“ opakoval jsem zvýšeným tónem.

„Ano, je,“ zdrceně zašeptal plantážník. Vtom mu přispěchal na pomoc správce a popudlivě, jako bych ho křivě obvinil, se ohradil:

„My jsme ty Indiány legálně koupili a řádně jsme za ně zaplatili!“

„No a od koho jste je koupili?“

„Od Karaibů...“

„Od těch nenapravitelných lupičů a lovců poctivých Indiánů? A jak se vlastně jmenuješ?“

„Van Peere a jsem zdejší správce. Všichni přece kupují otroky od Karaibů,“ dodal povýšeně.

„Kdo se víc zasloužil o koupi Indiánů Makusiů, plantážník Ridderbock nebo ty?“

„Já jsem mynhera Ridderbocka k té koupi přemluvil,“ odpověděl van Peere sebejistě.

„Tak tedy poslyš, já, Bílý jaguár, jsem přítel a ochránce všech řádných a poctivých Indiánů. Tady ty Indiány Makusie propouštím na svobodu, ale tebe, van Peere, pošlu k Džúkům na řece Berbice, aby s tebou naložili, jak uznají za vhodné.“ Nic nepomohl jeho rozhorlený křik a odpor. Dva Aravakové ho uchopili za ruce, zkroutili mu je nazad a pevně ho spoutali. S Martinem, který mi byl přátelsky nakloněn, jsem dohodl, že van Peera vezme jako zajatce s sebou k řece Berbice a tam ho odevzdá Indiánům Džúkům. Dále vezme s sebou oněch dvacet otroků, kteří nechtějí zůstat na plantáži. Indiánům Makusiům jsme dali s sebou zbraně a střelivo, které jsme vzali dozorcům a strážným, a přidělili jsme jim dva bytelné čluny. Měli se co nejrychleji vydat na zpáteční cestu do své vlasti u řeky Burro-Burro na savanách Rupununi. Ostatní wolwegatské lodi jsme zabrali pro sebe. Potom jsme se rozloučili s plantážníkem Ridderbockem a jeho manželkou, ještě jednou jsme je ujistili, že jejich děti a Monika budou u nás v naprostém bezpečí, a vyrazili jsme dolů po řece. Na blenheimské plantáži nás uvítal čilý ruch. Několik set osvobozených černochů, náležitě vybavených potravinami, a hlavně nejrůznějšími zbraněmi, se právě chystalo vyrazit pod vedením černocha Martina na východ k řece Berbice. Srdečně jsme se s nimi rozloučili a ještě jsme se chvíli dívali, s jakou radostí se vydávali vstříc novému životu. Asi za dvě hodiny se slunce schýlilo k západu. Byl tedy nejvyšší čas, abychom z těchto končin zmizeli. Po nedávných událostech zde zůstala jen spáleniště dvou plantáží. Opravdu výmluvní svědkové nelidské koloniální politiky, jakou prováděli v Guayaně Holanďané.

Naším pěti dospělým zajatcům a rukojmím v jedné osobě, to jest dvěma plantážníkům, jejich manželkám a Monice, jsme před další cestou zavázali oči, abychom před nimi utajili svou skrýš na řece poblíž někdejší plantáže Blenheim. Tam jsme setrvali až do setmění a pak jsme s celou flotilou vlastních i ukořistěných člunů odpluli k protějšímu břehu Essequiba, kde v úkrytu kotvil náš osvědčený škuner.

Když jsme se nalodili a ubytovali všechny zajatce v prostorné kajutě, teprve pak jsme jim sundali šátky z očí. Ještě jsem Arnakovi, Wagurovi, Jokimu a Pedrovi uložil, aby hlídali naše zajatce jako oko v hlavě a aby kolem škuneru rozestavili stráž. Nesměli jsme zanedbat žádná bezpečnostní opatření. Potom jsem se vrhl do hamaku a po více než čtyřiaadvacetihodinovém nervovém vypětí jsem takřka okamžitě usnul. Spal jsem jako zabitý. Bděla u mě Symara.

„HLÍDEJTE JE JAKO OKO V HLAVĚ!“

Spal jsem víc než deset hodin a probudil jsem se odpočatý. Zdravý organismus rychle nabyl nových sil. Symara mi dala dobře najíst a Arnak mi pověděl, že se nic zvláštního nepříhodovalo. Na řece se neobjevily žádné lodě z hlavního města, jako by tam ještě nedospěla zpráva o zkáze dvou plantáží a karaibské vesnice Borowaj. Zatímco jsem spal, zřejmě vydatně přšelo, protože nad škunerem byly na ochranu roztaženy velké lodní plachty.

„Co dělají naši zajatci?“ zeptal jsem se Arnaka.

„Protože nesmějí vycházet z kajuty, vestavěli jsme jim malý záchodek a každé dvě tři hodiny jej vyprazdňujeme.“

„Výborně!“

Vyhlédl jsem z houští na řeku, ale nic zvláštního jsem na ní nepozoroval. Den se chýlil k večeru, lesní ptáci zpívali jako o závod. Nikde ani živáčka. Ale když jsem namířil dalekohled k jihu, asi tři nebo čtyři míle od nás tam kroužily nad někdejší plantáží Blenheim obrovské spousty černých kondorů. Vyhlíželi mrtvolu, aby se na ně vrhli.

Klid na řece Essequibu, ptáci, zvláště papoušci poletující y malých hejnech z jednoho břehu na druhý, mezi nimi občas i

majestátní arové, to vše na mě působilo jako blahodárný konejšivý lék. Chvillemi jako by se mě zmocňovala takřka idylická nálada a zahlazovala hořké vzpomínky na krveprolití a násilnosti v uplynulých hodinách. Po prudkém dešti vyšlo z mraků odpolední slunce a zaplavilo protějščí břeh zářivými barvami. To mi pomohlo, že jsem se z nedávných trpkých zážitků vzpamatoval.

A tak jsem svolal své nejbližší přátele a oznámil jsem jim, že ještě dnes, za bílého dne, si chci s našimi zajatci-rukojmími veřejně přede všemi promluvit, popřípadě nad nimi konat soud Bude to mít poněkud slavnostní ráz, protože se všichni – kromě rozestavěných stráží – dostavíme v plné výzbroji. Já budu sedět v kapitánské uniformě, za mnou se postaví můj štáb i se Symarpu a před námi budou stát oba plantážníci. Jejich ženy a děti mohou sedět.

Jakmile to slyšela Symara, hned mi přinesla zmíněnou kapitánskou uniformu. Ale ještě jsem se nezačal oblékat, když za mnou přišel Wagura. Tvářil se náramně ustaraně.

„Co je s tebou?“ podivil jsem se.

„Spolkl jsi snad živou žábu?“

„Jene,“ řekl zasmušile Wagura. „Musím se ti s něčím svěřit. Víš, moc mě to trápí...“

„A hrome!“ pousmál jsem se. „Snad ti neutekla žena, ta tvoje hezká Makusi?“

„Kdepak, Jene, ta mi neuteče. Ale o ni tady nejde...“

„Tak mluv, člověče!“

„Všichni víme, jak je důležité, aby tenhle náš úkryt zůstal v tajnosti...“

„Samozřejmě!“

„Ta moje nešťastnice se podřekla. Má starší sestru, je to jedna z těch Indiánek Makusi, co jsme je osvobodili na plantáži Wolwegat. A když se loučily, vybreptala téhle své sestře tajemství naší skrýše. Opravdu mě to moc mrzí...“

Byla to chyba, ale jistě ne katastrofální. Utrápeného Waguru jsem odbyl pousmáním. Vždyť tato sestra odplula po Essequibu společně s ostatními osvobozenými Indiánkami daleko na jih, k savanám Rupununi, a teď už jistě byla čtyřicet až padesát mil od Wolwegatu. Snad jsme se tedy nemuseli obávat, že by mohla někomu

nepovolanému cokoli o našem úkrytu prozradit. „Uklidni se,“ přátelsky jsem poplácal Waguru po zádech

„Natom tak nesejde. Mě teď spíš zajímá něco jiného. Vy dva jste spolu sotva týden, jak se tedy domlouváte, když ty jsi Aravak a ona Indiánka z kmene Makusiů?“

„Je to chytré děvče, každý den se naučí aspoň dvacet aravackých slov...“

Dříve než jsme přivedli naše zajatce na palubu, dal jsem napnout všechny plachty u bortu směrem k řece. Nechtěl jsem, aby Holanďané náhodou zahlédli mezi větvemi pobřežních stromů její hladinu.

Potom jsme všichni zaujali svá místa: já jsem seděl, za mnou stála celá moje skupina, to znamená Arnak, Wagura, Joki, Manduka, Miguel, Pedro a Arasybo, a po mém boku Symara. Fujudi jako tlumočník stál vedle mě z druhé strany. Když pět dospělých Holanďanů a sedm dětí vyšlo na palubu, oba plantážníci, Henrik Reinat z Blenheimu a Laurens Zeegelaar z Blyenburgu, se nemile podivili, že mají stát, kdežto jejich ženy a děti se smějí posadit.

„Vždyť my taky stojíme!“ ukázal Fujudi na sebe a celou řadu kamarádů.

„Dal jsem vás sem přivést,“ ujal jsem se slova, „abych vám vyložil vaši situaci a vše, co se vás týká. Nuže, především všech vás dvanáct, tedy dospělí i děti, jste našimi vězni a rukojmími. Ani vlasek vám z hlavy nespadne, když se nedopustíte zrady a když holandským koloniálním úřadům v Nieuw Kijkoveralu bude záležet na vašich životech...“

Henrik Reinat, nezkrtný hrubián a nafoukanec, se rozlítil. „Protestuji proti takovému násilí,“ řval takřka zlostí bez sebe. „Za tohle budeš viset, darebáku!“

„To je možné, ale nejdřív zemřete vy všichni jako rukojmí.“

„Ty ničemo! Jsem svobodný občan...“

„Mynhere Reinate, ještě jedno hanlivé slovo, a dostaneš výprask jako neposlušný kluk...“

„Ty se ještě opovažuješ vyhrožovat? Ty lotře, ty...“ zalykal se plantážník zlostí.

Nic naplat, řekl jsem tedy Miguelovi, aby jeho nejsilnější kamarád ušetřil pyšnému plantážníkovi pořádný pohlavek. Hned nato se ozvalo plesnutí; Reinat se div neskácel, ale uklidnil se.

„Rád bych s vámi hovořil jako s inteligentními, rozumnými lidmi,“ navázal jsem na svá předcházející slova, „a proto musíme navzájem poznat své životní osudy. Mynhere Laurensi Zeegelaare, kde a kdy ses narodil?“

„V Amsterdamu roku šestnáct set devadesát tři.“ Bylo mu tedy pětatřicet let. Jeho otec byl obchodníkem a Laurens se u něho vyučil, čili do žádné školy nechodil. Otec ho potom poslal do Guayany, aby zde založil plantáž cukrové třtiny.

Henriku Reinatovi bylo kolem čtyřiceti let, rovněž neměl žádné vzdělání ani žádné kulturní potřeby, zato chtěl co nejrychleji zbohatnout. A tak pěstoval cukrovou třtinu a ždímal ze svých otroků všechny síly. Jeho zásadou bylo nedostatečně je živit, zato je popohánět k práci bičem, násilím a týráním.

„Všechny koloniální systémy,“ prohlásil jsem, „zasluhují odsouzení, ale nejhorší, zcela nelidský je váš holandský koloniální systém. Je založený na nelítostném vykořisťování otroka, který po dvou letech už není k žádnému užitku a umírá jako nemocný pes...“

Reinat se mezitím vzpamatoval, a když slyšel, co říkám, povýšeně, nepřátelským tónem vykřikl: „Jakým právem... nás..., pane..., kritizuješ?“

„Jako vzdělaného člověka mě hluboce pobuřuje, co se v Holandské Guayaně děje...“

„Kdo jsi, pane? A odkud pocházíš?“ zeptal se Zeegelaar mírnějším tónem. „Pocházím z Virginie, jsem Angličan slovanského, přesněji řečeno polského původu. V Jamestownu, hlavním městě Virginie, mi rodiče umožnili nejlepší vzdělání. Získal jsem dostatek znalostí, abych mohl kriticky posuzovat nejrozličnější problémy tohoto světa.“

„Ale proč jsi tak nespravedlivý?“ zaútočil na mě vyzývavě Reinat.

„Já a nespravedlivý?“ div jsem se nedal do smíchu.

„Ano, nespravedlivý,“ tvrdošíjně opakoval Reinat. „Nás dva a naše rodiny jsi uvěznil jako rukojmí, jak sám říkáš, ale Carla

Ridderbocka z plantáže Wolwegat a jeho ženu jsi milostivě ušetřil. Opravdu překvapující nestrannost,“ dodal ironicky.

„O tom jsem nerozhodoval já, ale jiní,“ odpověděl jsem.

„A kdo?“

„Otroci z plantáže.“

„Tomu nerozumím.“

„Já vím, mynhere Reinate, že to asi sotva pochopíš. Na něco se tě však zeptám. Vzpomínáš si na nešťastníky, kteří před třemi týdny uprchli z tvé plantáže? Brzy nato je Karaibové dopadli a na tvůj příkaz odvedli do města. Tam ty nešťastníky nejdřív mučili a pak je popravili.“

„No jistě, vzpomínám si,“ bezstarostně odpověděl Reinat. „Ale co na tom?“

„Pak jsi zprávu o mučení a popravách dal rozhlásit po celé své plantáži, abys zastrašil všechny otroky.“

„Ale ano, samozřejmě. Jenomže co na tom?“

„No a to se tobě i celé tvé plantáži stalo osudným...“

„Jakto?“

„Nevidíš snad, co se děje ve vaší kolonii? Ze se skoro všude bouří otroci na plantážích proti nelidskému týráni? Vždyť už vypukly vzpoury na dolním Berbice, kolem řek Wiruni, Wikki, Demerare i tady na Essequibu?! Tam, kde existují holandské plantáže, je celá země jako v ohni. A ty to všechno ve své domýšlivosti nevidíš? Když vypukla vzpoura na plantáži Blenheim, pomsta vzbouřenců měla stihnout především tebe a celou tvoji rodinu, ano, i tvoje tři děti. Bylo by po vás veta, kdybychom my Aravakové včas nezasáhli. Jednáš krátkozrace, mynhere Reinate, když na to zapomínáš!“

„A co vás, pánové Aravaci, přimělo k tomu, že jste nás tak velkodušně zachránili?“

„Válečné podmínky. Potřebujeme vás jako rukojmí pro případ, že by se holandské úřady dopustily nějakých neprozřetelností.“

„Nu dobrá. Ale vraťme se ještě k Ridderbockovi z Wolwegatu a jeho manželce. Proč tady nejsou mezi námi jako zajatci a proč jste nezničili jeho plantáž?“

„Chyba lávky,“ namítl jsem. „My jsme vaše plantáže nezničili, to udělali vaši otroci za to, jak jste s nimi nelidsky nakládali. A pokud

jde o Wolwegat? Tohle vy dva, ty a Zeegelaar, ani vaše rodiny nedokážete pochopit. Černí otroci ve Wolwegatu sami nedopustili, aby plantáž vyhořela. Čtyři pětiny se jich dokonce rozhodly, že budou dál pracovat pro majitele plantáže Carla Ridderbocka. Proto on ani jeho manželka nejsou teď tady mezi vámi, plantážnickými bankrotáři...”

„Ale zato jsou tady jeho dvě děti a jejich guvernanka.“

„Jeho děti jsou tady jako záruka, že plantáž Wolwegat zachová vůči nám Aravakům přísnou neutralitu a že se do budoucna vyvaruje jedné chyby, totiž kupovat od Karaibů indiánské otroky.“

„No a co ta guvernanka?“

„Slečna Monika van Eys je tady především jako vychovatelka a opatrovnice dvou Ridderbockových dětí. A jestli tomu osud bude chtít a vaše děti zůstanou mezi námi delší dobu, pak ji požádám, aby si vzala na starost i vaše děti a snažila se z nich vychovat řádné lidi...”

Tomu se však oba plantážníci a jejich manželky rozhořčeně postavili na odpor. Když se konečně uklidnili, zeptal se Reinat s kyselou tváří:

„Jak dlouho nás hodláte takto držet?“

„Pokud možno krátce. Za dva až tři dny zdejší končiny opustíme a vydáme se nazpět k nám na Orinoko. Cestou chceme navštívit v hlavním městě vašeho generálního ředitele Carla Emilia Henrika van Cheusesa. Jak jsem slyšel, prožívá zrovna nepříjemné dny, protože prý otroci vypálili jeho plantáž...” Holanďané přijali tuto zprávu pochybovačně, ale přesto posmutněli a obličje se jim protáhly.

„Za dva až tři dny nás tedy ve městě laskavě pustíš na svobodu?“ zeptal se Zeegelaar.

„Bohužel ne, poplujete s námi na Orinoko. Přijedou tam poslové z holandské kolonie a těm vás vydáme, samozřejmě pokud o vás budou mít holandské úřady zájem.“

Holanďané zasmušile mlčeli; nebyly to žádné povzbuzující vyhlídky. Do jejich mysli a srdcí se pomalu začal vkrádat neklid.

Zeegelaar, který byl zřejmě klidnější povahy a rozumnější než Reinat, ustaraně prohodil:

„Ještě jednou bych se rád zeptal, kdo jsi, pane? Jak ses ty, Virgiňan, vůbec octl v Jižní Americe?“

„Plavil jsem se na lodi, která jednou za bouře ztroskotala u severního venezuelského pobřeží. Jako trosečník jsem se pak dostal na liduprázdný ostrov a tam jsem se po nějakém čase setkal s Aravaky. Nejprve se dvěma, potom se objevili další, a já jsem si je pro jejich ušlechtilou povahu opravdu zamiloval. Když jsme se dostali na Orinoko, byl už ze mě poloviční Aravak. Jejich zásluhou jsem se stal přítelem a ochráncem skoro všech Indiánů...“

„Promiň mi mou otázku, ale provinili jsme se nějak my Holanďané vůči tobě?“

„A jak! Strašně!“

„Cože?“

„Víc by to ani nešlo! Všechna ohavnost vašeho koloniálního systému konečně vyšla najevo a obrátila se proti nám, to znamená proti Aravakům na Orinoku, proti tamním Warrauům, a tím taky proti mně.“

„Jakto?“

„Mynhere Zeegelaare, nežiješ na Měsíci, ani ti není tak málo let jako tvému malému synovi. Už po několik pokolení podnikají dva nejbojovnější a nejdravější guayanské kmeny, Akawoiové a Karaibové, loupežné výpravy k ostatním indiánským kmenům, aby pro vás ukořistili otroky. Sami jste je k tomu ponoukali a dodávali jim zbraně. Přepadají obvykle kmeny ve vnitrozemí, které nejsou tak bojovné. Před několika měsíci jste si jednu takovou loupežnou tlupu Akawoiů zjednali, aby pochytila Indiány na dolním Orinoku. A kdyby se snad bránili, tak aby je třeba i pozabíjela. Ale tentokrát padla kosa na kámen. My Aravakové jsme byli dobře vyzbrojeni a připraveni se bránit, proto se Akawoiové vrhli na naše sousedy Warrauy. Ale útočníci neměli štěstí, skoro všechny – a bylo jich asi sto – jsme pobili, jenom čtyřem nebo pěti jsme darovali život. Pánové Zeegelaare a Reinate, o téhle porážce jste neslyšeli?“

„Ale ano, něco jsme zaslechli,“ odpověděl Zeegelaar. „Byla to prapodivná porážka. Zpočátku jsme tomu ani nevěřili...“

„A uvěříte snad tomu, že Borowaj, vesnice zločinných Karaibů, vašich nedávných spojenců, předevčírem v noci taky vzala za své?“

Stalo se to krátce předtím, než vypukla vzpoura na vašich plantážích.“

Zavládlo tíživé ticho. Holanďanů se zmocňoval neklid, nemohli si to v prostoduchých hlavách srovnat. „Pane, kdo tedy jsi?“ zdrceně zašeptal Zeegelaar.

„Vždyť jsem vám už řekl,“ odpověděl jsem potutelně, „že Virgiňan, z kterého se stal napůl Aravak a který je přítelem skoro všech Indiánů a nepřítelem všech ničemů, zlotřilců a šelem v lidské podobě...“

„Pane, jsi snad přízrak, kterému Indiáni říkají Bílý jaguár?“

„Bozi vědí, třeba jsem i přízrak. Ale jak už staří Římané říkali, lépe nikoho nejmenovat.“

Zanedlouho se slunce naklonilo k vrcholům stromů. Rozhovor skončil. Zajatce-rukojmí jsme zamkli v kajutě škuneru. Než nám ženy přichystaly večeři, svolal jsem všechny své nejbližší přátele – Arnaka, Waguru, Jokiho, Manduku, Fujudiho a Symaru, a požádal jsem je, aby zajatce dobře střežili. Nakonec jsem ještě zdůraznil: „Hlídejte je jako oko v hlavě!“

JEŠTĚ JEDNOU KARAIBOVÉ

Naše přípravy k odplutí do hlavního města trvaly celé dva dny. Největší péči jsme přitom věnovali zbraním: museli jsme je promazat, opravit a chybějící části doplnit. Měl jsem před sebou svízelné vyjednávání s holandskými koloniálními představiteli, ale tím už naše poslání končilo. Pak jsme se měli vrátit do naší vesnice na dolním Orinoku. Jenom upíří nás pořád nenechávali na pokoji a stále na nás útočili. Každý den leželo v hamacích několik bojovníků postižených touto metlou. Bylo to k zbláznění. Zmocňovaly se nás nálady hraničící takřka se šílenstvím a museli jsme vynaložit všechny síly a hodně vytrvalosti, abychom je překonali. Byl to neustálý lítý boj s vražedným duchem pralesa, v jehož nitru se rodili nebezpeční démoni. Třetí den po našem rozhovoru s plantážníky jsem usnul brzy po setmění. Spal jsem však jen krátce, když vtom mě kdosi začal opatrně budit. Byla to naše stráž: „Kolem nás krouží nějaká cizí loď s neznámými lidmi.“ V mžiku jsem procitl ze spánku. Zprvu se mi

zdálo, že je mimořádně tmavá noc, i když na obloze sem tam mlhavě svítily hvězdy. Když si můj zrak zvykl na tmu, skutečně jsem uviděl na řece ve vzdálenosti asi deseti kroků velký člun korial, nebo snad itaubu plnou veslařů. Mezi nimi bylo slyšet tlumený ženský hlas, který jako by někoho volal jménem. A vtom mi něco napadlo.

„Rychle sem přiveď Waguru a jeho ženu Makusi,“ tiše jsem nařídil strážnému.

Vzápětí byli oba u mě. Indiánka Makusi cosi tiše zavolala směrem k neznámé lodi, odkud se hned ozvala odpověď. „To volala její sestra,“ vysvětlil Wagura. „Je to člun s Indiány Makusi.“

Člun přirazil ke škuneru. Veslaři Makusiové zůstali na svých místech, pouze jednoho, který uměl jakžtakž aravacky, a Wagurovu švagrovou jsme vytáhli na palubu. Přivezli důležitou zprávu. Byla to skupina dvaceti Indiánů a Indiánek z kmene Makusiů, které jsme osvobodili na plantáži Wolwegat a ve dvou člunech vypravili nazpět k jejich domovu. Když už měli za sebou dva dny plavby, zahlédli kvečeru daleko na řece rychle se blížící flotilu tří korialů. Indiánů Makusiů se zmocnilo zděšení, ale včas vklouzli do houští, takže je posádky připlouvajících člunů nezpозorovaly. Jak se ukázalo, bylo mezi nimi skoro padesát spoutaných zajatců Makusiů, které střežilo dvacet karaibských bojovníků. Když nastala noc, posádka jedné itauby, v níž byla i sestra Wagurovy ženy, se vrátila. Makusiové se totiž rozhodli, že flotilu Ipupeživých Karaibů ve tmě předjedou. A tak, seč jim síly stačily, pluli celou noc, celý následující den a tento večer, až dospěli k našemu škuneru a pověděli nám o blížící se flotile Karaibů.

„Snad je všem jasné,“ řekl jsem přátelům, kteří už byli rovněž. vzhůru, „že zajaté Indiány Makusie musíme osvobodit...“ Všichni, počínaje Arnakem a konče Symarou, se mnou souhlasili. Joki a jeho družina dostali za úkol střežit škuner; já a všichni ostatní jsme se třemi itaubami a dvěma malými jabotami vyrazili nahoru proti proudu Essequiba. Kromě pušek, oštěpů a palic jsme měli také luky a spoustu šípů. Pluli jsme tedy nahoru proti proudu řeky a přitom jsme dávali bedlivý pozor, aby kolem nás Karaibové nepozorovaně neproklouzli. Krátce po půlnoci jsme dorazili k plantáži Wolwegat. Obloha byla zatažená, kolem tma tmoucí. Tušení nás neklamalo,

Karaibové sem připluli krátce před námi, pravděpodobně ve večerních hodinách.

Zakotvili jsme na řece asi sto kroků od břehu a obě jaboty jsme poslali na výzvědy. U břehu kotvily připoutány tři karaibské korialy, všechny prázdné. Ani stráž jsme u nich nezahlédli. Karaibové nocovali na souši a zajaté Indiány Makusie zavřeli jistě do téže kůlny, v níž předtím věznili oněch dvacet Makusiů, které jsme před několika dny osvobodili. Především jsme se tedy museli zmocnit tří karaibských korialů a odtáhnout je jinam. A tak jsme Arnakovy a Wagurovy muže poslali se dvěma itaubami ke břehu kousek pod plantáží, aby se oklikou dostali ke kůlně s Indiány Makusi a ukryli se tam. Sám se svou družinou a Mandukovými Warrauy jsem se chtěl zmocnit korialů.

S napjatými luky jsme připluli skoro až k těmto člunům. Dva Warrauové vklouzli do vody a noži přeřali lana, kterými byly korialy připoutány ke břehu. Za okamžik se už velké čluny začaly zvolna vzdalovat od břehu.

Ale strážce tam bohužel přece jen byl, schovaný v houští na břehu. Když uviděl, jak se korialy začínají najednou vzdalovat, mohutným skokem se dostal na nejbližší korial a chopil se vesla. Ale ani nehlesl, když ho několik našich šípů zasáhlo do srdce a do krku.

Jeden Warrau hodil mrtvolu strážce do vody a zamířil s korialy na bezpečné místo.

S největší ostražitostí jsme se pomalu přiblížili ke břehu, kde prve kotvily korialy, a s luky připravenými k výstřelu jsme se pomalu vyšplhali na vyvýšený svažitý břeh. Schováni za jeho okrajem měli jsme odtud výhled na značnou část plantáže. Asi sto kroků před námi stála kůlna s uvězněnými Indiány Makusi. Poněkud stranou jsme viděli malý háječek s nízkými stromy. Předpokládali jsme, že se tam Karaibové utábořili. Roztáhli jsme se podél vyvýšeného břehu v délce několika desítek kroků a vzdálení jeden od druhého dva až tři kroky, byli jsme odhodláni trpělivě vyčkávat až do svítání. Jenom mě však trápila nejistota, zda se Karaibové opravdu utábořili v tomto háječku. Asi za hodinu se začala situace vyjasňovat. „Něco se tam hýbe,“ šeptem mi oznámil Manduka, příkrčený vedle mě, a ukázal směrem k háječku. Měl jsem stejný dojem. A skutečně – mezi stromy

se vynořil nějaký muž a namířil si to směrem k nám, to znamená k řece. Byl to Karaib.

„Musíte ho zasáhnout současně do srdce a do krku,“ upozornil jsem šeptem své sousedy. „Nechtě ho přijít na patnáct až deset kroků!“

Když rozespalý Karaib přišel blíž, zasvištěly ze čtyř luků čtyři šípy a všechny přesně zasáhly cíl. Karaib se bez hlesu skácel. Dokonalá přesnost.

Vtom jsem si všiml, že k předpokládanému karaibskému tábořišti přiléhá hustý prales. Zatím jej nikdo z našich lidí nehlídal. Kdyby se Karaibové o nás předčasně dověděli, snadno by unikli do pralesa a nám by pak hrozilo velké nebezpečí. Upozornil jsem na tuto možnost Manduku a uložil jsem mu, aby se oklikou doplížil k Arnakovi a Wagurovi, kteří se ukryli někde poblíž kůlny s Indiány Makusi. Měl jim vyřídit můj příkaz, aby jedna družina obsadila houští za karaibským tábořištěm.

„A hned se zase vrať,“ připomenul jsem Mandukovi. „Když se Karaibové probudí, určitě se vrhnou směrem k nám, aby se dostali k řece a ke svým korialům. Budu tě tady potřebovat.“

„Ano, rozumím,“ přitakal Manduka. Když se pak za půl hodiny vrátil k řece, oznámil mi, že můj příkaz splnili a Arnakova družina že obsadila houštiny za karaibským tábořištěm.

Lecjaká nepředvídaná maličkost mohla však zvrátit naše plány. A to se taky této noci, či spíše na sklonku noci, už za předjitřního šera, stalo. Jeden Karaib se totiž probudil, a jak jsem se později dověděl, vyšel z tábora směrem k houštině, aby tam vykonal svou potřebu. Znenadání v těch místech zahlédl cizí lidi, a třebaže ho vzápětí zasáhlo několik šípů, v posledním tažení ještě vykřikl a varoval své lidi. V šeru se okamžitě rozpoutala na obou stranách prudká střelba; nejdříve zasvištěly šípy vystřelené z luků a hned po nich zahřměly pušky. Karaibové zaslechli palbu Wagurovy družiny vycházející rovněž směrem od plantážních budov, a poněvadž utrpěli ztráty, snažili se co nejrychleji ustoupit z lesíka a uhánět k řece, ke svým korialům, a tím i směrem na nás, na mou družinu.

Bylo ještě šero, ale Karaiby ženoucí se přímo na nás jsme viděli dobře. Bylo jich asi deset a pádili rovnou proti našim namířeným lukům a puškám.

„Nechtě je, ať se přiblíží skoro až k nám,“ nařídil jsem v posledním okamžiku své družině. „Střílejte zblízka, až je budete mít pěkně na mušce!“ Svištěcí šípy na okraji svažitého břehu a hřímavé rány z pušek u řeky splnily svůj úkol. Všichni Karaibové se skáceli, jako by je podřal. Těžce raněné dobily další výstřely nebo rány palicemi. Svůj příchod na plantáž zaplatili všichni životem. Vtom se z protější strany bojiště, poblíž lesíka a houštiny na pokraji pralesa, ozvaly rozčilené výkřiky a povyk. Bodlo mě u srdce – rozuměl jsem dobře jednotlivým slovům? Arnak že je těžce raněn?! Křikl jsem na Arasyba a na Indiány kolem a pak jsme se úprkem rozběhli k lesíku. Chudák Arnak tam ležel bledý jako stěna, pravý bok měl provrtaný kulkou a silně krvácel. Byl zřejmě v bezvědomí, oči měl zavřené. „Arnaku! Příteli! Můj milovaný chlapče!“ Arasybo se k němu vrhl jako nepřítel a začal ho prohlížet a promačkávat. Pak vytáhl z brašny nějaké záhadné byliny a přiložil je na obě rány způsobené kulkou. Zdálo se, že krváčení ustalo. Ostatní hned chystali nosítka. Arnakova družina utrpěla v boji ztráty: jeden muž padl, dva byli lehce raněni.

Když Arasybo Arnaka prohlédl a pečlivě ošetřil jeho rány, podíval se na mě, a jak to měl ve zvyku, rozhodným tónem chraptivě řekl: „Bude žít!“

Věřili jsme mu, protože jsme mu věřit chtěli. Zajaté Indiány Makusi jsme vyvedli z kůlny, dali jsme jim tři koriale zbylé po Karaibech a všechny zbraně, které jsme sebrali padlým, a vypravili jsme je po Essequibu směrem na jih. Pedro pečlivě sundal z mrtvých Karaibů všechny jejich kmenové ozdoby, a zvláště charakteristické bílé peří kondora královského, které měli bojovníci na čele a vlasech. Původně jsem chtěl plantážníkovi Ridderbockovi zahrát bandurskou, že na své plantáži poskytl nocleh karaibským lupičům. Vysvětlil mi však, že Karaibové vtrhli do Wolwegatu násilím, bez jeho souhlasu. Proto jsem od toho ustoupil. „Jak se vede našim dětem?“ ptal se ustaraně Ridderbock, když jsem s ním hovořil.

„Monika o ně pečuje jako rodná matka. Můžeš být klidný...“ Bylo ještě časně zrána, když jsme se vydali nazpět k úkrytu, kde kotvil náš škuner. Nedaleko někdejší plantáže Blenheim jsme udělali zastávku a s čluny jsme se schovali v příhodném zálivu. Tam jsme pak do stínu stromů položili Arnaka, který mezitím nabyl vědomí, a čaroděj Arasybo poslal snad polovinu našich družin do pralesa pro léčivé byliny. Ještě nikdy jsme neprohledávali guayanský prales tak horlivě. Sestra Wagurovy ženy, která nám přinesla zprávu o Karaibech, neodplula na jih společně s ostatními Indiány Makusi, ale zůstala s námi. Byla to mladá, bystrá Indiánka, které na první pohled zářila z obličeje dobrota srdce.

„Proč chceš plout s námi?“ zeptal jsem se jí. „Vždyť se zanedlouho vrátíme na sever k Orinoku...“

„Chtěla bych zůstat s vámi. Arnak je sám a potřebuje teď velkou péči. Budu se o něho starat, dokud se neuzdraví...“ Podíval jsem se jí pátravě do očí. „Záleží ti na něm?“ chtěl jsem vědět.

„Ano, Bílý jaguáre, záleží, je blízký mému srdci,“ odpověděla vroucně. „Já ho vyléčím.“

„Jak ti říkají?“ „Hajami.“

„Dobrá, Hajami, zůstaň u něho a navrať mu zdraví! Pomáhej Arasybovi!“

Když nastala noc, vypluli jsme ze zálivu a za hodinu jsme dorazili k místu, kde v úkrytu u břehu kotvil náš škuner. Všechno jsme zastali v pořádku.

Ještě před půlnocí jsem vypravil jabotu se dvěma nejbystřejšími zvědy. Jejich úkolem bylo zjistit, zda nám náš původní úkryt nedaleko hlavního města, totiž malá zátoka schovaná v lesním houští, poslouží i nadále jako bezpečné útočiště.

ZNOVU V JÁMĚ LVOVÉ

Příští noc hned zvečera, asi dvě hodiny po setmění, se oba zvědové vrátili s příznivou zprávou, že v zátoce poblíž hlavního města je všechno při starém, že se tam neobjevil žádný vetřelec. Škuner byl už připravený k odplutí, hned jsme tedy zvedli kotvy a vypluli na otevřenou říční hladinu. Právě nastal mořský odliv, takže

nás silný proud rychle unášel tmavou nocí i s našimi itaubami a dvěma jabotami směrem k městu. Před svítáním, když na řece ležela mlha, jsme dorazili k cíli a šťastně vpluli do malé zátoky, kterou téměř ze všech stran obklopovala neproniknutelná divočina.

Když jsme před několika hodinami pluli po Essequibu, přihodila se kolem půlnoci dosti nepříjemná věc. Plantážník Reinat zřejmě slyšel, že je na palubě neobyčejně rušno, a cítil, že se škuner lehce pohupuje. Začal tedy v kabině hulákat z plných plic, aby prozradil naši přítomnost na řece. Ale nebylo mu to nic platné. Dal jsem ho přivést na palubu a ukázal jsem mu, že jeho křik není v tmavé noci k ničemu. Nakonec jsem mu řekl, že za trest bude mít celých čtyřiaadvacet hodin roubík v ústech a příště že ho nemine větší trest. Reinatovi nezbyvalo tedy nic jiného než se podřítit a uklidnit se. Příští den jsme odpočívali na škuneru nebo na blízkém břehu a pečovali jsme o Arnaka. Horečka mu polevila, jeho mladý, silný organismus se pomalounku zotavoval. Byli jsme dobré mysli.

Kvečeru jsme se začali chystat na cestu do Nieuw Kijkoveralu na generální ředitelství. Rozhodli jsme se, že škuner opustíme v noci asi tři hodiny před rozedněním, abychom při východu slunce byli už v hlavním městě, a to v části, kde k němu těsně přiléhá prales.

Této výpravy se měly zúčastnit tři družiny, to znamená moje, Wagurova a Jokiho, která měla postupovat hned za námi jako zadní voj a pak zůstat v úkrytu na okraji pralesa. Budova generálního ředitelství stála totiž jen několik desítek kroků od prvních houštin.

Naše večerní přípravy začaly tím, že jsme nachystali dostatečné množství zbraní, víc než obvykle. Potom se každý třetí bojovník z uvedených družin přestrojil za Karaiba. Chtěli jsme tím zmást protivníka, kdyby snad došlo k přestřelce. Pak jsme brzy ulehli ke spánku, a když přišel čas vyrazit, naše hlídky nás probudily.

Kdo se měl vydávat za Karaiba, rychle si ještě přilepil bílé peří na čelo a bílými bavlněnými pásky si omotal nohy od kolen dolů až ke kotníkům. A abychom rozeznali naše „Karaiby“ od těch opravdových, nařídil jsem, aby naši přestrojení bojovníci vynechali jeden bílý pruh nad pravým kotníkem. Husím pochodem, jeden za druhým, jsme se poté vydali stezkou, kterou jsme znali z předešlého pobytu. Pak jsme přišli na širší pěšinu, která vedla z dalekého jihu

podél Essequiba až do města. Nyní nám zbývaly asi čtyři míle, které jsme pohodlně urazili ani ne za dvě hodiny. Zrovna svítalo, když jsme došli k okraji pralesa přímo proti budově generálního ředitelství. Přibližně dvě stě padesát kroků západním směrem od generálního ředitelství, to znamená po naší levici, stály kasárny městské posádky. Asi dvacet vojáků bylo venku a na ně jsme museli dávat dobrý pozor.

„Ještě jednou vám připomenu co a jak,“ řekl jsem polohlasně Wagurovi a Jokimu, když jsem si oblékal uniformu anglického kapitána. „Joki se svou družinou zůstane jako náš zadní voj schovaný tady mezi stromy a bude hlídat celé okolí, hlavně tamty vojáky nalevo. Za žádných okolností nestřílejte, ledaže dám k tomu příkaz. Za okamžik se moje družina a Wagurova skupina vydají k budově generálního ředitelství, ale dovnitř nepůjdou, zůstanou venku. Wagura bude hlídat zadní trakt budovy, moje družina frontální stranu. Kromě ozbrojeného vojenského oddílu pustíte dovnitř každého, ale ven z budovy nikdo nesmí, aby generální ředitel nemohl povolat na pomoc vojenské posily. Dovnitř vstoupím jenom já v doprovodu Fujudiho a Symary. Bude-li třeba, pošlu k vám Symaru s příkazy...“

Prostranství mezi okrajem pralesa a budovou bylo místy dost hustě zarostlé, ale tato bujná spleť rostlinstva nám sahala jen k ramenům. Když jsme se jí prodírali, měli jsme dobrý výhled na vše, co se kolem budovy dělo.

„Tvařte se jako tlupa Indiánů, kteří sem přišli čistou náhodou a teď mají dlouhou chvíli,“ poradil jsem ještě Wagurovi a své družině a pak jsem vstoupil hlavním vchodem do budovy. Úřední hodiny už začaly. Požádal jsem písaře v předpokoji, aby mě ohlásil u tajemníka. A zase uběhla drahá doba, než tajemník nařídil, aby nás – to znamená mě, Fujudiho a Symaru – k němu uvedli. Zřejmě se nejdříve museli poradit. Tajemník, obvykle zarudlý, s bezvýraznými, jakoby mrtvými očima za brýlemi, s lhostejným výrazem, mě tentokrát přivítal s trpkou výčitkou a nevraživým údivem. „Nečekal jsem tě, pane,“ řekl nevrle anglicky a obličej mu začal blednout. „Věru, nečekal jsem, že se ještě objevíš...“

„Jak je to možné?“ podivil jsem se tentokrát zas já. „Vždyť jsem slíbil, že se vrátím, abych si od Jeho Excelence generálního ředitele van Cheusesa vyžádal odpověď na dopis guvernéra v Caracasu. Proto jsem tady!“

„Žádnou odpověď nedostaneš,“ tvrdě prohlásil tajemník. Sice jsem něco podobného očekával, ale přesto mě to víc než překvapilo.

„Žádnou odpověď že nedostanu? Jak tomu mám rozumět?“

„Tak jak to říkám. Jeho Excelence generální ředitel van Cheuses prostě neměl kdy...“

Zhluboka jsem se nadechl, abych neztratil rozvahu a nedopustil se snad nějaké neprozřetelnosti. Pak jsem řekl: „Chtěl jsem Jeho Excelenci generálního ředitele požádat o rozhovor.“

„To je vyloučeno,“ prohlásil tajemník. „Jeho Excelence není ve městě...“

„Cože, zase tady není?“

„Není, pane Bobere...“

„A je tady aspoň mynher Henrik Snyderhans?“

„Ano, ten tady je...“

Vtom se prudce otevřely dveře vedoucí do pracovny ředitelova zástupce a v nich se objevil Snyderhans. Ani se na mě nepodíval a všecek rozčilený začal se holandsky polohlasně dohadovat s tajemníkem.

„Jsou to snad tvoji Indiáni, co tam stojí venku před budovou?“ zeptal se mě tajemník.

„Samozřejmě, jsou to moji přátelé!“

„Přátelé? Leda tak lupiči a ničemové! Zadrželi našeho posla!“

„To měl asi něco špatného v úmyslu. Proto ho zadrželi!“ Snyderhans znenadání zlostně udeřil pěstí do stolu a zaňjal: „Tak už dost! To je bezpráví a násilí, zasloužíte si všichni šibenici...“

Bylo vidět, že už se nedovede ovládnout Rozlíceně vytrhl zásuvku z psacího stolu a hmátl po pistoli. Vzápětí nato se rozlehla rána. Symara vystřelila ze své pistole a zasáhla kohoutek Snyderhansovy zbraně. Doslova se mu rozletěla v ruce. Nastalo hrobové ticho. Pak Symara napjala tětivu luku a namířila šíp Snyderhansovi na prsa. Rozhlédl jsem se po místnosti a u okna jsem uviděl křeslo. Požádal

jsem Fujudiho, aby mi je přistrčil k psacímu stolu. Posadil jsem se a pokynul jsem Snyderhansovi, aby si také sedl. Nato jsem promluvil:

„Byl bych vám, pánové, velmi zavázán, kdybychom nyní přešli k vážnému, rozumnému a především slušnému rozhovoru...“

„Cože, slušnému?!“ jízlivě se ušklíbl Snyderhans.

„Ano, slušnému, protože každý nedovede mluvit slušně a zdvořile. Ale pokusme se o to! Staňte se, pánové, na okamžik slušnými, kulturními lidmi a zapomeňte na nesnáze a starosti, které máte se svými plantážemi, na vzpoury ztýraných otroků, na svou nelidskou krutost. Buďte prosím na okamžik normálními lidmi, a pak můžeme uvažovat o našich sousedských záležitostech.“

Oba Holanďané se tvářili posupně, ale pohled na pistoli s rozbitým kohoutkem je zřejmě nutil ovládat se. „Nuže dovoluji si,“ pokračoval jsem, „ještě jednou požádat generálního ředitele van Cheusesa, aby písemně odpověděl na dopis guvernéra v Caracasu. A zvláště žádám, aby celé povodí řeky Orinoka bylo uznáno jako svrchované španělské území a aby se mi dostalo ujištění, že Holanďané už nikdy nevyšlou na španělské území loupeživé výpravy, které by tam chytaly Indiány a odváděly je do otroctví.“

„A co když Jeho Excellence van Cheuses dopis nenapíše?“

„Pak na vašem území nevyhasnou boje a války. Neustále budou umírat Karaibové a Akawoiové, nesčetné požáry zachvátí holandské plantáže, stále častěji se budou bouřit černí otroci, rozmohou se vzpoury otroků na řekách Cottice, Demeraře, Essequibu, Berbice a Wiruni, o život přijde mnoho holandských mužů a žen...“

„A co když vám ten dopis ředitel van Cheuses opravdu nedá?“ tvrdohlavě opakoval Snyderhans.

„Pak možná vydá na smrt nebo přinejmenším vystaví mnohaletému strádání ve španělském zajetí dvanáct holandských zajatců, našich rukojmí.“

„Cože? Jaké zajatce? Co to žvaníte?“ rozhořčeně vykřikoval Snyderhans.

„Jsou to Holanďané ze tří plantáží na Essequibu, které jsme uchránili před pomstou vzbouřených otroků. Teď jsou našimi zajatci.“

„Ksakru, a kde jsou?“ přerušil mě Snyderhans vzteky bez sebe.

„Na bezpečném místě, kde jim zatím nic nehrozí.“

„Ale co je to za lidi?“ vmísil se do řeči tajemník. „Můžeš nám, pane, uvést jejich jména?“

„Samozřejmě! Je to mynher Henrik Reinat, bývalý plantážník v Blenheimu, jeho žena a tři děti, dále mynher Laurens Zeegelaar, bývalý majitel Blyenburgu, jeho žena a dvě děti, potom slečna Monika van Eys, guvernanka, a dvě děti plantážníka Carla Ridderbocka z Wolwegatu.“

Tajemník se naklonil k Snyderhansovi a cosi mu šepem řekl; zřejmě potvrdil moje slova. Vzápětí se oba na mě nevraživě podívali.

„A co se s nimi stane?“ prohodil Snyderhans. „Budou čekat na své propuštění na ostrově Kaiwě, kde vládne Oronapi, nejvyšší pohlavár Warrauů, usazených kolem ústí Orinoka. Holandští zajatci tam budou jeho hosty tak dlouho, dokud pro ně nepřipluje pověřenec generálního ředitele van Cheusesa a nepřiveze s sebou i jeho písemnou odpověď na dopis guvernéra v Caracasu.“

„A co když Jeho Excellence van Cheuses žádnou písemnou odpověď nepošle?“ umíněně trval na svém Snyderhans.

„Pak se nedá nic dělat! Jakouž jsem řekl, dospělí Holanďané zůstanou trvale v zajetí u Španělů a děti nejspíš půjdou do nějakého španělského kláštera na vychování... Očekáváme tedy, že do tří měsíců přijde na ostrov Kaiwu vaše odpověď.“

„A kdo nám zaručí, že svůj slib dodržíte?“

„Chápu,“ řekl jsem a vstal jsem na znamení, že naše vyjednávání považuji za skončené. „Chápu, urození pánové, že se vám točí hlava z nesnází, do jakých jste se se svou krutou, krátkozrakou politikou dostali. Proto se ani nedivím, že nevíte, koho vlastně máte před sebou.“

„Ale to my zas dobře víme,“ zlostně odsekl Snyderhans.

„Když to víte, tak proč pochybujete, že dostojíme slibu? A upozorňuji vás, že budete muset pro své žoldnéře vykopat hrob, jestli je pošlete za námi.“

Nato jsem se mlčky uklonil a všichni tři jsme opustili místnost. V mžiku jsme s mým i Wagurovým oddílem dorazili k okraji pralesa a pak se všechny tři družiny úprkem daly na ústup po hlavní stezce,

kteřá vedla z města směrem na jih. Přitom jsem v běhu svlékal nepohodlnou kapitánskou uniformu a její součástí házel Symaře.

Asi tři čtvrtě míle za městem se na tuto stezku napojovala užší pěšina. Měli jsme za to, že by se pronásledovatelé mohli vydat za námi právě po této užší pěšině. A nemýlili jsme se. Na několika místech podél pěšiny jsem ukryl naše bojovníky, a když se k nám začal blížít oddíl těžkopádných žoldáků, prý té nejhorší chátrý, naverbované ze západní Evropy, měli jsme s nimi celkem snadné pořízení.

Zahrnuli jsme je křížovou palbou, takže jen málokterý žoldák vyvázl se zdravou kůží a uprchl zpátky do města. Mezi padlými jsme našli i jejich velitele, poručíka v honosné uniformě. Všechny odhozené zbraně jsme pečlivě posbírali a Joki si vyprosil uniformu padlého poručíka.

Po několika mílích jsme došli k místu, kde z hlavní stezky odbočovala tajná pěšina k našemu zálivu s kotvicím škunerem. Tam se na můj příkaz ukryla Wagurova družina, ale náš klid už nikdo nerušil.

Krveprolévání jsem měl právě po krk. Chtěl jsem co nejrychleji opustit tento kraj „mnoha vod“ a nedozírných pralesů, sice krásný, ale poznamenaný krutostí holandských pánů a mukami jejich otroků. Rozumem, srdcem i duší jsem dychtil zanechat už jednou za sebou toto doupě lidské chamtivosti a hrůzného koloniálního bezpráví.

Dvě hodiny po západu slunce, když se setmělo a obloha se zatáhla, nastal mořský odliv. Sílicí proud vynesl ze zálivu náš škuner s připoutanými čluny. Bylo mi přitom, jako bychom opouštěli vězení!

Půldruhého dne jsme bez jakýchkoli překážek pluli dolů po Essequibu. Když jsme nechali za sebou velké ostrovy v jeho ústí a vypluli na širé moře, opřel se nám do plachet jižní vítr a bystře nás hnál vpřed.

I když byla tma, dal jsem vyvést naše zajatce na palubu, aby se nadýchali čerstvého vzduchu.

Když se rozednilo, pluli jsme už kolem ústí Pomerunu. Nikdo nás nepronásledoval.

ARNAK BUDE ŽÍT

Poslední den na území holandské kolonie a po celou dobu, kdy jsme pluli po moři, nedávala nám pokoj starost o Arnaka. Ani já jsem neměl nikde stání a každou hodinu jsem se na něj chodil dívat, jak spočívá ve stínu plachet na měkkém lůžku. Srdce se mi svíralo, když jsem viděl, jak leží stále bez hnutí, jako by spal. Spíše to však byly mdloby. Dnem i nocí o něj pečovaly dvě oddané duše, a to náš moudrý čaroděj Arasybo, který znal všechny životodárné byliny a prý osvědčená magická zaklínadla, a půvabná Indiánka Hajami z kmene Makusiů. Ta se od raněného nehnula ani na krok a neustále jako by vzývala nějaké dobré duchy. Rodná sestra by o něho nepečovala horlivěji. Pokaždé jsem se s nevyslovenou otázkou v očích pronikavě zadíval na Arasyba, na jeho šeredný obličej, a on se ještě víc zašklebil a jen se dušoval:

„Arnak bude žít! Věř mi, Bílý jaguáre!“

„Věřím ti,“ odpovídal jsem takřka výhružně. Výtažek z léčivých rostlin, kterým na začátku plavby ošetřil Arasybo Arnakovi rány, a odvary, které mu po kapkách vléval do úst, měly takřka zázračný účinek. Druhého dne otevřel Arnak oči, a třebas ho ještě sužovala horečka, byl už téměř při vědomí. Potom usnul, a my jsme viděli, že je to posilující spánek. Všem se nám hned zlepšila nálada. Měli jsme pocit, že přízrak smrti, který dosud nad Arnakem kroužil, se začal rozplývat.

Byl už nejvyšší čas přemýšlet o nejbližší budoucnosti. A tak jsem svolal černošku Marii, někdejší chůvu Reinatových dětí v Blenheimu, Fujudiho a Pedra a uložil jsem jim, aby přizvali mladou Holanďanku Moniku. Pak jsme se všichni usadili na přidi a začali jsme si přátelsky povídat. Monika byla hodná dívka a s krutostí holandských plantážníků neměla nic společného, proto mi opravdu záleželo na tom, abych ji získal pro naši věc. Na plantáži Wolwegat vlastně ani neviděla brutální zacházení s otroky, jak to bylo obvyklé na ostatních plantážích. S hrůzou tedy poslouchala, když Marie vyprávěla o zdivočelém počínání Reinatových dětí, a my jsme dosvědčovali, že je to holá pravda. Fujudi to překládal do holandštiny. „V příštích týdnech budou čtyři plantážníci, kteří jsou

našimi rukojmími, hosty pohlavára Oronapiho na ostrově Kaiiwě,“ začal jsem vysvětlovat svůj plán. „Ovšem jejich děti, a těch je dohromady sedm, jsem se rozhodl vzít s sebou do naší vesnice Kumaky u zálivu Potaro. Rád bych, aby během těch několika nebo i více týdnů, co u nás budou, prodělaly jakousi převýchovu, zkrátka aby z těch zdivočelých tvorů byly zase normální děti. Chtěli byste se o to vy dva, slečno Moniko a ty příteli Pedro, pokusit a udělat z těch malých ukrutníků lidské bytosti? Oba jste se vzdělávali ve školách...“ Pedro přijal můj návrh s nadšením, i když si přitom uvědomoval, že neumí holandsky a že ho proto čekají těžkosti a nesnáze. Věřil však, že se s dětmi nějak domluví. Monika sice jevila zájem, ale tak trochu jsem měl obavy, zda na tento úkol stačí. Z jejího sympatického obličejce jsem vyčetl, že ji něco trápí. „Řekni mi, Moniko, z čeho máš vlastně strach?“ zeptal jsem se jí povzbudivě.

„Budu za těch pár týdnů volná a budu se smět vrátit na Essequibo?“ zeptala se mě chvějícím se hlasem. Podíval jsem se jí přátelsky do očí.

„Ale vždyť jsi volná, Moniko! Ty nejsi rukojmí. Mám k tobě jenom jednu prosbu, totiž abys zůstala s námi tak dlouho, dokud u nás budou obě děti plantážníka Ridderbocka z Wolwegatu.“

„A co když ty děti zůstanou ve Venezuele navždycky?“

„Nerozumím ti.“

„No když třeba generální ředitel van Cheuses nesplní tvoje podmínky a žádný dopis nepošle?“

„Drahá Moniko, máš před sebou slušné lidi. Když je válka, musíme zabít nepřátele, ale s dětmi nebo s dívkami nebojujeme ...“

Vlídne jsem se na ni usmál. Měl jsem dobrou náladu, Arasybo mi totiž zrovna pošeptal, že se Arnak probudil a že vypadá už mnohem líp.

Když během půl dne začalo moře kolem nás měnit barvu a z čistě modrého se pomalu stávalo nažloutlým, znamenalo to, že se blížíme k ústí obrovské řeky Orinoka. Tehdy jsem pozval k sobě oba plantážníky i s manželkami a Fujudiho, abych si s nimi promluvil. Mynher Zeegelaar byl klidný a budil dojem, že trpělivě nese svůj úděl, kdežto prchlivý Reinat se pořád jen rozčiloval a vztekal. Vyložil jsem jim, jak budou trávit následující týdny. Obě manželské

dvojice budou požívat pohostinství Oronapiho, ušlechtilého pohlavára Warrauů na ostrově Kaiiwa, kdežto všechny děti odplují se mnou do naší vesnice na Orinoku. Bude je doprovázet a starat se o ně Monika van Eys.

„To tedy ne,“ vykřikl zlostně Reinat. „Nesouhlasím s tím, abyste nás odloučili od našich dětí...“

„Nezapomínej, mynhere Reinate,“ odpověděl jsem s naprostým klidem, „že jsi náš zajatec a rukojmí. Nerad bych, aby tě rozčilení připravilo o život...“

Za několik hodin jsme už připlouvali k deltě Orinoka, k jeho hlavnímu, jižnímu rameni, širokému v tomto místě čtyřicet mil, takže jsme viděli pouze jeho jižní břeh. V řečišti byla slaná mořská voda a břeh byl porostlý tropickým houštím slanomilných dřevin, kterým se ve zdejší zemi říká mangrove. Teprve za pásmem těchto zcela pevninských, zcela vodních rostlin stromovitého vzrůstu začínal opravdový tropický prales, na dolním toku Orinoka zvlášť divoký a bujný. Když jsem se podíval dalekohledem, spatřil jsem nedaleko břehu čluny s rybařícími Warrauy. Jak známo – opatrnost je matka moudrosti, proto jsem se rozhlížel, jestli na nás v těchto místech nepolíčili Holanďané nějakou léčku. Na Essequibu přece věděli, že tudy poplujeme; co když poslali fregatu nebo jinou rychlou loď, aby nás dostihla? Ale nic podezřelého jsem na širé vodní hladině nezpozoroval.

Zvečera nastal mořský příliv a bystrý proud se nyní hnal řečištěm nahoru. Hned jsme toho využili. Příštího dne ráno jsme zahlédli v dálce východní výběžek ostrova Kaiiwy, kde sídlil pohlavár Oronapi.

Naše itauby s veslaři vzaly nyní škuner do vleku a pomohly nám dostat se ke břehu.

Než jsem vystoupil na břeh, přišel za mnou Arasybo a šepem mi pověděl, jak to vypadá s Árnakem. „Už se mu líp dýchá,“ prohlásil spokojeně a šeredný obličej se mu rozzářil radostí. „Kulka mu projela mezi žebry, žádnou kost nepochroumala, odnesla to jenom plíce. Arnak se brzy uzdraví...“

Kámen mi spadl ze srdce.

„Děkuji ti,“ řekl jsem spokojeně čaroději a pevně jsem mu stiskl ruku.

NA DOLNÍM ORINOKU

Jakmile Oronapi zahlédl náš škuner, vyšel ze své chatrče, která stála na kůlech dvě stě kroků od břehu, a společně s ostatními Warrauy se rozběhl nám vstříc. Když jsem viděl, jak všecek radostně rozčilený pospíchá k nám, vzpomněl jsem si, jak si tenkrát před dvěma lety počínal při našem prvním setkání povýšeně a domýšlivě. Chtěl mě pyšně uvítat vsedě, na své pohlaváрске stolici. Ale časy se změnily, opravdu se moc změnily! Oronapi a jeho Warrauové nás nyní vítali s nelíčenou radostí, srdečně nám tiskli ruce po způsobu bělochů a přitom vesele pokřikovali.

„Bílý jaguáre, slyšeli jsme o tobě a o tvých bojovnicích hrozně věci!“ volal se smíchem Oronapi a vůbec nedbal na to, že je důstojný padesátiletý pohlavár.

„Hrozně věci, říkáš?“ podivil jsem se.

„No jistě, hrozně krásné věci. Je až neuvěřitelné, co jste se tam toho naprováděli. Lidé nám vyprávěli, že jste jako mstiví démoni dovedli být najednou na několika místech, na Berbice, na Demeraře i na Essequibu! Prý jste obraceli v prach a popel celé karaibské vesnice, stovky Karaibů jste zabili a tisíce černochů jste vysvobodili z otroctví! Ohněm ze svých úst jste hubili nepřátele! Před tebou se musí schovat i hrůzostrašní démoni, jako třeba Jurapury, Jawahu nebo Tamaraka! Dokázali jste prý být i neviditelní! Kdekoli se Bílý jaguár objevil, všude dostávali Holanďané na pamětnou...“

Když nám Fujudi tlumočil Oronapiho slova o našich neuvěřitelných kouscích, mohli jsme se smíchy potřhat. Přitom jsme však tyto tlachy s potěšením poslouchali.

„Nu ano,“ zdrženlivě odpověděl Fujudi warrauskému pohlavárovi.

„Dalo se tam na jihu ledacos. Jednou stříleli Karaibové do nás, pak zas my do nich, jenže my jsme stříleli líp a častěji, ne jednou, dvakrát, ale pětkrát, desetkrát...“

„U sta démonů, copak je ale tohle?“ užasle vykřikl Oronapi, když uviděl, jak ze škuneru vystupuje na břeh celá skupina bělochů, dospělých i dětí. „Snad to nejsou Holanďané?!“

„To se ví, že ano,“ bohorovně odpověděl Fujudi. „Jsou to holandští plantážníci, naši zajatci a rukojmí.“

„Cože? Zajatci? Rukojmí?“ překvapením otevřel ústa Oronapi. „I tohle jste dokázali?“

Po chvíli nás warrauský pohlavár pozval pod stinnou střechu benabe a ženy nám přinesly vydlabané tykve s nápojem kaširi, který jsme už dávno neokusili. Poté jsem Oronapimu vyložil náš plán.

Jemu, nejvyššímu pohlavárovi zdejších Warrauů, s ohledem na jeho velkou autoritu a na klíčovou polohu ostrova Kaiiwa, případně čestný úkol vystupovat jako prostředník mezi Jihem a Severem, mezi Holanďany a Španěly, mezi holandskou kolonií a indiánskými kmeny na dolním Orinoku. Nejpozději za tři měsíce přijedou sem na Kaiiwu poslové generálního ředitele holandské kolonie a přivezou pro guvernéra v Caracasu připiš, zajišťující mír orinockým Indiánům a vůbec celé Venezuele. Za to jim pak vrátíme oněch dvanáct rukojmí. Čtyři dospělí budou tedy zatím hosty pohlavára Oronapiho a ostatní, mladá Holanďanka a sedm dětí, odplují se mnou do naší vesnice Kumaky a tam zůstanou až do příjezdu holandských poslů. Poskytne pohlavár Oronapi pohostinství těmto čtyřem rukojmím, to jest dvěma někdejšími holandským plantážníkům a jejich manželkám?

Tento úkol Oronapiho poněkud zaskočil. Považoval to však i za poctu, a proto ochotně se vším souhlasil. Ujistil jsem ho, že jakmile mi pošle po nejrychlejších warrauských veslařích zprávu o příchodu Holanďanů, okamžitě se sem vypravím i s holandskými dětmi a sám povedu jednání s jižními sousedy. To Oronapiho uklidnilo, jenom chtěl ještě vědět, jak má s těmito čtyřmi Holanďany zacházet: zda jako s přáteli, nebo hosty či jako se zajatci.

„Jako s přáteli rozhodně ne,“ odpověděl jsem. „Bude je mít na starosti a bude za ně ručit Manduka, statečný Warrau, který si zasluhuje důvěry. Má už jenom osm spolubojovníků, dva mu Karaibové zabili. A taky nevíme, co nás ještě čeká, zvláště když sem přijedou Holanďané...“

„Jestli sem vůbec přijedou,“ přerušil mě Wagura.

„Jsem přesvědčen, že přijedou,“ nedbal jsem na jeho námitky a pokračoval jsem. „Může se přihodit všelicos, proto by měl pohlavár

Oronapi okamžitě přidělit Mandukovi dvacet nebo třicet mladých, odvážných Warrauů, aby se z nich pod Mandukovým vedením stali zdatní bojovníci. Potřebné zbraně mu přidělím.“

„To je dobrý nápad! Jen ať se mladí Warrauové přiučí vojenskému řemeslu! Ale řekni mi, Bílý jaguáre, budeš mít s sebou početnější družinu, až sem připluješ s holandskými dětmi?“

„Ale to je jasné, že se tady neobjevím sám. Pohlaváre Oronapi, ty sám rozhodneš, kolik bojovníků s sebou mám vzít, a vzkážeš mi to po svých poslech.“

Potom jsme se dosyta najedli a dohodli jsme všechny podrobnosti, týkající se čtyř rukojmí i těch Holanďanů, kteří měli za dva nebo za tři měsíce zavítat do Kaiiwy. Brzy po poledni, když nastal mořský příliv, jsme se srdečně se všemi rozloučili a vypluli jsme proti proudu Orinoka. Zajatí Holanďané samozřejmě zase lamentovali a plantážník Reinat byl zlostí bez sebe, že jim odvážíme děti, ale nebylo jim to nic platné.

„Když je na nějaký čas odloučíme od dětí, tak se z Kaiiwy nehnou,“ řekl jsem Warrauům na rozloučenou. „Nezapomínejte, že jsou to zarytí nepřátelé. Dobře je živte, chovejte se k nim slušně, ale ve dne v noci je mějte na očích! Pamatuj na to, Manduko...“

Arnakovi, kterého jsme na Kaiiwě vynesli na břeh a uložili do stínu chatrče, se i za těch pár hodin dařilo lít. Nejenže měl otevřené oči, ale sem tam už i něco řekl. Začal jsem uvažovat o tom, jak bych odměnil Arasyba za to, že zachránil Arnakovi život

Pluli jsme po stejné řece a podél stejných břehů jako téměř před rokem. Tenkrát jsme překypovali radostí, že jsme zvítězili nad akawoiskými nepřáteli; dnes, když se Arnak pozvolna zotavoval, rovněž se ve mně vzrůstal příjemný pocit uspokojení.

Slunce se už klonilo k západu a všude kolem v pralese bylo slyšet ptáky. Kolik jich tam radostně zpívalo a pokřikovalo! Byl to mohutný, velebný chorál většinou neviditelných zpěváků a z jejich zpěvu se linulo tolik štěstí, že se i lidského srdce zmocňovala blaženost Indiáni kolem mě si vesele povídali, Symara si tiše prozpěvovala.

Ještě za světla jsme dorazili k místu, kde jsme před rokem tábořili. Rozhodl jsem se, že se zde zdržíme na noc. Kdo chtěl, mohl opustit

škuner a přenocovat na břehu pod stromy. Sám jsem však raději zůstal na lodi.

Když slunce zapadlo a nastala tma, veselé štěbetání denních ptáků utichlo, zato ještě větší povyk spustili další obyvatelé pralesa, a to nesčetní zástupci hmyzí říše, cvrčkové, neúnavně vyhrávající cikády, skřehotající žáby a ropuchy, tajemní savci. Všechno to bez oddechu křičelo, supělo, funělo, houkalo, pískalo i vrkalo. Pralesem se nesla změť nejrůznějších zvuků a tato čarovná vlna nezkrotného života zaplavovala lidské srdce neznámou rozkoší. Byl jsem jako omámený a šťastný, zvláště když jsem si uvědomoval, že Arnaka neztratím. A snad i proto, že brzy uvidím svou Lasanu? Symara ležela vedle mého hamaku a ještě nespala.

„V pralese to dnes všechno rámusí,“ prohodil jsem šeptem.

Symara úplně procitla a posadila se v hamaku. „Je dusno,“ povzddechla.

Vtom jsem si vzpomněl na náš poslední den v hlavním městě holandské kolonie.

„Symaro, už jsem ti poděkoval za to, jak jsi tak přesně zasáhla pistolí v ruce toho rozčileného Holand'ana Snyderhanse?“

„Nevzpomínám si, Jene!“

„Pojď sem blíž!“

Když se ke mně naklonila, chytil jsem ji za vlasy a políbil jsem ji na čelo.

„Počínala sis tenkrát výborně, ten Holand'an byl nebezpečný. Děkuji ti! Zachránila jsi celou situaci a mně snad i život...“ Teď zas mě ona prudce chytla za vlasy a přisunula se ke mně. „Nezapomínej,“ zašeptala mi do ucha, „že jsem Lasanina mladší sestra. Jestli máš rád Lasanu, musíš mít rád i mě!“

„Ale to víš, že tě mám rád!“ přisvědčil jsem a objal jsem ji.

Příští den, když jsme pokračovali v plavbě nahoru po řece, jsem zjistil, že holandské děti se už smířily s osudem. Dokonce se všechny skamarádily nejen s Monikou, ale i s Pedrem. Měl jsem radost, že se před námi otvírají vyhlídky na úspěch.

„A jak ti jde práce s Monikou?“ zeptal jsem se Pedra.

„Dobře, ohromně si rozumíme,“ odpověděl s úsměvem.

KUMAKA JÁSÁ A ZPEVNŮJE OBRANU

Dva dny jsme pluli nahoru po Orinoku, až jsme dorazili k ústí jeho přítoku Itamaky a vydali se vzhůru proti jeho proudu. Po několika mílech jsme dospěli k vesnici Serimě, kde nás z břehu halasně vítali naši přátelé Aravakové a oznamovali nám, že v Kumace je všechno v pořádku. Po třech mílech jsme nakonec vpluli úzkým ramenem do zálivu či spíše jezera Potara a už z dálky jsme uviděli naši vesnici. Hned se nám rozbušila srdce a leckdo z nás dojetím zjhl. Stěží lze vylíčit, jakou radost měli naši drazí v Kumace a jak byli na nás pyšní. Skoro všichni nasedli do člunů a vypluli nám v ústrety. Přitom na nás vesele pokřikovali a snažili se nám pomoci při manévrování se škunerem. Když jsme dopluli k vesnici, první, koho jsem na břehu uviděl a mohl sevřít do náruče, byla Lasana. Za mé pětíměsíční nepřítomnosti zesílila, bylo vidět, že je těhotná. Byla tak dojatá, že nemohla potlačit vzlyknutí.

„Jene,“ hleděla mi vroucně do očí. „Slyšeli jsme o vás... Tolik se toho p vás vyprávělo...“

„Jak je ti, Lasano? Jsi v pořádku?“ vyhrkl jsem nedočkavě.

„Úplně v pořádku, všichni mi pomáhali...“

„A co...“

„Budeš mít syna!“

„Sláva!“

Pak se Lasana zpola šibalsky, zpola ustaraně pousmála: „A co Symara? Neudělala mi ostudu?“

„Vedla si ohromně! Před deseti dny mi nejspíš zachránila život!“

Ale vtom už k nám přišel Manauri, nejvyšší pohlavár orinockých Aravaků, osvědčený a věrný přítel ještě z dob „Robinsonova ostrova“, a srdečně mě objal. Přihrnuli se i další: Mabukuli, pohlavár rodu Želv, Konauro, pohlavár rodu Kajmanů, i silák Kokuj a mnozí jiní. Se všemi jsem se přátelsky zdravil a objímal, jak je to zvykem u bělochů. Potom několik Aravaků, kteří se účastnili výpravy do Guayany, vyneslo na nosítkách Arnaka. Doprovázeli ho Arasybo a Indiánka Hajami.

Když kumacké ženy uviděly zuboženého Arnaka, začaly tiše bědovat. Hned obstoupily nosítka a chtěly se o něho starat. Každá radila, jak je třeba ho léčit.

Arasybo je však odehnal. Uražené ženy hledaly zastání u mne, ale i já jsem je zklamal.

„Arnaka bude léčit jedině Arasybo,“ prohlásil jsem, „a pomáhat mu bude Hajami, Indiánka z kmene Makusiů. Mějte ji ve vážnosti jako Arnakovu manželku...“

Ale nejvíc všechny obyvatele Kumaky – muže, ženy, mládež i děti – překvapilo, když ze škuneru vystoupila na břeh mladá běloška Monika a za ní sedm bělošských dětí. Někteří chtěli mermomocí vědět, co je to za společnost. Řekl jsem jim, že všechno vysvětlím, až se sejde rada stařešinů a všech zdejších Aravaků.

Potom jsem Wagurovi a Pedrovi uložil, aby vyhledali uprostřed vesnice prostornou chatrč, v níž bychom mohli ubytovat holandské hosty a zajistit jim pohodlí. Pak jsem na palubu škuneru zavedl pohlaváry Manauriho, Mabukuliho a Konauro, odtáhl jsem nepromokavou rohož a ukázal jim ukořistěné zbraně. V úkrytu pod rohoží tam ležely pušky, luky, šípy, palice, nože i sekerky.

„Taková spousta zbraní!“ s obdivem prohlásil Mabukuli.

„A co s tím uděláme?“ zeptal se zasmušile Konauro. „Bude to vůbec k něčemu dobré?“

„To se ví, že ano,“ ujistil jsem ho. „Ty zbraně se nám budou ještě náramně hodit.“

„Ty pořád nemáš dost válčení?“

„Když nás někdo přepadne a my se budeme muset bránit?!“ Při pomyšlení na to se Konauro zakabonil a už neodpověděl. Zavítali jsme do Kumaky ráno, kdy ptáci v houštinách nejveseleji a nejhlasitěji zpívali a poletující papoušci nejvíc rámusili. Když rozruch kolem našeho příjezdu poněkud utichl a lidé se rozešli do chatrčí, bez dlouhých řečí jsem vzal Lasanu a Symaru kolem ramen a vyšli jsme si na procházku za vesnici. Na břehu našeho jezera jsme se zastavili. Znal jsem tady každý strom, každý keř a trs trávy. A když jsem si uvědomil, že po tolika týdnech únavného potloukání po světě jsem zase mezi svými nejbližšími, měl jsem neobyčejně příjemný pocit. Hejna papoušků stále ještě s křikem poletovala z

jednoho břehu na druhý. Byli to sympatičtí ptáci a ohlašovali vždy dobré zprávy. Jejich let vyvolával ve mně přátelské city, připomínal mi vždycky blízkost přátel a bytostí mně nejdražších. A přece tam na jihu poletovala nad Essequibem stejná hejna papoušků, ale ti mi byli lhostejní, nevyvolávali ve mně žádné přátelské city.

Pozdě odpoledne svolal pohlavár Manauri všechny dospělé obyvatele Kumaky před svou chatř a já jsem jim musel vyprávět o nejdůležitějších událostech na jihu. Ke slovu se dostali i Joki a Wagura. Ale nijak zešíroka jsme o svých osudech nevyprávěli, měl jsem za lubem něco jiného, důležitějšího.

„Když jsem se před několika měsíci vydával k Esequibu s ryze mírovými úmysly,“ začal jsem vykládat své záměry, „netušil jsem, že dojde k takovému krveprolití. Viděli jsme, jak tam Holanďané strašně nespravedlivě zacházejí s černochoy, a když nám Karaibové úkladně zavraždili dva bojovníky, dostali jsme se s nimi do války. Padlo jich mnoho, tolik, že se zpráva o tom rozlétla po celé Guayaně. Ale Karaibové jsou nesmírně pyšný a domýšlivý kmen a takové pohanění nesnesou, budou usilovat o pomstu a snažit se získat zpět ztracenou reputaci. Mohou se o to pokusit zítra, za měsíc nebo i za půl roku. Nejpozději za tři měsíce přijdou na Orinoko poslové Holanďanů a není vyloučeno, že Karaibové, spojenci Holanďanů, toho využijí a pokusí se nás přepadnout...“ Pokynul jsem Symaře, aby mi přehodila přes ramena jaguáří kůži, a pak jsem vstoje pokračoval:

„Starověkým Římanům, největším válečníkům světa, rozum přikazoval, že pokud chtějí zachovat mír, musí být stále připraveni na válku. Totéž nyní opakuji i vám, stateční, ušlechtilí Aravakové. Buďme připraveni! Ať mají naše pušky a luky nejpresnější mušku, ať jsou naše nohy nejrychlejší, naše vesla nejvytrvalejší a naše ostražitost nejbdělejší! Pak nás nepřítel nepřemůže, i kdyby byl nevímjak urputný. Domluvil jsem.“ Když jsem se posadil, zavládlo mezi obyvateli Kumaky hluboké ticho. Jenom kdesi nad námi s křikem poletovali všudybylové papoušci.

Ve shromáždění se ozval šepot, Indiáni se mezi sebou radili. Jeden z nejstarších Aravaků vstal a prohlásil: „Bílý jaguár má pravdu. Musíme být pořád ve střehu a zachovat si statečnost...“

Konauro stále ještě neoželel ztráty, které před rokem na Kaiiwě utrpěl jeho rod v boji s akawoiskými bojovníky. Nyní se ujal slova on:

„Možná že by se našlo jiné východisko. Bílý jaguár se proslavil jako přemožitel strašlivých Karaibů. Ti tedy budou mít spadeno hlavně na něho. Kdyby Bílý jaguár opustil náš kmen, pak by nás Karaibové nechali na pokoji...“ Konauro ještě ani nedomluvil, když se ze všech stran sesypalo na nešťastného řečníka krupobití hlasů. Vyskočil Joki a zvolal:

„Hanba Aravakům, když jeden z nás, a k tomu hlava rodu, si troufá pronést tak nedůstojná slova! Copak Konauro neví, čeho jsou Karaibové schopni? Že zákeřně přepadají všechny slabé, poctivé indiánské kmeny, které jim nikdy nic zlého neudělaly? Že zavraždí každého, kdo se jim namane do cesty? Že nahánějí strach všem slabším kmenům, dokonce i loupeživým Akawoiům?“

Když jsem viděl, jak jsou všichni kolem pobouřeni a rozčileni, zmocnila se mě obava, že takové rozepře a neshody vyvolají v kmeni rozkol, v nynější době přímo katastrofální. Proto jsem požádal o slovo:

„Přátelé! Účastníci naší slavné výpravy na Essequibo! Jestli mi chcete udělat radost, snažně vás prosím, uklidněte se! Stavím se na Konaurovu stranu. Není třeba souhlasit s tím, co Konauro řekl, můžete to považovat třeba i za nesmysl. Jedno je však jisté, že Konauro to myslel s celým kmenem dobře, že chtěl pro všechny Aravaky to nejlepší. Že se přitom trefil vedle, to už je jiná věc. Každý se jednou splete!“

Vtom mi Wagura skočil do řeči:

„Bílý jaguár má pravdu. Nechme Konaura Konaurem a přejdeme k důležitějším věcem.“

Slova se ujal pohlavár Manauri:

„Když jste se vypravili na Essequibo, my, kteří jsme zůstali tady v Kumace, jsme nemámili čas. Důkladněji než obvykle jsme obdělávali políčka, roztroušená po pralese, a sklídili jsme větší úrodu než jindy. Proto se naši mladí bojovníci mohou nerušené věnovat výcviku a zdokonalovat se ve válečnickém umění...“

Tímto rozhodnutím jsme shromáždění uzavřeli. V následujících týdnech všichni bojovníci horlivě bystřili své smysly a tužili svaly. Abychom se pojistili proti nenadálému útoku nepřítele, určil jsem v pralese a u obou řek několik strážných stanovišť. Ve dne v noci tam měly být hlídky, a kdyby se objevil nepřítel, měly nás varovat.

S velkým uspokojením jsem sledoval, jak Pedro a Monika blahodárně působí na sedm holandských dětí. Malí Holanďáci byli ubytováni v prostorné chatrči uprostřed Kumaky a mohli nejen volně běhat po vesnici, ale také hrát si a skotačit s indiánskými vrstevníky. Monika a Pedro jen nenápadně dohlíželi na jejich dětské zábavy. Holandským dětem se zalíbil život mladých Indiánů, s nadšením podnikaly výlety do blízkého okolního pralesa nebo vyplouvaly loďkou na jezero a lovilily malé ryby. Každé z těchto dětí si našlo indiánského kamaráda nebo kamarádku. Byl jsem přesvědčen, že žádné z nich už nikdy nebude kopat svou chůvu ani jinou černou otrokyni.

V těchto týdnech se utužil další přátelský svazek, a to mezi Pedrem a Monikou. Vypadalo to slibně. Pedro se nakvap učil holandsky a Monika zase španělsky.

Ale největší radost jsem měl z toho, že Arnak po čtyřech týdnech vstal z lůžka a udělal pár kroků.

NEPŘÍTEL JE NESMÍRITELNÝ, ALE MY TAKÉ

Asi za dva měsíce po našem návratu z Guayany začalo být na velké řece rušno. Ve velkém chvatu připlula od Orinoka jedna hlídka i se zprávou, že minulou noc byly vidět na řece čluny a ozývalo se šplouchání mnoha vesel. Tajemní veslaři však nepocházeli z aravackých ani warrauských vesnic. Byli to zřejmě nějakí cizí Indiáni. Když se rozednilo, široko daleko nebylo nikoho vidět. Jak známo, houštiny kolem břehů tropické řeky skýtají nepřehledné množství úkrytů! Zesílil jsem hlídky a poslal jsem na Orinoko a Itamaku jaboty, každou se dvěma zvědy, aby od rána do večera prozkoumávaly všechny zátočiny a zálivy. Přímou kolem naší vesnice kroužily stráže a úderní skupiny, které pročesávaly okolní houštiny. Zároveň jsem dal zpevnit silnějšími břevny palisády, obklopující

středovou část Kumaky. Toto ohrazení chránilo jednu třetinu chatrčí, a kdyby nepřítel na nás zaútočil, všichni se zde mohli schovat.

Jednoho dne, asi míli od Kumaky, zmizel člen naší hlídky; vzdálil se od svého kamaráda a už se nevrátil. Pátrací skupina, kterou jsem druhého dne vyslal do pralesa, ho našla takřka polomrtvého. Neznámý útočník jej uhodil do hlavy, a když Aravak upadl do bezvědomí, zabodl mu do jazyka jedový hadí zub a nechal ho ležet v houští. Když raněného přivedli do vesnice, Arasybo se při pohledu na jedový zub vyděsil.

„Kanaima!“ zachřčel.

„Dokážeš ho vyléčit?“ zeptal jsem se ho.

„Nevím, je to kanaima...“

Co to vlastně bylo – kanaima? Když si nějaký Indián usmyslil, že sprovedí druhého Indiána ze světa, mohl to udělat nepřímo, tajemným způsobem jako mystický Kanaima, démon pomsty – probodnout své oběti jedovým hadím zubem jazyk a tak jí uchystat pomalou smrt. Všichni pak věděli, že je to kanaima a že probodený musí zemřít.

„To znamená, že v našem pralese jsou Karaibové,“ řekl mi šeptem Arasybo.

Nešťastníka se už nepodařilo zachránit. Několik dní trpěl v strašlivých bolestech, až skončil.

Nikdo už nepochyboval, že do naší blízkosti pronikly nepřátelské oddíly. Jestliže se někdo z Kumaky chtěl vypravit do pralesa, musel jít ve skupině nejméně tří nebo čtyř osob a se zbraní připravenou k výstřelu. Největší pozornost jsme nyní věnovali bezprostřednímu okolí vesnice, a to zvláště v noci. Nesměli jsme dopustit, aby se nepříteli podařilo vtrhnout do Kumaky.

Chatrče na okraji Kumaky sloužily nyní jako předsunutá hlídková stanoviště. Naši bojovníci i některé ženy v nich ve dne v noci číhali se zbraní v ruce. Zvláště v noci nesměli polevit. Ale nepřítel neudeřil, kroužil kolem dokola a naháněl obyvatelům Kumaky strach.

Změnili jsme tedy taktiku a přešli jsme do útoku. Utvořili jsme několik přepadových oddílů po osmi až deseti mužích, kteří za dne usilovně pátrali v pralese kolem Kumaky po nepříteli. A také ho našli. Dvakrát se rozpoutala prudká přestřelka. Byli jsme však

pohotovější a měli jsme lepší střelce. Karaibové nás chtěli zmást, a proto sundali z hlav honosné péřové ozdoby, ale nebylo jim to nic platné. Zranili několik našich bojovníků, zato sami utrpěli mnohem větší ztráty. Nejenže jsme jich několik zabili, ale dokonce jsme několik raněných zajali a přitáhli je do Kumaky. Někteří naši horkokrevní mladíci je chtěli podrobit mučení, aby z nich vytáhli nějaké zprávy. Ale s tím ke všeobecnému překvapení nesouhlasil Arasybo. „Mám na to lepší způsoby, čáry,“ prohlásil. Nebyly to však opravdové čáry, ale páchnoucí odvar z jakýchsi čertovských bylin. Když se zajatcům tento odvar násilím vlil do krku, začali třestit, jako by pozbyli rozumu, a počínali si jako opilí. Přitom cosi brebentili. Naštěstí jsme měli v Kumace Aravaka, který uměl dobře karaibsky. A ten teď tahal ze zajatců rozumy. Jejich odpovědi byly dosti zmatené, ale dověděli jsme se z nich, že zde Karaibové mají dva oddíly bojovníků, jeden v pralese nedaleko Kumaky a druhý na Orinoku, někde mezi ústím Itamaky a ostrovem Kaiiwou. Vede je nelítostný Wanjawaj, kterého jsme už předtím viděli v hlavním městě holandské kolonie, nešťastný pohlavár zničené vesnice Borowaj. Útočníci měli dost fantastický cíl, a to vyhladit všechny Aravaky na Orinoku a hlavně dopadnout Bílého jaguára. A nás přitom bylo skoro sedm set. Jeden z našich oddílů překvapil v lese tábořící Karaiby a uštědřil jim notný výprask. Ztratili jsme v boji dva muže, kdežto protivník víc než deset. Několik raněných Karaibů jsme museli dobít, jinak to nešlo.

V těchto napjatých dnech nebyly v sázce už jen životy bojovníků, ale i životy rodin. Na věžkách byl vůbec osud všech orinockých Aravaků. Nepřítel byl nesmířitelný, ale my také. Jeho divokosti jsme čelili kázní, lepší bojovou připraveností a zoceleným duchem. Vítězství patřilo nám.

PROPUSTILI JSME NA SVOBODU RUKOJMÍ

Od našeho návratu uplynuly už asi dva měsíce, když do Kumaky připluli Indiáni pohlavára Oronapiho se zprávou, že se na Kaiiwě objevili holandští poslové. A poněvadž se na Orinoku kolem Kaiiwy potloukají záhadné hordy nějakých cizích Indiánů, měl jsem se

vypravit v doprovodu většího počtu ozbrojených Aravaků. Rozhodl jsem, že k obraně Kumaky zůstane na místě asi sto bojovníků, z toho třicet žen, ostatní, v počtu asi sedmdesáti, se na čtyřech itaubách a dvou jabotách vydali se mnou do Kaiiwy. Byly to družiny Wagurova, Jokiho a moje. Provázel mě samozřejmě i Fujudi jako tlumočník. Arasybo a Miguel se svými černochoy a černoškami zůstali tentokrát v Kumace, vzali jsme však s sebou sedm karaibských zajatců.

Holandské děti, doprovázené Monikou a Pedrem, jsme nalodili na největší itaubu, která plula uprostřed naší flotily. V uplynulých týdnech si tyto děti tak oblíbily život v indiánské vesnici, že nyní s lítostí opouštěly své přátele.

„A co ty, Moniko,“ zeptal jsem se mladé Holand'anky. „Taky opouštíš Kumaku s lítostí?“

Byla to obyčejná, nevinná otázka, ale skoro mě vyděsilo, když se půvabná Holand'anka začervenala až po kořínky vlasů. Za okamžik mi však odpověděla s úsměvem:

„Já Kumaku neopouštím...“

Teď jsem zas upadl do rozpaků já: „Jak tomu mám rozumět?“

„Docela jednoduše, Pedro a já jsme se zasnoubili, a tak zůstanu s vámi...“

„Výborně! To je to nejlepší překvapení! Gratuluji!“ zvolal jsem s nelíčenou radostí.

Jenom se Symarou byly trampoty. Původně měla po dobu mé nepřítomnosti zůstat v Kumace, ale tvrdohlavá amazonka s tím nesouhlasila. Postavila si hlavu, že mě musí doprovázet a chránit. Nakonec prosadila svou a plula s námi. Vypluli jsme v noci, v naprosté tajnosti. Ještě za tmy jsme opustili ústí Itamaky a svítání nás zastihlo daleko na Orinoku. Kvůli bezpečnosti jsme se drželi dál od obou břehů, a poněvadž jsme měli naspěch, veslovali jsme stále i za mořského přílivu. Když se setmělo, přistáli jsme na noc u břehu, ale ještě než se rozbřesklo, pluli jsme zase dál. Cestou jsme na nikoho nenarazili. Na velké řece vládl klid a obrovská spousta ptactva ve vzduchu i v korunách stromů na obou březích přiváděla nám na mysl rajskou selanku.

Na začátku třetí noci jsme dorazili k západnímu výběžku Kaiiwy a vpluli jsme do vod Guapa, širokého ramene mezi ostrovem a pevninou. Ještě hodinu nebo dvě jsme opatrně, bez zašplouchání veslovali, až jsme dorazili do malé zátoky na ostrově. Byli jsme vzdáleni asi půl míle od vesnice pohlavára Oronapiho, která se jmenovala stejně jako ostrov Kaiiwa. V malé zátocce jsme přenocovali; spali jsme v lodích až do svítání.

Když se rozednilo, pokračovali jsme v plavbě, ale už bez itauby s holandskými dětmi. Ta zůstala ukryta v zátocce pod ochranou Jokiho družiny. Udělal jsem to pro zajištění bezpečnosti. Dříve než vrátím děti Holanďanům, chtěl jsem vědět, s čím připluli guayanští poslové.

Když se ve vesnici objevily naše tři itauby a dvě jaboty plné bojovníků, pohlavár Oronapi si oddychl a také Holanďané byli spokojeni. Byli tři a připluli sem po moři, podél pobřeží, na obrovském koralu s dvaceti indiánskými veslaři. Neměli s sebou tlumočníka, takže byli rádi, když se nyní objevil Fujudi. Přivezli dopis od generálního ředitele holandské kolonie, proto jsem je hned požádal, aby ho nahlas přečetli. Fujudi, jenž číst neuměl, tlumočil. Obsah dopisu byl uspokojivý, zvláště pokud šlo o hranice španělského území i o zajištění bezpečnosti Indiánů na Orinoku.

Poděkoval jsem poslům, a když mě Oronapi ujistil, že ve vzduchu nevisí žádná zrada a kolem že se nepotloukají žádní Karaibové, dal jsem přivést sedm našich zajatců. Potom jsem poslal Indiána se vzkazem do zátoky u Guapa, aby itauba s dětmi připlula k vesnici Oronapiho. Když Holanďané uviděli zajaté Karaiby, zatvářili se náramně překvapeně.

„Co je to za Indiány?“

„Vaši Karaibové od Essequiba...“

„Kde se tady vzali?“

„Jestli vás to, pánové, zajímá, tak se jich zeptejte sami.“

„Ale jak jste se jich zmocnili? A jsou samá rána...“

„Chtěli přepadnout naši vesnici, ti neposlušní hošánkové. Odvezte si je zpátky na Essequibo a pořádně jim napráskejte. Ovšem ty, co padli, vám už bohužel nevrátíme.“ Holanďané se pořád tvářili nechápavě. Jen se ještě zeptali, zda víme, kdo je jejich pohlavárem.

„Samozřejmě že víme. Je to váš spojenec Wanjawaj, ten, co byl pohlavárem Borowaje.“

Vtom k nám přišel plantážník Reinat a rozzlobeně se na nás obořil:

„Kde jsou naše děti?“

Jak už jsem se dověděl, čtyři zajatí Holanďané měli u Oronapiho dobré časy. Oronapi s nimi zacházel neobyčejně vlídně a slušně, směli volně chodit po celé vesnici a dobrého jídla měli nadbytek.

Rozzlobeného Reinata jsem si ani nevšiml. „Tak dozvím se konečně, kde jsou naše děti?“ opakoval Reinat zvýšeným tónem a celý se přitom trásl zlostí.

„Mohli byste toho hulváta přimět k tomu, aby už konečně mlčel?“ obrátil jsem se na posly.

Poslové zaraženě sledovali Reinatovo počínání a nevěděli, jak by z této nepříjemné situace vybredli. Jeden z nich duchapřítomně opakoval Reinatova slova, ale s tím rozdílem, že nasadil zdvořilý tón: „To je pravda, kdepak jsou ty děti?“

„Už sem plují a budou tady co nevidět,“ odpověděl jsem. „Ale odpusťte, pánové, hrubiánství plantážníka Reinata mě přivádí k domněnce, jestli dopis holandského generálního ředitele není snad jen lživý kousek papíru? Jestli přítomnost Karaibů na Orinoku není zradou? A jestli tedy nemám právo ponechat rukojmí dál u nás?“

Poslové mlčeli. Ukázal jsem jim na sedm raněných Karaibů, nezvratný důkaz toho, že tito spojenci Holanďanů zákeřně přepadli orinocké Aravaky. Tento útok usvědčoval dopis generálního ředitele ze lži. A poslové, zahnaní do úzkých, to nemohli popřít.

„Tak co?“ požíval jsem se tázavě na Holanďany. „Chcete, abych odmítl vydat rukojmí a poslal vás zpátky s prázdnou? Copak si s tím neotesancem Reinatem neumíte poradit, aby se choval slušně?“

Poslové vzali plantážníka stranou a domlouvali mu. Nakonec Reinat přistoupil ke mně jako zpráskaný pes a s nucenou vlídností zabručel cosi jako „prosím za prominutí“. Vtom zrovna připlula itauba s dětmi, a když přistála u vesnice, Monika a Pedro pomohli drobotině na břeh. Shledání rodičů s dětmi se odbývalo za radosti, dojetí i slz, ale přitom bylo jasně vidět, že rodiče jsou šťastnější než děti. Těm totiž bylo opravdu líto, že jim skončil příjemný pobyt v

Kumace. Syn plantážníka Reinata, devítiletý Wilhelm, miláček zpuštěného otce a donedávna hrozný ničema, který krutě týral své chůvy, otce nepříjemně zklamal a vůbec se s ním nechtěl pozdravit.

„Co je s tebou?“ málem se na něj rozhorlil Reinat.

„Nic,“ broukl rozmrzele Wilhelm. „Pojď, synáčku, a pozdrav tatínka,“ poručil mu Reinat.

„Nechci!“ odsekl chlapec a obrátil se k němu zády.

„Pojď, budeme si hrát jako dřív,“ lákal ho udivený plantážník. Měl snad na mysli dřívější „kratochvíle“, když kopali černé chůvy do obličejů?

„Nechci, nechci!“ přiškrčeně volal Wilhelm a pak se usedavě rozplakal.

„Pojď pozdravit otce!“ křikl znovu Reinat, tentokrát panovačným, ostrým tónem. Chlapec se však ani nehnul, jen se pořád tvrdošíjně díval do země.

Reinat svého syna nepoznával. V bezmocném hněvu se zoufale zadíval na manželku a pak s pomstychtivou zlobou na Moniku.

„Co jste to s tím klukem udělali?“ zařval na ni rozlíceně. „Slečno van Eys, já tě za to poženu k odpovědnosti!“

„Nerozčiluj se, mynhere Reinate,“ řekla Monika s naprostým klidem. „Z Wilhelma se stal dobrý hoch.“

„Nesmysl! Nepřeji si žádné takové hlouposti!“ křikl plantážník.

„Mynhere Reinate! Nedávno jsi přišel o plantáž, teď můžeš ztratit ještě syna!“ upozornila ho Monika. Reinat zalapal po dechu a nemohl ze sebe vypravit ani slovo. Když se vzpamatoval, byl bledý a tvářil se vyděšeně. Snad mu konečně svitlo, že je vlastně na mizině? Jenom děti plantážníka Ridderbocka z Wolwegatu neměly tady své rodiče. Nahrazovala jim je prozatím Monika; ta teď poprosila manžele Zeegelaarovy, aby se ujali Ridderbockových dětí.

„A co ty, slečno Moniko,“ vyptávali se Zeegelaarovi.

„Taky se vrátíš s námi na Essequibo?“

„Ne, nevrátím. Zůstanu tady na Orinoku.“

„Milosrdný bože!“ začali bědovat Zeegelaarovi. „Vždyť ona ztratila rozum! Jinak to nemůže být, než že se zbláznila! Dočista ji tady přejinačili.“

Když se plantážník Reinat dověděl o úmyslu Moniky van Eys zůstat na Orinoku, hrozně se rozlítil a obvinil nás, že jsme to ubohé děvče obloudili. Hned si šel stěžovat třem holandským poslům a žádal je, aby Moniku násilím odvedli do člunu. Vysmáli jsme se mu.

Monika se od svého úmyslu nedala odvrátit a zůstala s námi. Ještě téhož dne odpluli Holanďané k moři a zanedlouho po nich jsme opačným směrem vyrazili i my, když jsme slavnostně poděkovali Oronapimu za pohostinství a velmi přátelsky se s ním a s jeho lidmi rozloučili.

BOJ NA ORINOKU

Než jsme se vydali na zpáteční plavbu, svolal jsem celou naši výpravu, abychom se dohodli, co podnikneme dál. Bylo totiž dost pravděpodobné, že nám Karaibové – pokud se ještě zdržují na naší řece – dají pokoj. Vždyť nedávno dostali od nás v pralese pořádně na pamětnou. Ale pro jistotu poplují čtyři naše itauby dál od břehu, seřazeny do čtverce, což je nejpříhodnější obranný šik. Dvě jaboty mohou plout mezi námi. Dojde-li k útoku, otočíme itauby bortem k nepříteli a pouze nejlepší střelci zahájí palbu z těžkých dalekonosných mušket. Teprve po nich budou střílet na kratší vzdálenost křesadlové pušky, pak luky a nakonec pistole. Slabší střelci budou ostatním nabíjet pušky. Proto teď musíme prohlédnout pánvičky a chránit je před vlhkem. Z Kaiiwy jsme vypluli v poledne za dobrého počasí, ale na hrozně rozbouřenou řeku. Kdesi na západě, na horním toku Orinoka, zřejmě vydatně přšelo, a tak se vodní živel rozběsnil. Každou chvíli vznikaly nebezpečné víry a spousty stromů vyvrácených i s kořeny se hnaly po proudu jako oživé ostrovy, jako zdivočelá monstra. Skrývaly v sobě značné nebezpečí; museli jsme neustále dávat pozor, aby nám nerozbily lodi nebo nerozprášily flotilu. První den nám tedy uplynul v neustálém zápolení s rozběsněným živlem, ale karaibského nepřítele jsme nespatriili. Tam, kde jsme se rozhodli zastavit a přenocovat, jsme pro jistotu nerozdělali oheň. Než jsme příští den pokračovali v plavbě, natrhali jsme spoustu listnatých větví a zastrkali jsme je kolem lodí, abychom

maskovali svou přítomnost. Zdálky jsme pro nezkušeného pozorovatele vypadali jako košaté plovoucí stromy.

Asi za dvě hodiny po tom, co jsme opustili tábořiště, jsme si všimli, že se stromy, plujícími daleko před námi, není něco v pořádku. Itauby byly vzdáleny od sebe na doslech a já jsem plul na levé v předním šiku. Snadno jsem tedy všem nařídil, aby přestali veslovat, a vytáhl jsem dalekohled. Stromy v dálce se pohybovaly nezávisle na říčním proudu. „To nejsou žádné stromy,“ prohlásil jsem, když jsem chvíli pozoroval řeku dalekohledem.

Mezi listím jednoho plujícího „ostrova“ se mihlo veslo. Pak se ukázalo veslo i na dalším „ostrově“. Nebylo pochyb, že je to nepřítel! Podivných „ostrovů“, vzdálených od nás asi tři čtvrtě míle, jsem napočítal pět. Bylo mi tedy jasné, že se za chvíli rozpoutá boj, a poněvadž to byl sverěpý nepřítel-kanaima, že se rozpoutá boj na život a na smrt.

Začali jsme znovu veslovat, jenom jsme dávali pozor, abychom měli kolem sebe otevřenou vodní hladinu a mohli tak pohodlně střílet z mušket. Vzdálenost mezi námi a plovoucími „ostrovy“ se pomalu zmenšovala. Často jsem se díval dalekohledem a viděl jsem, jak se z listí každou chvíli vynořuje něčí hlava, paže či ruka a hned zas rychle mizí. Hlava s bílým peřím na čele. Byli to tedy Karaibové! Když jsme se přiblížili k sobě asi na půl míle, naše itauby se na můj pokyn zastavily, aby střelci mohli dobře mířit. Vtom jsem si všiml, že na řece kolem karaibských maskovaných lodí je neobyčejně rušno. Několik Karaibů bystře plavalo směrem k nám, a jak jsem zjistil dalekohledem, každý držel v ústech nůž.

„Pozor!“ křikl jsem na posádky našich lodí. „Plavou k nám Karaibové a v ústech mají nůž! Asi nám chtějí prorazit a potopit lodi!“

Orinoko bylo v těchto místech široké dobré dvě míle a na jeho hladině plulo zrovna jen několik vyvrácených stromů, takže jsme mohli dobře manévrovat. Když plavci s noží urazili asi polovinu vzdálenosti a přiblížili se k nám na sto sáhů,¹ dal jsem našim lodím povel, aby v šiku náhle zabočily doprava. Pluli jsme uprostřed řeky a

¹ Sáh – stará délková míra rovnající se přibližně rozpětí paží muže. V různých zemích se její velikost liší, například český sáh se rovná 1,778 m. Pozn. překl.

karaibské plavce s noži i jejich maskované čluny jsme nechali daleko za sebou. Jakmile Karaibové na lodích zpozorovali náš manévra a únik, spustili vítězoslavný, táhlý řev. Byli přesvědčeni, že se nás zmocnil strach a že panicky prcháme, proto se s celou flotilou pustili za námi. A aby nás dočista vyděsili a ohromili, strhali ze všech pěti korialů ochranné větve, abychom neměli pochyb, že nás pronásledují nejstrašlivější ze všech bojovníků. Ale tito hrozní rváči a zabijáci neměli rozumu nazbyt. Copak ve své domýšlivosti opravdu předpokládali, že strachy bezmocně svěsíme ruce, klesneme na duchu, že nám úzkost sevře srdce?

Když jsme se od nich vzdálili dobrou míli, snížili jsme rychlost. Nejlepším bojovníkům s mušketami jsem nařídil, aby přestali veslovat a dopřáli svým rukám trochu odpočinku. Když jsme od nich odpluli další půl míle, zůstali jsme stát Itauby jsme udržovali stále v čtvercovém šiku a nachystali jsme si zbraně k výstřelu. Monice, která plula na mé itaubě, jsem přikázal, aby si lehla naznak až na dno člunu. Karaibové veslovali ze všech sil a se svými korialy nás rychle doháněli. Snad pýchou a zpupností přišli o rozum, poněvadž pluli bez ochranných větví a už zdálky byli dobře vidět. Jak se k nám blížili, měli jsme je stále přesněji na mušce. „Snažte se mířit s rozvahou,“ připomněl jsem střelcům. „Nechte je připlout na padesát sáhů! Střílejte nejdřív z mušket a jen tehdy, když bude cíl dobře viditelný!“ Karaibové se rychle blížili; všichni – kromě kormidelníků – veslovali jako o závod. Napočítali jsme jich osmdesát. Nás bylo méně, zato jsme zcela jistě měli víc střelných zbraní. Dělo nás ještě dvě stě sáhů, pak sto padesát. Na přídi prvního korialů stál pyšně vzpřímený urostlý Karaib. Měl nejen bílé peří na čele, ale i barevná péra na hlavě a ozdobné pruhy na prsou a pažích. Honem jsem se podíval na vyšňořeného Indiána a nemýlil jsem se. Byl to sám pohlavar Wanjawaj, kterému jsme na Essequibu pobili tolik bojovníků. Připlul na Orinoko, aby nám krvavě odplatil porážku.

„Je to Wanjawaj!“ křikl jsem na své Indiány. „Beru si ho na starost!“

Byli od nás už jen sto dvacet sáhů a pořád se rychle blížili. Za okamžik to už nebylo víc než devadesát sáhů. Soustředěně jsem namířil mušketu na bílé peří na Wanjawajově čele. Ze zkušenosti

jsem věděl, že kulka na tuto vzdálenost v letu klesne a zasáhne ho do prsou. Stiskl jsem spoušť, ozvala se rána. Ale zrovna v tom okamžiku se v mé itaubě kdosi neopatrně pohnul, loď se rozhoupala a já jsem chybil cíl.

„Hrom do toho!“ zaklel jsem, rozzlobený na neznámého viníka, a popadl jsem druhou mušketu, kterou mi kdosi podal. Kulka, kterou jsem vystřelil, jistě zasvištěla vzpřímenému Karaibovi kolem ucha, protože sebou mimoděk škubl a lehce se nahrbil. Trvalo to však jen zlomek vteřiny a Wanjawaj se znovu narovnal jako ztělesněná pýcha. Viděl jsem, jak uchopil podávaný oštěp a chystal se ho po nás hodit. Znovu, tentokrát ještě pečlivěji, jsem namířil na krční jamku. Cíl už byl mnohem blíž, vzdálen od nás asi šedesát sáhů. Tentokrát jsem nechybil. Karaibský pohlavár, pyšně vztyčen na očích všem, svým Indiánům i nám, se skácel jako podřatý strom.

Moje dvě rány byly znamením pro naše střelce, aby zahájili palbu. Byla to přesná palba takřka ze čtyřiceti mušket na zcela nehybných itaubách, namířená na široko daleko viditelný cíl. Palba na nepřítele, který se ve své nepřičetné nadutosti vůbec nekryl.

Naštěstí pro nás foukal vítr směrem od nepřátelských korialů, a proto nám kouř z našich pušek nezastíral výhled. Všechny naše rány – jedna jako druhá – přesně zasahovaly cíl; bylo to vražedné krupobíť smrtonosných střel. Karaibové houfně hynuli. Sice rovněž stříleli, ale na korialech, které byly v neustálém pohybu, proto jejich rány šly většinou vedle. Když jich v prvním náporu skoro jedna čtvrtina padla a stejně tolik utržilo lehčí nebo těžší zranění, začali se vzpamatovávat. Jejich zpupná pýcha byla tatam a Karaibové se začali krýt za borty korjalů. Když šlo o boj zblízka, boj muže proti muži palicemi, oštěpy, noži, prostě silou paží, byli Karaibové nedostižnými válečníky. Nikdo neznal tak dobře všelijaké válečné úskoky, nikdo neuměl líp použít zrady či léčky. Pustili se do boje na řece s odvážným záměrem všechny nás obklíčit a do jednoho pobít. Měli za to, že jim nikdo neunikne. Ale i když jim naše muškety hned v prvním okamžiku daly pořádně na pamětnou a zkřížily jejich vražedné plány, živou mocí nechtěli upustit od svého nepodařeného záměru. Zrovna vyrazily náhle vpřed dva zadní koriale, obklíčily

naše itauby a odřízly jim cestu vpřed, abychom jim neunikli. Ale my jsme jim uniknout nepotřebovali ani nemínili.

Naopak jsme je uvítali prudkou palbou. Karaibové ze dvou korialů, kteří nám chtěli vpadnout do boku, se přitom dostali do křížové palby ze všech našich pušek. Dostali se do pěkné kaše. Když připluli ještě o kousek blíž, začaly do nich pražit pušky. Dvakrát zahřměly dva trombóny a způsobily mezi nimi učiněnou spoušť. Karaibům ze dvou korialů zašla chuť útočit. Dali se na ústup, ale šlo jim to nevalně, poněvadž měli už jen málo veslařů se zdravou kůží.

Ostatním korialům se nevedlo o nic líp. Karaibové by snad byli zvítězili, kdyby se aspoň jednou dostali až k bortu některé naší itauby a přeskočili do ní. Pak by nám palice – jejich strašlivá zbraň – daly pořádně co proto. Ale to se Karaibům nepodařilo, naši střelci jim nedovolili, aby se k nám přiblížili a dostali se nám na kobytku. Ale i tak k nám občas zalétaly jejich šípy a oštěpy a leckoho zranily. I Symara najednou bolestí sykla a zkroutila se, když ji šíp zasáhl do paže. Nakonec všechny korialy měly vši té palby dost, jejich posádky ztratily kuráž a s pošramocenými čluny, děravými jako řešeto, prchaly z místa boje jako zpráskaní psi.

Určitě jsme zasadili Karaibům citelné ztráty. Našich bojovníků padlo jen několik, zato lehce raněných jsme měli nepočítané. Popudlivého Jokiho a udatného Wagury i jejich družin se zmocnila zuřivost. Zkrátka hořeli pomstou. Rozhodli se zasadit Karaibům poslední ránu a úplně je rozdrtit. A tak když nyní viděli, jak nepřátelské korialy prchají z bojiště, v mžiku se za nimi pustili.

„Zpátky!“ křikl jsem na ně. „Dost jsme jich už pobili! Dostali na pamětnou jednou provždy!“

Ale Wagura s Jokim byli už asi daleko, takže mě neslyšeli, anebo slyšet nechtěli. Veslovali jako posedlí, aby prchající korialy dostihli. Moje itauba zůstala daleko vzadu, poslal jsem však za nimi jako pták rychlou jabotu se dvěma veslaři a s příkazem, aby žádného raněného Karaiba nedobýjeli a vůbec aby všechny Karaiby zbylé naživu nechali uniknout.

„Jene, Bílý jaguáre!“ Arasybo, který plul v mé itaubě, se chytil za hlavu. „Vždyť je to jediná příležitost, kdy je můžeme vyhladit a tak se jich jednou provždycky zbavit!“

„Už jsem řekl, že ne! Prolili jsme dost karaibské krve!“

„Jednou provždycky je budeme mít z krku!“ nenávistně po mně loupil okem Arasybo.

„Jednou provždycky? A co duch pomsty čili Kanaima těch Karaibů, kteří zůstali na Essequibu nebo na Demeraře? Už jsem řekl, dost krveprolévání!“

Když jsme dopluli k místu, kde tři naše itauby dostihly všech pět prchajících karaibských korialů, viděl jsem, že je už po všem. Tři itauby volně pluly mezi bezmocně se pohupujícími korialy. Znamenalo to, že naši na hlavu porazili poslední Karaiby, kterým se prve podařilo uniknout. Když Wagura a Joki zahlédli mou blížící se itaubu, zatvářili se nejistě a hned mi vypluli naproti.

„Tvůj příkaz jsme splnili!“ zavolal na mě Wagura, „Opravdu jsme žádného Karaiba nedobili! Všichni jejich ranění zůstali naživu!“

„To je dobře!“

„Ale...“

Wagura se váhavě odmlčel a úkradkem pohlédl na Jokiho.

„Jaképak ale?“ zeptal jsem se krajně napjatý.

„Neměj nám to za zlé, ale museli jsme to udělat...“

„Co jste museli udělat? Zabili jste je nebo co?“

„Kdepak!“ ohradil se Wagura. „Vždyť jsem řekl, že jsme nikoho nesprovidili ze světa. Kdo byl naživu, tak žije dál!“

„Tak oč vám tedy jde?“

Nyní se ujal slova Joki. Nejdříve vysvětlil, že mezi aravackými bojovníky zavládlo ohromné rozhořčení, když se dověděli o mém příkazu. Naše vrahy, které jsme konečně porazili, že máme pustit na svobodu, aby se živi a zdraví vrátili na Essequibo? Proti tomu se bojovníci vzbouřili.

„Ale já tomu pořád ještě nerozumím! Co se tedy vlastně stalo?“ zmocňovala se mě podrážděnost.

„Karaibové, kterým jsi daroval život,“ pokračoval Joki, „se vrátí na Essequibo, ale nikoho už nebudou ohrožovat. Vráť se jako mrzáci, protože jsme každému z nich probodli jedno koleno... Odpusť nám to, Bílý jaguáre, ale museli jsme to udělat.“

Naše itauby i korialy, unášeny proudem, pluly nedaleko břehu. Snadno se jim řeklo: odpusť nám, ale museli jsme to udělat. Jak už

jsem se zmínil, pluli jsme unášeni proudem. Po obou březích se táhl nedozírný prales, stejný jako na Essequibu i na Amazonce, na Rio Negru i kolem Madeiry. Prales, který děsil svou obrovitostí i nemilosrdným duchem. Plný sžíravé jedovatosti a zlých démonů, číhajících na člověka. Žili v něm nebezpeční, krvelační dravci, ale i krásná, mírná zvířata podivuhodných barev, tajila se v něm zvláštní, mučivá záhada. Ale co když člověk musí probodávat kolena nepřátelským útočníkům, chce-li v tomto pralese zůstat naživu, a ne bídně zahynout? Co když musí lámat nepřítelům kosti, chce-li si vůbec uchovat holý život? Obklopený nelitostnou zelenou divočinou, musí snad podléhat záchvatům krutosti a nedokáže vymýtit ze svého srdce jed sveřepé zloby?

NIKDY JIM NEUDĚLAL HANBU

V boji na řece padlo pět našich bojovníků, zato skoro čtyřicet Karaibů. Stejně tolik jich sice zůstalo naživu, navždy zmrzačení však přestali být postrachem celého kraje. Tento boj se odehrál v místech, odkud se za půl dne dalo doplout jabotou ke Kaiiwě. A tak jsem vzkázal pro Manduku a jeho bojovníky a dal jsem jim na starost poražené Karaiby. Manduka jim měl usnadnit návrat na Essequibo.

A my, kteří jsme měli dobře deset raněných, jsme pokračovali v plavbě a třetího dne jsme dopluli do Kumaky.

Konečně doma, v Kumace! Naší slunné vesnice se zmocnila velká radost a všude nás vítaly rozjásané tváře. Kámen nám spadl ze srdce, když jsme viděli, že je všechno v pořádku, že se během naší nepřítomnosti nestalo nic zlého. Prales nám ukazoval vlídnou tvář, démoni nám byli přátelsky nakloněni, Karaibové beze stopy zmizeli.

Nikdy nebylo v Kumace tolik smíchu, radosti a spokojenosti jako ten den, kdy jsme se vrátili. Jak blaženě se usmívala Lasana, opojená štěstím posledních dnů těhotenství. V obličejí se jí zračila podivuhodná krása a životní moudrost. Když jsem ji tiskl k sobě, celého mě pronikalo teplo jejího těla.

„Kdy to bude?“ zašeptal jsem jí do ucha.

„Brzo, co nevidět.“

„A co to bude?“ zeptal jsem se s úsměvem.

„Chlapec! Jedině chlapec,“ odpověděla zcela vážně Lasana.

Manauri, náš nejvyšší pohlavár, přímo zářil bezmeznou pýchou a radostí.

„Děkuji ti, Bílý jaguáre! Moc ti děkuji,“ dojatě vypravil ze sebe.

A jakou radost jsem měl, když jsem spatřil Arnaka! Šoural se pomalu ke mně a Hajami ho starostlivě podpírala. Byl vyhublý a zesláblý, ale byl naživu a uzdravoval se. Na tváři mu pohrával slabounký úsměv. Oči měl hluboko zapadlé, už mu v nich však svítily jiskřičky veselí, a dokonce se pokusil i zažertovat.

„Jene,“ řekl mi slabým hlasem. „Říkali u nás, žeš potloukl všechny Karaiby. To není od tebe hezké!“

„Jakto?“

„Protože na mě nezbyl žádný...“

Stáli jsme poblíž mohutné palisády, která obklopovala středovou část Kumaky. Měl jsem pocit, že toho dne má i palisáda veselý vzhled. Jako by se na nás usmívala a povzbuzovala nás svou mohutností. Byla připravena čelit nepříteli, kdyby na nás zaútočil. Její pevné dřevěné kůly nám dodávaly sebedůvěry a chránily životy kumackých obyvatel. Manauri – na radu pohlavárů Mabukuliho a Konaura – chtěl uspořádat na naši počest hostinu s pitkou, která by trvala několik dní. Já jsem však s tím nesouhlasil. Nejdříve jsme přece museli dát do pořádku muškety, pušky i všechny ostatní zbraně, a to byla náramná práce. Také jsme museli co nejdříve vypravit poselstvo v čele s Pedrem do Angostury ke španělskému corregidprovi.

„Dám ti nejrychlejší itaubu,“ řekl jsem Pedrovi, „a dvanáct veslařů, samozřejmě pořádně ozbrojených. V Angostuře předáš našemu dobrému známému – donu Manuelovi Vasquesovi – dopis od holandského generálního ředitele van Cheusesa. Přitom mu nezapomeň povědět o všem, co jsme zažili na Essequibu i tady na Orinoku...“

„To víš, že jim všechno dopodrobna vyličím,“ ujistil mě Pedro. Pak se na okamžik odmlčel a tázavě se na mě podíval. „Jene, mám k tobě velkou prosbu...“

„Copak máš na srdci?“

„Rád bych, aby Monika jela se mnou do Angostury. Chceme se tam vzít.“

„To je ohromné!“ zvolal jsem a měl jsem z toho opravdovou radost.

Brzy nato se vydali na cestu do Angostury. Za tři dni se pak Lasaně narodilo dítě, chlapec, tak jak to předpověděla. Byl to zdravý, silný capart takřka s bílou pletí, který se měl jaksepatří k světu. Jako Lasanin manžel jsem měl podle aravackého zvyku pomáhat při porodu. Této povinnosti však mě – bělocha – zprostili a rodiče ochotně pomáhala matka a četní příbuzní.

Jako by to byla nějaká mimořádná událost, hned se po celém dolním toku Orinoka bleskově rozlétlo, že se Bílému jaguárovi narodil syn. Až jsem se divil, jaký rozruch a nadšení tato zpráva vyvolala. A tak se ze všech stran začali sjíždět do Kumaky gratulanti. První připlul Oronapi s početným doprovodem a hojností různého jídla a pití. Potom Abassi, nejvyšší pohlavár severních Warrauů na Orinoku, rovněž s obrovskou spoustou nejrůznějších dobrot a pití. Dále všichni Aravakové ze sousední Serimy s itaubou plnou pochoutek a pamlsků. Dokonce i ze vzdálené Angostury připlul don Manuel Vasques s Pedrem, Monikou a nějakým čiperným padrem. Zkrátka a dobře, Kumaka a všechny břehy zálivu Potaro byly obleženy rozjásaným davem.

„Přivezl jsem duchovního otce Cipriana, aby pokřtil infanta!“ dobrodušně zvolal don Manuel.

„Výborně!“ odpověděl jsem stejným tónem. „Aspoň bude mít chlapec dvojí nebe: křesťanské po otci a aravacké po matce.“

„Aravacké?“ podivil se padre a už se tak neusmíval jako prve. „Ale to přece nejde, aby někdo byl dvojího vyznání!“

„Na dolním Orinoku je všechno možné, líp je mít něčeho víc než nic.“

Pedro se vrátil z Angostury celý zarmoucený. Byl jsem rád, když jsem ho potkal o samotě.

„Co je s tebou?“ hned jsem se ho zeptal. „Splnil jsi náležitě svůj úkol v Angostuře? Pověděl jsi jim tam všechno o Holanďanech a Karaibech? A ten holandský dopis jsi odevzal na správném místě?“

„Všechno jsem jak se sluší a patří udělal a vyřídil,“ odpověděl Pedro.

„Tak proč se tváříš tak usouzeně? Potkala tě tam nějaká nepříjemnost?“

„Knězi nás odmítli seždat, protože já jsem katolík a Monika protestantka.“

„Podívejme se na ně!“ zabručel jsem posupně. Uprostřed ruchu a shonu, jaký toho dne v Kumace a zvláště kolem novorozeněte vládl, pustil se Arasybo s velkou horlivostí do kouzlení kolem dítěte. V čele několika starých Aravaků prováděl magické obřady, tančil, vyfukoval tabákový kouř, pronášel jakási zařikadla, a to všechno proto, aby přivolal dobré duchy a zlé zapudil.

Toho dne tedy bylo zlých démonů v Kumace jistě jen poskrovnu; hosté stále jedli a pili paiwari i kaširi, byli stále veselejší a vůbec rámusili čím dál víc. Rychle jsme proto utvořili pořádkovou stráž, které veleli Wagura, Joki, Manduka a někteří bojovníci z jejich družin. Tato garda sama nepila, ale udržovala pořádek a kázeň. Držela rozjařence na uzdě a opilce vyváděla za Kumaku. A tak kolem Lasany a dítěte vládla vážná, slavnostní nálada.

Padre Cipriano sledoval Arasybovo počínání se shovívavým úsměvem. Jistě si v duchu říkal, že opravdový křest smyje za chvíli všechna čarodějova démonická zaklínadla. Mezitím Lasana rozhodla, že se její syn bude jmenovat Meru – což znamená v aravacké řeči kolibřík – poněvadž chlapeček byl čilý a neposedný zrovna jako tento ptáček. Po chvíli se srdečným úsměvem dodala:

„Ale chtěla bych, aby dostal taky po otci jméno Jan a jmenoval se Meru Jan Bober.“

Všichni jsme radostně zatleskali, že to tedy bude Meru Jan. A hned také padre Cipriano vstal, aby připravil všechno k slavnostnímu křestnímu obřadu. Nato jsem se i já zvedl, přistoupil jsem ke knězi a řekl jsem mu španělsky: „Velebný padre Cipriano, mám jednu otázku! Můžeš oddat snoubence za mimořádných okolností, když je takový sňatek naprosto nutný? Když jim například hrozí smrt nebo něco podobného?“

„Samozřejmě že ano!“

„Pak tě tedy prosím, abys nejdříve oddal zde přítomné Pedra Martineze a Moniku van Eysovou!“

„Ale to je přece vyloučeno, vždyť ona není katolička!“

„Říkáš, padre, že je to vyloučeno?“ procedil jsem výhružným tónem a přísně jsem se mu podíval do očí. „Pak se tedy nebude konat ani křest dítěte! To je moje poslední slovo!“ Nato jsem se zprudka otočil a odešel jsem. Na obličejí otce Cipriana se rýsovalo nepříjemné překvapení, zděšení, hněv i rozhorlení. A hned si také běžel stěžovat donu Manuelovi. Nějakou chvíli se spolu dohadovali, ale don Manuel byl shovívavější nebo větší diplomat a nepostavil se na jeho stranu. Kněz nakonec ustoupil a podvolil se okolnostem. A tak Pedro a Monika konečně uzavřeli sňatek a hned nato začal křestní obřad.

Lasana seděla mezi stařešiny, pohlaváry a indiánskými matrány jako půvabná lesní bohyně a důstojně přijímala blahopřání. Ze světle zelené látky, kterou jsme přivezli z Nieuw Kijkoveralu, si pořídila cosi jako tuniku bez rukávů. A ten prostý oděv překvapivě zdůrazňoval ušlechtilou krásu šťastné aravacké matky. Podobně se oblékla i Symara, která své sestře v těchto dnech velmi pomáhala. Z téže látky si pořídili jakési lehké kabátce i někteří naši pohlaváři, a musím přiznat, že v tomto oblečení vypadali docela dobře. Také já jsem dostal podobný háv. Španělští hosté nás už tedy nemohli pokládat za nahé divochy. Pohled na mou Kouzelnou palmu, tak půvabnou ve svém štěstí, a na miloučkého caparta, mrsakajícího nožkami v jejím náručí, mě neobyčejně dojal a srdce mi zaplavila vlna vřelosti. A tak jsem se rozhodl, že svému synovi řeknu veřejně přede všemi pár slov. A že je pronesu aravacky, aby mi rozuměli všichni přátelé, a zvláště bojovníci, kteří mě doprovázeli na výpravách po Essequibu a nedávno i po Orinoku.

„Můj synu Meru Jene,“ začal jsem hodně nahlas, aby mě všichni slyšeli. „Jsem velmi dojat, a tak už nyní promlouvám k tobě, i když se teprve po létech dovíš, co ti teď řeknu. Máš o něco málo staršího nevlastního bratra, syna tvé matky a statečného bojovníka, který padl v boji na „Robinsonově ostrově“, a tohoto bratra měj vždy rád a chovej ho v úctě. Až dospěješ, můj synu Kolibříku, i ty budeš mít syna. A tento syn taky bude mít potomka, a tak přijdou vnuci,

pravnuci i praprawnuci. Leckterý z těchto potomků pak jistě navštíví země, odkud pocházel jejich předek, nazývaný Bílý jaguár, zemi Virginii v Severní Americe i kraj, ležící v Evropě u řeky Visly, s překrásným městem Krakovem. Nuže, povinností vás všech mých potomků bude hlásat pravdu a počínat si řádně a poctivě, mít rád y životě to, co miloval Bílý jaguár, a nenávidět, co nenáviděl i on. Bílý jaguár miloval dobro a dobré, ušlechtilé lidi, ale nenáviděl zlo a zlé lidi. Do úpadu hájil utlačované a bojoval proti těm, kteří ubližovali slabším. Zvítězil v mnoha válkách, ale mnohem víc než boj měl rád mír a přátelství! Proto si tak zamiloval národ ušlechtilých Aravaků s dobrým srdcem a bystrou hlavou... Vy všichni budoucí potomci Kolibříka Jana můžete být na svého předka hrdi! A kdo z vás jednou dospěje do kraje ležícího kolem Visly, ať tam rozhlásí, že Bílý jaguár svým vzdáleným krajanům nikdy neudělal hanbu! Domluvil jsem!“

OBSAH

Úvodem

PORAZILI JSME NEPŘÍTELE

DŮLEŽITÉ ROZHODNUTÍ

VOJENSKÝ VÝCVIK

„MY VÍME VŠECHNO!“

PODIVNÝ NÁPAD ŠPANĚLŮ

SYMARA ZASTUPUJE LASANU

V POVODÍ POMERUNU

V JÁMĚ LVOVÉ?

„KAPITÁNE, JSI NIČEMA!“

KRUTOST HOLANĎANŮ

„KARAIBOVÉ CHTĚJÍ VÁLKU!“

PROHNANOST A LÉČKA

PRVNÍ, PŘESNĚ MÍŘENÁ RÁNA

DRUHÁ, JEŠTĚ PŘESNĚJŠÍ RÁNA

PLANTÁŽ BLENHEIM

VÝZVĚDY A HÁDKY

LOVCI OTROKŮ A JEJICH KONEC

ZKÁZA PLANTÁŽE BLENHEIM

ZÁNIK PLANTÁŽE BLYENBURG

POZORUHODNÁ PLANTÁŽ WOLWEGAT

„HLÍDEJTE JE JAKO OKO V HLAVĚ!“

JEŠTĚ JEDNOU KARAIBOVÉ

ZNOVU V JÁMĚ LVOVÉ

ARNAK BUDE ŽÍT.

NA DOLNÍM ORINOKU

KUMAKA JÁSÁ A ZPEVNŮJE OBRANU

NEPŘÍTEL JE NESMIŘITELNÝ, ALE MY TAKÉ

PROPUSTILI JSME NA SVOBODU RUKOJMÍ

BOJ NA ORINOKU

NIKDY JIM NEUDĚLAL HANBU

ARKADY FIEDLER

BÍLÝ JAGUÁR

Z polského originálu Bialy Jaguar, vydaného nakladatelstvím Wydawnictwo Poznańskie v Poznani roku 1980, přeložila Irena Dvořáková. Ilustroval Ervín Urban. Přebal, vazbu a grafickou úpravu navrhl Milan Kopřiva. Vydala Mladá fronta jako svou 4268. publikaci. Edice Třináct, svazek 129. Redaktor edice Zdeněk Storch. Odpovědná redaktorka Klára Vachulová. Výtvarný redaktor Jiří Svoboda. Technická redaktorka Silva Hofmanová. Vytiskl Mír, n. p., závod 3, Opletalova 3, Praha 1. 8,77 AA. 10,30 VA. Náklad 40 000 výtisků. 160 stran. 1. vydání. Praha 1981.

605/22/85.6 14/74 23-080-81

Cena brož. výtisku 12,84 Kčs

Cena váz. výtisku 18,– Kčs